

ГИМНАЗИЈА „20. ОКТОБАР“

БАЧКА ПАЛАНКА

Школски програм

за период од 2023. до 2027. године

У Бачкој Паланци, јул 2023.

Садржај

1	УВОД	4
1.1	Општи подаци о школи	4
1.1.1	Верификација образовних профила	4
1.1.2	Законски оквир	5
1.1.3	Школски програм доноси се у складу са следећим законима, подзаконским актима и школским актима:	5
1.2	Основни услови	7
1.2.1	Општи подаци о школском објекту	7
1.2.2	Расположиви простор	7
1.2.3	Ресурси средине	8
1.3	Основна организација	8
1.3.1	Календар рада	8
1.3.2	Распоред смена	8
2	МИСИЈА И ВИЗИЈА ШКОЛЕ	9
3	ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	9
4	ПРОГРАМИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	10
4.1	План обавезних и изборних програма	10
4.1.1	1. Општи тип	10
4.1.2	2. Друштвено – језички смер	11
5	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРИНЦИПА, ЦИЉЕВА, ИСХОДА, СТАНДАРДА, ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА И ВРСТЕ АКТИВНОСТИ	12
5.1	Планирање наставе и учења	13
5.2	Остваривање плана и програма наставе и учења	13
5.3	Праћење и вредновање	14
6	ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА	15
7	ПРОГРАМИ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ	15
7.1	Допунска настава	15
7.2	Додатна настава	15
7.3	Припремна настава	16
8	ПРОГРАМ РАЗВИЈАЊА МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА И ПРЕДУЗЕТНИШТВА	16
9	ПРОГРАМ ФАКУЛТАТИВНИХ ПРЕДМЕТА	25
9.1	Словачки језик као језик националне мањине	25
10	ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ И ЈАВНЕ ДЕЛАТНОСТИ ШКОЛЕ	25
11	ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ	26
11.1	Драмска секција	27
11.2	Драмска секција на енглеском језику	27
11.3	Новинарска секција	27
11.4	Музичке активности	27
11.5	УНЕСКО клуб	28
11.6	Посета позоришту и сајму књига	28
11.7	Остале активности	29
12	ПРОЈЕКТИ	29
12.1	Гимназијски ауторски фестивал (ГАФ)	29
12.2	Пројекат „Мирно море“	29
12.3	Андревље	30
12.4	Пројекти Еразмус +	30

12.5	ОСТАЛИ ПРОЈЕКТИ	30
13	ПРОГРАМ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА	30
14	ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЗДРАВЉА И ПРЕВЕНЦИЈЕ РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	32
15	ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	33
16	ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ И ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ	34
16.1	ПРЕВЕНЦИЈА	34
16.1.1	<i>Начин остваривања превенције</i>	<i>34</i>
16.1.2	<i>Стручно усавршавање запослених у области заштите</i>	<i>37</i>
16.1.3	<i>Информисање о обавезама и одговорностима у области заштите.....</i>	<i>37</i>
16.1.4	<i>Рано препознавање ризика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања 38</i>	
16.2	ИНТЕРВЕНЦИЈА	38
16.2.1	<i>Облици и садржаји рада са ученицима</i>	<i>39</i>
16.2.2	<i>Појачан васпитни рад.....</i>	<i>39</i>
16.2.3	<i>Сарадња са породицом, локалном самоуправом и надлежним институцијама</i>	<i>40</i>
16.2.4	<i>Кризна интервенција</i>	<i>40</i>
16.3	ПРАЂЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ.....	41
17	ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА.....	41
18	ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ	41
19	ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	42
20	ПРОГРАМ ИЗЛЕТА И ЕКСКУРЗИЈА	43
21	ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	43
22	СМЕРНИЦЕ ЗА ПРИЛАГОЂАВАЊЕ И ПРУЖАЊЕ ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ	44
23	ПРОГРАМ САМОВРЕДНОВАЊА РАДА ШКОЛЕ.....	46
24	ПРОГРАМ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ.....	48
25	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ.....	50
25.1	УНАПРЕЂИВАЊЕ МЕТОДИКЕ НАСТАВЕ.....	50
25.2	УНАПРЕЂИВАЊЕ ВРЕДНОВАЊА	51
26	ПРАЂЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	52
27	ПРИЛОГ: ПРОГРАМИ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА	54
27.1	1 СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	54
27.2	2 ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	61
27.3	3 ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК.....	89
27.4	4 ФИЛОЗОФИЈА.....	93
27.5	5 СОЦИОЛОГИЈА.....	97
27.6	6 ПСИХОЛОГИЈА.....	101
27.7	7 ИСТОРИЈА.....	103
27.8	8 ГЕОГРАФИЈА.....	117
27.9	9 БИОЛОГИЈА.....	122
27.10	10 МАТЕМАТИКА.....	131
27.11	11 ФИЗИКА	139
27.12	12 ХЕМИЈА.....	150
27.13	13 РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА	161
27.14	14 МУЗИЧКА КУЛТУРА	168
27.15	15 ЛИКОВНА КУЛТУРА	180
27.16	16 ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	186
27.17	17 ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	194
27.17.1	<i>17.1 Други страни језик - немачки језик.....</i>	<i>194</i>

27.17.2	17.2 Други страни језик - руски језик	201
27.17.3	17.3 Верска настава – православни катихизис	221
27.17.4	17.4 Грађанско васпитање	226
27.18	18 ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ.....	229
27.18.1	18.1 Уметност и дизајн.....	230
27.18.2	18.2 Језик, медији и култура	232
27.18.3	18.3 Здравље и спорт	235
27.18.4	18.4 Примењене науке	239
27.18.5	18.5 Примењене науке 1.....	242
27.18.6	18.6 Основи геополитике.....	244
27.18.7	18.7 Методологија научног истраживања.....	247
27.18.8	18.8 Савремене технологије.....	250

1 Увод

1.1 Општи подаци о школи

НАЗИВ ШКОЛЕ	ГИМНАЗИЈА "20. ОКТОБАР"
Адреса	Трг братства и јединства 23, 21400 Бачка Паланка
Телефон/факс	021 751 235
Електронска адреса	gimnazijabp@mts.rs
Веб-сајт	www.gimnazijabp.edu.rs
ПИБ	100496573
Директор	Тамара Антић
Датум основања школе	17. јануар 1945.
Датум прославе Дана школе	20. октобар
Ранији називи школе	Гимназија (од 1946. до 1977. године) Центар за друштвене делатности „20. октобар“ (од 1977. до 1990. године)
Образовни профили за које је школа верификована	Гимназија, општи тип, 4 године Гимназија, друштвено-језички смер, 4 године

1.1.1 Верификација образовних профила

НАЗИВ РЕШЕЊА	БРОЈ РЕШЕЊА
Решење Министарства просвете Републике Србије о испуњености услова за образовање ученика гимназије-општег смера у I, II, III и IV разреду	022-05-57/94-03, од 26. јануара 1994.
Решење Покрајинског секретаријата за образовање и културу Нови Сад о испуњености услова за рад по плану и програму гимназије друштвено-језичког смера	106-022-00069/2003-02, од 07. августа 2003.

1.1.2 Законски оквир**1.1.3 Школски програм доноси се у складу са следећим законима, подзаконским актима и школским актима:**

Закон/подзаконски акт	Објављивање
Закон о основама система образовања и васпитања	"Сл. гласник РС" 88/2017, 27/2018, 10/2019, 6/2020 и 129/2021
Закон о средњем образовању и васпитању	"Сл. гласник РС" 55/2013 и 101/2017, 27/2018, 6/2020, 52/2021, 129/2021
Правилник о плану и програму наставе и учења за гимназију	„Сл.гласник РС-Просветни гласник“, бр. 4/2020, 12/2020, 15/2020, 1/2021, 3/2021 , 7/2021.
Школски акти	
Акт	Деловодни број
Статут школе	63/18 од 9.3.2018.
Измене и допуне Статута	403/18 од 15.11.2018.; 80-1/20 од 28.2.2020. и 68/22 од 28.2.2022.
Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа	22/23 од 18.1.2023.
Правила понашања у школи	72-3/2018
Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности ученика	170/18 од 29.6.2018. и 2016-1/19 од 29.8.2019.
Правилник о евидентирању и праћењу друштвено-корисног, односно хуманитарног рада ученика и извештавања о његовим ефектима	29/19 од 21.1.2019.
Правилник о ванредним ученицима	72-2/18 од 21.3.2018.
Правилник о испитима	72-1/18 од 21.3.2018.
Пословник о раду Школског одбора	72/18 од 21.3.2018.

Пословник о раду Савета родитеља	74/18 од 21.3.2018.
Пословник о раду Наставничког већа	69/18 од 20.3.2018.
Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности запослених	171/18 од 29.6.2018.
Правилник о заштити података о личности	151-2/23 од 27.4.2023.
Правилник о управљању сукобом интереса	21/23 од 18.1.2023.
Правилник о појачаном васпитном раду	224-3/23 од 12.6.2023.
Правилник о организацији и систематизацији радних места	180/18 од 3.7.2018, 280/18 од 14.9.2018, 265/19 од 3.9.2019., 264/20 од 16.9.2020., и 183/21 од 15.9.2021.
Правилник о раду	172/18 од 29.6.2018., 64/22 од 28.2.2022., 260/23 од 28.6.2023.
Правила заштите од пожара	317/15 од 22.12.2015.
План евакуације и упутство за поступање у случају пожара	318/15 од 22.12.2015.
Правилник о безбедности и здрављу на раду	72-1/14 од 12.5.2014.
Акт о процени ризика на радном месту и радној околини	72-2/14 од 12.5.2014.
Програм оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад	30/17 од 20.1.2017.
План интегритета установе	296/22 од 19.10.2022.
План управљања ризицима од повреде принципа родне равноправности	380/22 од 28.12.2022.

1.2 Основни услови

1.2.1 Општи подаци о школском објекту

КОРИСНИЦИ ШКОЛСКОГ ОБЈЕКТА	ГИМНАЗИЈА „20. ОКТОБАР“ ССШ „ДР РАДИВОЈ УВАЛИЋ“
Површина зграде	2400 м ²
Површина дворишта	2800 м ²
Година изградње	Објекат 1: 1963. године Објекат 2: 1971. године

1.2.2 Расположиви простор

ПРОСТОР	БРОЈ ПРОСТОРИЈА
Хол	1
Учионице опште намене	23
Кабинети за физику, хемију, биологију, музичку културу	4
Кабинети за информатику	3
Библиотека	1
Зборница	1
Фискултурна сала и свлационице	1
Канцеларије	3
Свечана сала	1
Просторија за родитеље	1
Додатне просторије за рад	3
Санитарни чворови	4
Портирница и просторија за спремачице	2
Оставе	5
Двориште	1

Напомена: Већи део школског простора користе обе школе, док је мањи део подељен у складу са специфичним потребама школа (кабинети, канцеларије).

1.2.3 Ресурси средине

РЕСУРС	НАЧИН КОРИШЋЕЊА
Народна библиотека “Вељко Петровић”	Праћење ликовних изложби, књижевних вечери, концерата, промоција књига; Коришћење сале и дворишта за ваннаставне активности и школске пројекта
Културни центар Бачка Паланка	Праћење музејских поставки, ликовних изложби, концерата, биоскопских пројекција, позоришних представа; Коришћење свечане сале, биоскопске сале и дворишта за ваннаставне активности и школске пројекта
Музичка школа „Стеван Христић“	Праћење концерата
Локални медији: новине, радио	Информисање; Учешће у реализацији садржаја за младе, образовних садржаја и промоције школе
Спортско-рекреативни центар	Праћење спортских догађаја; Учешће у спортским догађајима.
Други простори (основне школе, плато у центру града и сл.)	Повремене активности у договору са организаторима

1.3 Основна организација**1.3.1 Календар рада**

- Планирање рада школе врши се у складу са Школским календаром за средње школе Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице.
- Упис ученика у школу планира се у складу са календаром Министарства просвете, науке и технолошког развоја.
- Дан школе обележава се 20. октобра.

Одступања од календара регулишу се у складу са законом.

1.3.2 Распоред смена

Школску зграду користе Гимназија "20. октобар" и ССШ "Др Радивој Увалић". Школе раде у супротним сменама, а смене мењају месечно. У преподневној смени настава почиње у 7:30 часова и траје до 13:05, а у поподневној од 13:30 до 19:05 часова.

2 Мисија и визија школе

Ми смо школа која у безбедном и подстицајном окружењу развија знања и животне вештине ученика које су добра основа за даље образовање и живот у савременом друштву. Трудимо се да негујемо вредности, иницијативу и критичко мишљење које ће наше ученике учинити одговорним грађанима спремним да граде будуће друштво.

Желимо да будемо школа која ће начином рада, садржајима, активностима као и методичким приступом заснованом на педагошким сазнањима, одговарати на захтеве образовања 21. века. Као једина установа овог типа у општини, желимо да будемо место у којем се сажимају култура и образовање.

3 Циљеви школског програма

Школским програмом одређује се:

- начин на који школа образује и васпитава ученике ради стицања знања, вештина и ставова неопходних за даље образовање и запошљавање,
- начин на који школа успоставља организациону структуру,
- начин на који се школа повезује са друштвеном средином, установама, организацијама и удружењима.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно старатеља у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

Школски програм представља основу на којој наставници и стручни сарадници планирају и реализују свој рад.

Циљ Школског програма је обезбеђивање услова за стицање функционалних знања, овладавање вештинама, формирање ставова и вредности ученика ради:

- пуног интелектуалног, емоционалног, социјалног, моралног и физичког развоја ученика у складу са њиховим способностима, потребама и интересовањима, као предуслова личне остварености, задовољства, квалитетног живота и интеграције у друштвену заједницу;
- унапређења језичке, математичке, научне, уметничке, културне, техничке, информатичке, медијске писмености, као предуслова за наставак образовања и професионални развој;
- подршке развоју међупредметних компетенција, као предуслова успешног функционисања у свакодневном животу и раду.

Школски програм обухвата садржаје, процесе и активности усмерене на остваривање принципа и циљева образовања и задовољење образовних интереса и потреба ученика, родитеља, односно старатеља и локалне самоуправе, а у складу са оптималним могућностима школе.

Школа доноси Школски програм на период од четири године, од 2023. до 2027. а његова примена почиње од 1. септембра 2023. године.

Поједини делови школског програма иновирају се и надограђују у току његовог остваривања путем анекса.

4 Програми образовања и васпитања

НАЗИВ	ВРСТА	ТРАЈАЊЕ	ЈЕЗИК НА КОЈЕМ СЕ ПРОГРАМ РЕАЛИЗУЈЕ
Гимназија, општи тип	Опште средње образовање	4 године	српски
Гимназија, друштвено-језички смер	Опште средње образовање	4 године	српски

4.1 План обавезних и изборних програма

Наставна година реализује се у 37 седмица, а за ученика четвртог разреда у 33 седмице.

4.1.1 1. Општи тип

ПРЕДМЕТ	ФОНД ЧАСОВА			
	I	II	III	IV
Српски језик и књижевност	4	4	4	4
Први страни језик	2	1+0,5	2+1	1+1
Други страни језик	2	1+0,5	1+0,5	1+0,5
Латински језик	2	2		
Социологија				2
Психологија		2		
Филозофија			2	3
Историја	2	2	2	2
Географија	2	2	2	
Биологија	2	2	2	2
Математика	4	4	5	4
Физика	2	1+0,5	1+1	2+0,5
Хемија	2	1+0,5	1+0,5	2
Рачунарство и информатика	2	2	1	1
Музичка култура	1	1		

ПРЕДМЕТ	ФОНД ЧАСОВА			
	I	II	III	IV
Ликовна култура	1	1		
Физичко васпитање	2	2	2	2
Изборни предмети	1	1	1	1
Изборни програми	2	2	4	4
Укупно	33	33	33	33

4.1.2 2. Друштвено – језички смер

ПРЕДМЕТ	ФОНД ЧАСОВА			
	I	II	III	IV
Српски језик и књижевност	4	4	5	5
Први страни језик	2	2+0,5	3+1	1+2
Други страни језик	2	1+0,5	1+0,5	1+0,5
Латински језик	2	2		
Социологија				3
Психологија		2		
Филозофија			1+0,5	3
Историја	2	2	3	3
Географија	2	2	2	
Биологија	2	2	1+0,5	
Математика	4	3	3	3
Физика	2	1+0,5	1+0,5	1+0,5
Хемија	2	1+0,5		
Рачунарство и информатика	2	2	1	1
Музичка култура	1	1	1	1
Ликовна култура	1	1	1	1

ПРЕДМЕТ	ФОНД ЧАСОВА			
	I	II	III	IV
Физичко васпитање	2	2	2	2
Изборни предмети	1	1	1	1
Изборни програми	2	2	4	4
Недељно часова	33	33	33	33

5 Начин остваривања принципа, циљева, исхода, стандарда, планова и програма наставе и учења и врсте активности

Циљеви образовања у гимназији су:

- развој кључних компетенција неопходних за даље образовање и активну улогу грађанина за живот у савременом друштву;
- оспособљавање за самостално доношење одлука о избору занимања и даљег образовања;
- свест о важности здравља и безбедности;
- оспособљавање за решавање проблема, комуникацију и тимски рад;
- поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавања различитости;
- развој мотивације и самоиницијативе за учење, оспособљавање за самостално учење, способност самовредновања и изражавања сопственог мишљења;
- пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- развој свести о себи, стваралачких способности и критичког мишљења;
- развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике;
- развијање позитивних људских вредности;
- развијање компетенција за разумевање и поштовање људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине.

5.1 Планирање наставе и учења

Планирање наставе и учења врши се на основу следећих аката:

- Правилник о наставном плану и програму за гимназију, "Сл. гласник СРС – Просветни гласник" бр. 4/2020,
- Школског програма.

Планирање наставе и учења засновано је:

- на општим циљевима, исходима и стандардима образовања и васпитања,
- интересовањима и потребама ученика и
- ресурсима школе и локалне заједнице.

Планови наставе и учења усмерени су на процес и исходе учења, а садржаји су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретне наставне предмете.

Полazeћи од исхода учења и програмских садржаја наставници планирају наставу и учење водећи рачуна о:

- индивидуалним разликама међу ученицима у погледу начина учења, темпа учења и брзине напредовања;
- интегрисаном приступу у којем постоји хоризонтална и вертикална повезаност унутар истог предмета и различитих наставних предмета;
- сарадничким активностима;
- активним и искуственим методама наставе и учења;
- уважавању свакодневног искуства и знања ученика и повезивању учења са животним искуствима ученика и подстицању примене наученог у свакодневном животу;
- неговању радозналости и подстицању интересовања за учење и континуирано сазнавање;
- редовном прикупљању релевантних података о напредовању ученика, остваривању исхода учења и постигнутом степену развоја компетенција ученика.

5.2 Остваривање плана и програма наставе и учења

План наставе и учења реализује се применом најразличитијих наставних поступака (дискусија, дебата, симулација, демонстрација, оглед, вежбање, рад на тексту, квиз, мозгалица, асоцијације, игре улога, презентовање и др.) и облика рада (индивидуални, групни, рад у пару, пленарни, фронтални), који се планирају оперативно, уобичајено на месечном нивоу. Ради подстицања ученичке иницијативе и развијања међупредметних компетенција, посебно се инсистира на истраживачком раду и пројектној настави. Школа поседује добре људске и материјалне ресурсе у погледу информационо-комуникационих технологија, па се у остваривању плана наставе и учења користе рачунари и интернет за истраживачки рад, обраду и анализу података, комуникацију и сарадњу.

Настава у школи реализује се као хибридна. Већи део програма наставе и учења остварује се кроз непосредну наставу, док се изборни програми реализују путем онлајн наставе. Онлајн настава користи се у следећим околностима:

- у случају немогућности реализације непосредне наставе због ванредних ситуација, пандемија или других неприлика, у складу са прописима Министарства просвете.
- у редовном наставном процесу, у оквиру свих предмета, а нарочито изборних програма, ради постављања наставног материјала ученицима, рада на пројектима, вежбања наставног градива применом разноврснијих метода, сарадње и комуникације.

Ради боље организације, школа користи Гуглове сервисе за образовање у оквиру које се отварају налози свим ученицима и наставницима. Налози су на школском интернет домену, заштићени су и не обухватају личне податке осим имена и презимена. Као платформа за учење користи се Гугл учионица. По потреби, наставници користе друге веб-алате ради оплемњеивања и обраде појединачних садржаја: мапе ума, осе времена, квиз, тестове, алате за сликање, израду галерија и сл. У том случају, наведени алати повезују се са Гугл учионицом. Домаћи задаци складиште се на Гугл диску. За потпуно учешће у активностима потребно је да ученик поседује рачунар, таблет или паметни телефон и интернет везу. У свим активностима може учествовати само преко школског налога и није потребно да поседује други.

Евиденција образовног рада реализује се преко националне платформе Ес-дневник.

5.3 Праћење и вредновање

Праћење и вредновање наставе и учења обухвата:

- праћење и вредновање процеса наставе и учења
 - континуирано врши наставник (путем ученичке евалуације, наставничке рефлексije и самопроцене);
 - периодично врши директор и стручни сарадници (посматрањем наставе, увидом у документацију, прикупљањем података од ученика и наставника);
 - периодично врше просветни саветници (утврђеном методологијом);
- праћење и вредновање исхода учења
 - континуирано врше наставник и ученици (рефлексијама, самопроценом, описним оцењивањем);
 - периодично врши наставник (периодичним усменим и писменим проверама знања);
 - периодично врше школски органи (на основу извештаја и анализа);
 - на крају школовања врши Министарство просвете, науке и технолошког развоја (на матурском испиту);
- праћење и вредновање рада наставника:
 - континуирано врши наставник (самопраћењем и рефлексijом);
 - периодично врши директор (увидом у документацију, прикупљањем података од ученика и родитеља и сл.)

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању* и на основу *Критеријума праћења и вредновања постигнућа ученика* који су дефинисани унутар школе. У настави оријентисаној на остваривање исхода учења вреднују се и процес учења и резултати учења. Поред уобичајених начина праћења и оцењивања ученика путем усменог и писменог испитивања, користе се и други критеријуми за вредновање рада: начин на који ученик учествује у активностима, како

прикупља податке, како аргуентује и доноси закључке, квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, навођење примера, спремност да се промени мишљење у контакту са аргуентима, разликовање чињеница од интерпретација, извођење закључака, прихватање другачијег мишљења, примењивање, предвиђање последица, давање креативних решења. Поред тога, наставници ће пратити и вредновати како ученици међусобно сарађују у процесу учења, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење уместо критицизма. Праћење напредовања ученика започиње иницијалном проценом нивоа на коме се он налази и у односу на који ће се процењивати његов даљи ток напредовања.

6 Програми обавезних и изборних наставних предмета

Наставни предмети реализују се у складу са Правилником о општим стандардима постигнућа за крај општег средњег образовања и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета ("Службени гласник РС", број 117 од 30. децембра 2013.) и Правилником о плану и програму наставе и учења за гимназију („Сл.гласник РС-Просветни гласник“ бр. 4/2020). Исходи образовања и начин реализације програма наставе и учења по наставним предметима дат је у прилогу овог документа.

7 Програми допунске, додатне и припремне наставе

7.1 Допунска настава

Допунска настава организује се за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави имају постигнућа нижа од личних потенцијала, или су из било којих разлога у заостатку са усвајањем градива. Наставник је у обавези да организује часове допунске наставе једном недељно, на којима ће ученику појаснити нејасно градиво и омогућити му да оцену поправи. Допунску наставу су обавезни да похађају ученици које наставник именује и закаже им термин, а могу је похађати и ученици који су незадовољни својим постигнућем и желе постићи више. Ученици могу похађати допунску наставу континуирано или делимично, у складу са тешкоћама у појединим тематским подручјима у оквиру предмета. Зависно од утврђених тешкоћа у знањима и умењима ученика, наставници формирају одговарајуће групе. Трајање и број часова одређен је потребама ученика, а термини се утврђују договором професора и ученика.

Допунска настава реализује се са фондом од 37 часова годишње по одељењу, неравномерно распоређено у току наставне године. Учесталији часови допунске наставе реализују се крајем тромесечја и током зимског распуста.

7.2 Додатна настава

За рад на додатној настави опредељују се даровити ученици (према стручној процени психолога школе и предметног наставника) и ученици са посебним интересовањима за поједине наставне предмете. Додатна настава реализује се кроз следеће активности:

- часове обраде проширених садржаја,
- консултативну наставу,
- индивидуализацију наставног процеса,
- домаће радове,
- електронски, достављањем садржаја и комуникацијом наставника и ученика,

- кроз мале пројекте и ученичке радове.

Фонд додатне наставе је 37 годишње, неравномерно распоређено, у складу са договором ученика и наставника.

7.3 Припремна настава

Припремну наставу школа остварује за:

- ученика који се упућује на полагање разредног испита (редовног и ванредног);
- ученика који се упућује на полагање поправног испита;
- ученике који ће положити матурски испит.

За ученике који су упућени на полагање разредног испита припремна настава организује се у договору наставника и ученика.

За ученике који су упућени на полагање поправног испита припремна настава организује се у обиму од најмање 10% од укупног годишњег броја часова из предмета на који је упућен на поправни испит. Организује се, по правилу, у августовском испитном року, изузев за ученике завршног разреда за које се организује у јунском испитном року.

Школа организује припремну наставу свих ученика за полагање матурских и завршних испита у обиму од најмање 5% од укупног годишњег броја часова из предмета из којих се полаже матурски, односно завршни испит.

У договору између наставника и ученика, у школи се може организовати припремна настава за полагање пријемних испита за студије.

8 Програм развијања међупредметних компетенција и предузетништва

Међупредметне компетенције обезбеђују ученицима успешно сналажење у свакодневном животу и раду. Оне су резултат великог броја активности које се остварују у свим наставним предметима и током целокупног гимназијског школовања. За њихов развој важни су не само садржаји већ и методе којима се они проучавају и у њима треба да доминирају истраживачке и интерактивне методе, рефлексивна, критичко мишљење, кооперативно учење и друге методе које јачају партиципацију ученика у образовно-васпитном процесу. У школи се развијају следеће међупредметне компетенције кроз наведене програме: компетенција за целоживотно учење, компетенција за комуникацију, компетенција за рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, компетенција за решавање проблема, компетенција за сарадњу, компетенција за одговорно учешће у демократском друштву, компетенција за одговоран однос према здрављу, компетенција за одговоран однос према околини, естетичка компетенција, предузетничка компетенција.

Међупредметне компетенције развијају се:

- кроз свакодневни наставни процес;
- кроз ваннаставне активности;
- кроз школске пројекте у учешће у пројектима других установа и организација;
- кроз сарадњу са локалном заједницом.

Школа има Тим за развијање међупредметних компетенција и предузетништва.

Задаци Тима су:

- анализа планова наставе и учења, са нагласком на повезаност са међупредметним компетенцијима и предузетништвом
- учешће у изради програма културне и јавне делатности школе, програма заштите животне средине, програма сарадње са локалном заједницом и сарадњом са породицом;
- израда плана развоја међупредметних компетенција и предузетништва који чини саставни део Годишњег плана рада школе;
- координација и праћење реализације плана развоја међупредметних компетенција и предузетништва;
- подстицање ученичких пројеката, активизма младих, волонтеризма, учешћа у активностима локалне заједнице;
- учешће у изради и реализацији школских пројеката који се односе на развијање међупредметних компетенција и предузетништва;
- сарадња са органима Школе и другим субјектима у Школи и ван Школе на испуњавању задатака из своје надлежности.

ОБЛАСТ	ОПИС	ПРОГРАМИ КРОЗ КОЈЕ СЕ КОМПЕТЕНЦИЈА ОСТВАРУЈЕ
1. Компетенција за целоживотно учење	<ul style="list-style-type: none"> ● Планира време за учење, организује процес учења и управља њим. ● Активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селекује познато од непознатог, битно од небитног; уме да резимира и елаборира основне идеје. ● Ефикасно користи различите стратегије учења, прилагођава их природи градива и циљевима учења. ● Познаје различите врсте текстова и уме да изабере адекватну стратегију читања. ● Разликује чињенице од интерпретација, ставова, веровања и мишљења; препознаје и продукује аргументацију за одређену тезу, разликује аргументе према снази и релевантности. ● Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе 	<p>Кроз све програме наставе и учења и програм каријерног вођења, развијања иницијативе и предузетничког духа, програм инклузивног образовања, програм сарадње са породицом</p>
2. Комуникација	<ul style="list-style-type: none"> ● Активно доприноси неговању културе дијалога, уважавању и неговању различитости и поштовању основних норми комуникације. ● Познаје специфичне карактеристике различитих модалитета комуникације (усмена и писана, непосредна и посредована комуникација, нпр. телефоном, преко интернета). ● Уме јасно да искаже одређени садржај, усмено и писано, и да га прилагоди захтевима и карактеристикама ситуације: поштује жанровске карактеристике, ограничења у погледу дужине, намену презентације и потребе аудиторијума. ● Уважава саговорника – реагује на садржај комуникације, а не на личност саговорника; идентификује позицију (тачку гледишта) 	<p>Све предмети, а посебно:</p> <p>наставни програми српског језика и књижевности, страних језика, уметности, друштвених наука</p> <p>програм културних активности, наставни програми страних језика и рачунарства и информатике,</p>

ОБЛАСТ	ОПИС	ПРОГРАМИ КРОЗ КОЈЕ СЕ КОМПЕТЕНЦИЈА ОСТВАРУЈЕ
	<p>саговорника и уме да процени адекватност аргументације и контрааргументације за ту позицију.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● У ситуацији комуникације, изражава своје ставове, мишљења, осећања, вредности и идентитете на позитиван, конструктиван и аргументован начин како би остварио своје циљеве и проширио разумевање света, других људи и заједница. ● Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне, техничке и уметничке дисциплине. 	<p>програм културних и слободних активности;</p>
<p>3. Рад с подацима и информацијама</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Зна да је за разумевање догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке. ● Уме да пореди различите изворе и начине добијања података, да процењује њихову поузданост и препозна могуће узроке грешке. ● Користи табеларни и графички приказ података и уме да овако приказане податке чита, тумачи и примењује. ● Користи информационе технологије за чување, презентацију и основну обраду података. ● Зна разлику између података и њиховог тумачења, зна да исти подаци, у зависности од контекста, могу имати различита тумачења и да тумачења могу да буду пристрасна. ● Разуме разлику између јавних и приватних података, зна које податке може да добије од надлежних институција и користи основна правила чувања приватности података. 	<p>Сви програми наставе и учења, а посебно: рачунарство и информатика, природне науке, друштвене науке, примењене науке.</p>
<p>4. Дигитална компетенција</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Уме да претражује, процењује релевантност и поузданост, анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа ИКТ средства (уређаје, софтверске производе и електронске услуге). 	<p>Сви предмети, а посебно: рачунарство и информатика</p>

ОБЛАСТ	ОПИС	ПРОГРАМИ КРОЗ КОЈЕ СЕ КОМПЕТЕНЦИЈА ОСТВАРУЈЕ
	<ul style="list-style-type: none"> ● Изражава се у електронском облику коришћењем одговарајућих ИКТ средстава, укључујући мултимедијално изражавање и изражавање са елементима формално дефинисаних нотација карактеристичних за коришћена ИКТ средства (нпр. адресе, упити, команде, формуле, процедуре и сл. изражене у одговарајућој нотацији). ● Помоћу ИКТ уме да представи, организује, структурира и форматира информације користећи на ефикасан начин могућности датог ИКТ средства. ● Приликом решавања проблема уме да одабере одговарајућа ИКТ средства, као и да прилагоди начин решавања проблема могућностима тих ИКТ средстава. ● Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу. ● Препознаје ризике и опасности при коришћењу ИКТ и у односу на то одговорно поступа. 	<p>изборни програми, ваннаставне активности</p>
<p>5. Решавање проблема</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Испитујући проблемску ситуацију, идентификује ограничења и релевантне карактеристике проблемске ситуације и разуме како су оне међусобно повезане. ● Проналази/осмишљава могућа решења проблемске ситуације. ● Упоредује различита могућа решења проблемске ситуације преко релевантних критеријума, уме да објасни шта су предности и слабе стране различитих решења и да се определи за боље решење. ● Припрема примену изабраног решења, прати његову примену усклађујући се са новим сазнањима које стиче током примене датог решења и успева да реши проблемску ситуацију. ● Вреднује примену датог решења, идентификује његове добре и слабе стране и формулише препоруке за наредно искуство са истим или сличним проблемским ситуацијама. 	<p>Програм свих предмета, а посебно: природне науке, изборни предмети, ученички пројекти, програм каријерног вођења, развијања саминицијативе и предузетничког духа</p>

ОБЛАСТ	ОПИС	ПРОГРАМИ КРОЗ КОЈЕ СЕ КОМПЕТЕНЦИЈА ОСТВАРУЈЕ
6. Сарадња	<ul style="list-style-type: none"> ● Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева. ● Доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током заједничког рада. ● Активно слуша и поставља релевантна питања поштујући саговорнике и сараднике, а дискусију заснива на аргументима. ● Конструктивно доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима и при томе поштује друге као равноправне чланове групе. ● Ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран, истрајан и креативан начин. ● Учествује у критичком, аргументованом и конструктивном преиспитивању рада групе и доприноси унапређењу рада групе. 	<p>Сви програми наставе и учења, а посебно: психологија, грађанско васпитање, програм сарадње са локалном заједницом.</p>
7. Одговорно учешће у демократском друштву	<ul style="list-style-type: none"> ● Активно учествује у животу школе и заједнице тако што поштује друге учеснике као једнако вредне аутономне особе и њихова људска и мањинска права и тако што се супротставља различитим формама насиља и дискриминације. ● Својим активностима у школи и заједници афирмише дух толеранције, равноправности и дијалога. ● Критички и аргументовано учествује у разматрању отворених питања за која је заинтересован поштујући разлике у мишљењу и интересима и даје лични допринос постизању договора. ● Има осећање припадности одређеним културним заједницама, локалној заједници, региону у којем живи, ширем друштву, држави Србији и међународним организацијама у које је Србија укључена. 	<p>Сви програми наставе и учења, а посебно: грађанско васпитање, језик, медији и култура, социологија, филозофија, устав и права грађана, програм каријерног вођења.</p>

ОБЛАСТ	ОПИС	ПРОГРАМИ КРОЗ КОЈЕ СЕ КОМПЕТЕНЦИЈА ОСТВАРУЈЕ
	<ul style="list-style-type: none"> ● Изражава на афирмативан начин свој идентитет и поштује другачије културе и традиције и тако доприноси духу интеркултуралности. ● На изборима уме да се определи за политичке идеје и програме за које сматра да на најбољи начин доприносе остварењу личне и друштвене добити и поштује право других на другачије опредељење. ● Залаже се за солидарност и учествује у хуманитарним активностима. 	
<p>8. Одговоран однос према здрављу</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Познаје основне састојке хране и промене које утичу на њен квалитет; разуме значај правилне исхране и адекватне прераде хране за очување здравља. ● Познаје карактеристике основних заразних болести, њихове изазиваче и мере превенције. ● Разуме значај лекова и правилног начина њихове употребе за очување здравља. ● Познаје могуће последице коришћења никотина, алкохола и других психоактивних супстанци. ● Бира стил живота имајући на уму добре стране и ризике тог избора (нпр. активно бављење спортом, вегетаријанска исхрана). ● Уме да пружи прву помоћ. 	<p>Сви програми наставе и учења, а посебно: биологија, здравље и спорт, физичко и здравствено васпитање, психологија, програм заштите здравља, програм сарадње са породицом, програма инкузивног образовања, програм безбедности и заштите на раду.</p>
<p>9. Одговоран однос према околини</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Разуме концепт здравог и безбедног окружења (вода, ваздух, земљиште) за живот људи и спреман је да се активно ангажује у заштити и унапређењу квалитета живота у заједници. ● Показује разумевање и спремност за ангажовање у заштити природе и управљању ресурсима тако да се не угрожава могућност будућих генерација да задовоље своје потребе. 	<p>Сви програми наставе и учења, а посебно: биологија, примењене науке, ваннаставне активности, ученички пројети, програм заштите животне средине.</p>

ОБЛАСТ	ОПИС	ПРОГРАМИ КРОЗ КОЈЕ СЕ КОМПЕТЕНЦИЈА ОСТВАРУЈЕ
	<ul style="list-style-type: none"> ● Процењује ризике и користи од употребе неких супстанци по околину и здравље људи и одговорно поступа са њима (правилно их складишти и одлаже отпад). ● Познаје факторе који утичу на загађење земљишта, воде и ваздуха, разуме и предвиђа последице њихове употребе. ● Увиђа предности и недостатке коришћења различитих извора енергије. ● Разуме значај и користи могућности рециклирања. 	
10. Естетичка компетенција	<ul style="list-style-type: none"> ● Позитивно вреднује допринос културе и уметности развоју људске заједнице; свестан је међусобних утицаја културе, науке, уметности и технологије. ● Показује осетљивост за естетску димензију у свакодневном животу и има критички однос према употреби и злоупотреби естетике. ● Има изграђене преференције уметничких и културних стилова и користи их за обогаћивање личног искуства. ● Повезује уметничка и културна дела са историјским, друштвеним и географским контекстом њиховог настанка. ● Уме да анализира и критички вреднује уметничка дела која су представници различитих стилова и епоха, као и дела која одступају од карактеристика доминантних праваца. ● Вреднује алтернативне уметничке форме и изразе (субкултурна дела). 	Сви програми наставе и учења, а посебно: српски језик и књижевност, уметности, уметност и дизајн, језик, медији и култура, слободне активности, пројекте.
11. Предузимљивост и предузетничка компетенција	<ul style="list-style-type: none"> ● Ученик разуме важност личне активације и показује иницијативу у упознавању са карактеристикама тржишта рада (захтеви појединих радних места, начин функционисања институција, позиционирање у свету бизниса). 	Сви програми наставе и учења, а посебно изборни програми.

ОБЛАСТ	ОПИС	ПРОГРАМИ КРОЗ КОЈЕ СЕ КОМПЕТЕНЦИЈА ОСТВАРУЈЕ
	<ul style="list-style-type: none"> ● Разуме принципе функционисања тржишта рада и схвата неопходност сталног усавршавања у складу са развојем тржишта и захтевима послодаваца. ● Уме да идентификује и адекватно представи своје способности и вештине („јаке стране“); уме да напише радну биографију и мотивационо писмо. ● Уме да искаже и заступа своје идеје, и да утиче на друге, кроз развој вештине јавног говора, преговарања и решавања конфликта. ● Има способност постављања адекватних и реалних циљева процењујући и прихватајући ризике; планира ресурсе и управља њима (знања и вештине, време, новац, технологије и други ресурси) и усредсређен је на постизање циљева. ● Зна да комуницира с послодавцима; уме да преговара; спреман је да обавља праксу и волонтира поштујући договоре. 	

9 Програм факултативних предмета

9.1 Словачки језик као језик националне мањине

Циљ наставе словачког језика и књижевности јесте проширивање, продубљивање знања о словачком језику, унапређивање језичке и функционалне писмености, проширивање и продубљивање књижевних знања и читалачких вештина, образовање и васпитање ученика као слободне, креативне и културне личности критичког ума.

Ученици треба да:

- овладају знањима о словачком књижевном језику
- да стекну вештине и способности његовог коришћења у општењу са другима у писменом и усменом изражавању
- да поштују матерњи језик, негују словачки језик, традицију и културу словачког народа
- да упознају репрезентативна дела словачке књижевне баштине и дела опште књижевности, њихове ауторе, поетске и естетске вредности
- да даље развијају знања, васпитне вредности и функционалне вештине које ће моћи да користе у даљем образовању, у професионалном раду и у свакодневном животу
- да развијају лични и национални идентитет и осећање припадности Словачкој националној заједници
- да формирају вредносне ставове којима се чува национална и светска културна баштина
- да буду оспособљени за живот и у мултикултуралном друштву.

Наставни програм словачког језика и књижевности реализује се од првог до четвртог разреда гимназије са 1 часом недељно, 36 часова годишње, по истом наставном програму за све смерове.

Осим за ученике, припаднике словачке заједнице, програм обухвата и учење језика ученика који нису Словаци а желе да уче словачки језик и да се усавршавају у стицању знања о овом народу на нашим просторима. Постојање овог предмета зависи од заинтересованих ученика за њега, што значи да школска година може да буде реализована и без постојања овог факултативног предмета у школи.

10 Програм културних активности и јавне делатности школе

Циљеви организовања културних активности у школи су:

- развијање културних и естетских вредности ученика;
- развијање ученичких креативних потенцијала;
- развијање културних навика и укуса у локалној заједници.

У току школске године организују се различите културне активности у којима учествују наставници и ученици школе:

1. Дан школе се традиционално обележава 20. октобра извођењем представе коју припремају чланови драмске секције уз пратњу хора и оркестра.

2. Дана Светог Саве, се прославља сваке школске године као школска слава, а у оквиру прославе се пригодним беседама подсећа на значај дела Светог Саве за развој образовања, као и представом, верским обредом и хорском изведбом химне.

3. Гимназијски ауторски фестивал (деталнији опис у одељку *Пројекти*)

4. Национални дан књиге,

5. Међународни дан матерњег језика- у школској библиотеци се организују квизови из познавања језика

6. Европски дан језика, обележава се организовањем квизова, израдом плаката, истраживачким задацима, презентацијама и извођењем различитих скичева на језицима који се изучавају у школи.

7. Међународни дан броја Пи обележавају наставници математике са својим ученицима изложбом креативних радова ученика остварених у различитим уметничким техникама.

8. Дана музике: организовање и извођење представа и концерата ученика наше школе не само за ученике Школе, већ и за јавност,

9. Јубилеји – у оквиру ове активности ученици и наставници обележавају различите јубилеје посвећене значајним личностима и догађајима из светске и домаће културе, историје и науке. Активност се реализује путем изложби ученичких ликовних, литерарних и других врста радова, квизовима, пројекцијом филмова. Један од јубилеја је и Дан сећања на Доситеја Обрадовића.

Садржаји манифестација конципирају се на почетку школске године, а обично обухвата културно-уметнички програм, квиз, спортске и друге манифестације.

Школа кроз различите активности остварује сарадњу са другим установама и институцијама и учествује у јавној делатности локалне заједнице доприносећи њеном развоју: библиотеком, биоскопом, музејом, “Црвеним крстом” и другим.

1. Еколошко-хуманитарни базар половне робе (јесењи и пролећни), за запослене у школи и ученике, као и за јавност

2. Јавни час се организује на различите теме, са циљем промовисања културе и подстицања на учење.

3. Промоције књига путем којих се афирмише гимназија као место развијања културе у граду. Развијање културних навика ученика (праћење културних и стваралачких догађаја у окружењу).

4. Ноћ музеја- чланови драмске секције, школског хора и оркестра учествују у обележавању ове манифестације својим наступом у библиотеци града.

5. ГАФ (деталнији опис у одељку *Пројекти*)

6. Посета геронтолошком центру у Бачкој Паланци уз активности са становницима дома, играње шаха, билијара, карата и бинга.

11 Програми слободних активности

Слободне активности представљају ваннаставни факултативни облик рада школе.

Непосредан васпитно-образовни циљ ученичких слободних активности јесте да допринесу развоју личности на образовном, сазнајном, креативном, друштвеном и личном плану. Задаци слободних активности су:

- проширивање и продубљивање, као и стицање нових знања и умећа, а према интересовањима ученика;
- задовољавање специфичних интересовања ученика уз активно усмеравање њихових склоности,
- способности интересовања и подстицање професионалног развоја;

- мотивисање и оспособљавање ученика за самосталан и креативан рад;
- омогућавање ученицима организовање забаве и рекреације, као и других услова да самостално користе слободно време и организују духовни, културни и друштвени живот у средини у којој живе и раде.

Слободне активности су многобројне и разноврсне и омогућавају укључивање сваког ученика у поједине облике рада.

У Гимназији „20. октобар“ организују се следеће активности:

11.1 Драмска секција

Драмска секција се састаје периодично, а чине је сви заинтересовани ученици Школе. Циљеви оваквог окупљања су упознавање са делима из књижевности, како домаћих, тако и страних аутора, развијање креативног начина размишљања код младих, мотивисање за бављење позоришном делатношћу у нашем граду без позоришта, ширење и размена креативних идеја, драмска импровизација наставног градива као и усађивање љубави ка оваквој врсти културног изражавања. Драмска секција припрема драмске комаде за неке посебне поводе као што су прослава Дана школе, Светосавску академију, Дан Светог Саве, припремају се представе које се изводе у хуманитарне сврхе, затим представе за манифестацију „Ноћ музеја“, за учествовање на такмичењима позоришних представа, као и за „Дан отворених врата“ и слично, а у будућем периоду планира да настави са оваквим начином рада.

11.2 Драмска секција на енглеском језику

Драмска секција на енглеском језику (страним језицима), започела је рад 2016. године, окупља талентоване ђаке који на креативан начин унапређују своје познавање страног језика (енглеског) и културе. Ученици су у прилици да се окушају не само као глумци, већ и као сценографи, костимографи, дакле, да се опробају у свим сегментима драмске уметности. Планови драмске секције подразумевају не само развој креативности већ и учествовање на фестивалима такмичарског карактера. Осим извођења представа пред ђацима наше школе, у плану је и сарадња и размена сличних искустава са другим школама у ближем и ширем окружењу.

11.3 Новинарска секција

Новинарска секција је груписана око дигиталног листа „Негатив“, који од протекле године наша школа објављује на крају школске године. Часопис је огледало живота гимназијалаца, њихове креативности и интересних сфера. Циљ новинарске секције је развијање креативног приступа животу, развијање критичке мисли и језичког сензибилитета, као и исказне моћи ученика, подстицање креативне продуктивности ученика, развијање писмености и промовисање истинских вредности, те слободног и одговорног мишљења. И у наредном периоду ова секција планира да се на сличан начин бави новинарством, с тим да ће се концепција часописа донекле преиначити и модификоваће се организација рада секције. У оквиру новинарске секције покренуте су и странице на друштвеним мрежама Инстаграм, Фејсбук и Тик-ток са циљем да се рад школе промовише на што разноврсније начине, као и да се приближи интересовањима младих.

11.4 Музичке активности

У оквиру предмета Музичка култура спроводе се следеће слободне активности:

- Школски биоскоп, који се одржава једном месечно у кабинету, где ученици имају прилику да се, кроз филм, упознају, са музиком и животом великих композитора или музичара, не само класичне, него и популарне музике. Ово је такође прилика да се погледају и послушају одлична музичка сценска дела (опере, оперете и балети, као и мјузикли) врхунског квалитета урађене као филмска остварења.
- Овакви сусрети проширују културне хоризонте и учествују у развијању естетског васпитања ученика; развија се љубав према музици; воде се разговори о музици уопште, не искључујући ниједну врсту, жанр или период.
- Љубитељи музике су ученици, који се потруде да за годишњице великих музичара направе креативне паное, који могу својим вршњацима, да приближе дела и значај истих, на један, њима ближи начин, а које поставимо у холу школе.
- Хорски ансамбл - чине заинтересовани ученици - момци и девојке, који имају одговарајуће вокалне способности. Кроз хор се млади упознају са стваралаштвом домаћих и страних композитора различитих стилова и епоха. Развијају своје вокалне могућности кроз низ различитих вокализа и композиција. Развија се осећај за лепоту гласа и лепо певање. Учествовање у свим школским догађајима као и градским.
- Инструментални ансамбл – оркестар чине заинтересовани ученици, који су најчешће завршили ниже музичке школе, а који имају потребу да наставе са музицирањем. Пробе се одвијају у музичком кабинету, а свој рад ученици могу представити у пригодним манифестацијама, које се одржавају у оквиру школе, али и учествовање у градским културним догађајима.
- Концерти су значајно заступљени у животу школе. Тачније одлазак на концерте инструменталне, вокално - инструменталне и камерне музике, али и одлазак на извођење музичко сценских дела /опера, оперета, балет, мјузикл/, одлазак на значајне музичке фестивалима / Номус, Бесмус, Сомус, Фестивал ране музике, Фестивал игре, џез музике како у нашем граду тако и у другим градовима (Нови Сад, Сомбор, Београд, Будимпешта, Беч итд...)

11.5 УНЕСКО клуб

УНЕСКО клуб школе свој рад базира на обележавању важних датума изабраних од стране Уједињених нација, путем ученичких радова (презентација које се објављују на видео – биму у холу школе или путем паноа, израде кратких филмова и сл. активности), као и реализацијом других активности везаних за прокламовање универзалних људских вредности (еколошки базар, трибине, предавања...). Сваке године се у склопу клуба путује на једно или два студијска путовања у иностранство (Француска, Италија, Шпанија итд.) под покровитељством Европске федерације УНЕСКО клубова. Путовања се углавном реализују за време пролећног распуста. Пре путовања ученици раде задатке везане за државу или градове који су одредишта, а након њега ученици и наставник који је вођа пута презентују у школи своје путовање (предавање, презентације, панои, текст за сајт школе...)

11.6 Посета позоришту и сајму књига

У складу са интересовањима ученика организују се одласци у позоришта, најчешће у Српско народно позориште и Позориште младих у Новом Саду и повремено у неко од београдских позоришта. Посета позоришту организује се више пута годишње, најчешће у оквиру музичких догађања у школи, или ради гледања одређене позоришне представе која се сматра корисном за постизање образовно васпитних циљева.

Посета Београдском сајму књига постала је традиција школе. Ученици и наставници у великом броју обилазе Сајам књига где имају прилике да набаве разну литературу, виде и упознају ауторе одређених дела. Након Сајма, следи обилазак културно историјских знаменитости Београда или посета некој галерији а затим одлазак на позоришну представу.

11.7 Остале активности

Школа организује и друге културне, јавне, уметничке, стваралачке, научне и спортске активности, као и путовања и посете, у складу интересовањима ученика и са научним и културним збивањима која су од значаја за образовање и која доприносе остваривању образовних и васпитних циљева.

12 Пројекти

12.1 Гимназијски ауторски фестивал (ГАФ)

Гимназијски ауторски фестивал (фестивал кратког филма и музике) јесте пројекат који је замишљен као интегрисано пројектно учење, будући да програми наставе и појединих предмета имају више истих или сличних исхода. Уз то, развијање међупредметних компетенција заједнички је задатак свих предмета. Циљ пројекта је да ученици кроз помно истраживање уметности и свој стваралачки рад негују осетљивост за естетику и своју креативност, да се гради исправан и одговоран став према ауторству и ауторским правима, те да се континуирано даје подршка идејама и практичном искуству свих учесника наставног процеса. На овај начин, ученици се мотивишу да се изражавају у различитим медијима, да активно, у складу са својим способностима и интересовањима, учествују у стваралачком процесу и да се континуирано укључују у културни живот школе, локалне заједнице и шире. Будући да на фестивалу могу да учествују сви гимназијалци из Републике Србије, као и с обзиром на то да је замишљено да све активности, као полазиште, имају мото преузет из неког уметничког дела домаћих аутора (мото би се мењао из године у годину), активности ученика се првенствено спроводе с циљем очувања културног идентитета и поспешивања вршњачке сарадње и сарадње са другим школама, а уједно би требало да представљају рефлексије на одређене појаве у друштву, што даје могућност да се укључе и предмети који нису уско везани за сферу уметности, тачније, у концепцији фестивала има места и за природне и за друштвене науке. Основни циљ пројекта је да ГАФ постане својеврсна платформа за представљање и афирмацију даровитих ученика, исправних вредносних судова и квалитетних садржаја, као и да се поспеши информациона писменост свих учесника наставног процеса и да се повећа употреба савремених технологија у образовне сврхе.

12.2 Пројекат „Мирно море“

Организација "Мирно море Србија", у сарадњи са организацијом Friedensflotte из Аустријенаставиће учешће у социјално педагошком пројекту „Friedensflotte“ – флота мира. Циљ овог пројекта је: превазићи предрасуде, живети заједно и са поштовањем прихватити ближње који су другачији, стицање нових вештина и искустава, упознавање младих из различитих средина. Сваке године у септембру група ученика са ментором одлази на крстарење Јадраном где се среће са вршњацима из других земаља.

12.3 Андревље

У сарадњи с Покрајинским секретаријатом за високо образовање и научноистраживачку делатност реализује се пројекат обуке талентованих ученика основних и средњих школа на територији АП Војводине, који се одржава у Центру за привредно-технолошки развој „Андревље“ на Андревљу. Ученици учествују у разним активностима из сфере природних и друштвених наука, уметности и културе, с циљем подизања квалитета образовно-васпитног процеса.

12.4 Пројекти Еразмус +

Развој пројеката којим би се аплицирало на Еразмус + програм из област образовања, као прилика за међународну сарадњу и усавршавање. Оваквим пројектима се отварају могућности за размену наставника и ученика као и упознавање са образовним могућностима у Србији и Европи.

12.5 Остали пројекти

Школа организује и учествује и у другим краткорочним пројектима који су од значаја за постизање образовних и васпитних циљева. Избор пројеката зависи од његове релевантности за школу, расположивих ресурса, учешћа пратнера и сл.

13 Програм каријерног вођења и саветовања

Програм каријерног вођења и саветовања доноси се ради избора професије, доношења одлуке о наставку школовања на високошколским установама и припреме ученика за свет рада.

Циљеви програма су:

- упознавање ученика са светом рада и високошколским образовањем;
- уочавање сопствених потенцијала и оспособљавање за доношење професионалне одлуке;
- развијање одговорности према личном образовању, раду и професионалном напредовању.

Програм се реализује кроз следеће активности:

ШТА	КАКО	КО
Током целокупног школовања		
Развијање вредности (одговорности, поштења, поузданости, истрајности и сл.)	Кроз целокупан образовно-васпитни процес, афирмацијом вредности кроз комуникацију, демонстрацијом позитивних примера и сл.	сви запослени
Развијање међупредметних компетенција (посебно компетенције за целоживотно учење, за сарадњу и тимски рад и за одговоран однос према друштву)	Кроз наставу и ваннаставне активности, применом наставних метода које афирмишу ученичку активност, иницијативу и учешће (активно учење, мали школски пројекти, ученичке акције и сл.)	наставници, Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва

ШТА	КАКО	КО
Упознавање са занимањима	Кроз обраду наставних садржаја који својим карактером омогућавају упознавање са занимањима	наставници
	Путем посета и сарадње са компанијама и установама (кроз слободне активности, мале пројекте и сл)	Тим за каријерно вођење и саветовање, Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва
	Путем гостовања и представљања стручњака из локалне заједнице (кроз слободне активности, мале пројекте и сл.)	Тим за каријерно вођење и саветовање, Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва
Пружањем додатне педагошке подршке ученицима којима је потребна	Идентификацијом ученика са тешкоћама и ученика са посебним способностима и индивидуализацијом образовног процеса у складу са потребама ученика (мере индивидуализације, индивидуални образовни план)	Тим за инклузивно образовање, одељењске старешине, психолог, тимови за додатну подршку
У 3. и 4. разреду		
Упознавање сопствених потенцијала, упознавање света рада и високошколског образовања	реализацијом часова одељењског старешине на којима се реализују радионице из домена каријерног вођења, најмање 3 радионице кроз наставу грађанског васпитања	одељењски старешина, психолог, наставници
	психолошким тестирањем и професионалним саветовањем	психолог, по потреби у сарадњи са психологом запосленим у националној служби за запошљавање
	родитељски састанци на којима се развијају вештине родитеља да подрже и помогну детету да донесе професионалну одлуку и одговори на захтеве високошколског образовања и света рада	психолог, одељењски старешина

ШТА	КАКО	КО
	посетама сајму образовања и представљањем високих струковних школа и факултета	Тим за каријерно вођење и саветовање

14 Програм заштите здравља и превенције ризичног понашања

Програм заштите здравља и превенције ризичног понашања доноси се у сврхе заштите ученика од различитих облика ризичног понашања и развијања здравих стилова живота.

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ЗАДУЖЕНИ
Унапређивање знања ученика о ризичним облицима понашања;	Реализација наставних садржаја из области биологије, психологије, социологије, уметности, грађанског васпитања, веронауке и др. које се својим карактером односе на здравље, ризичне облике понашања и здраве стилове живота;	Предметни наставници, у складу са градивом
	Тематски часови са гостовањем стручњака из других ресора (нутрициониста, гинеколог, дерматолог, психијатар, социјални радник, полицијски службеници и сл.) Тематски часови се могу одржати и као заједнички, за све ученике једног разреда.	Одељењске старешине, у складу са потребама одељења.
Развијање одговорности и вештина ученика да се супротставе различитим облицима притисака и злоупотребе;	Реализација радионица о ризичним облицима понашања и афирмацијом здравих стилова живота;	Одељењске старешине у сарадњи са психологом
Оснаживање ученика да траже помоћ у ризичним ситуацијама, као и у случајевима када имају информације о ризичном понашању својих пријатеља;		
Идентификовање ученика са потенцијалним ризиком и благовремена заштита;	Сарадња са родитељима, прикупљањем података, узајамним информисањем и	Одељењски старешинан, психолог

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ЗАДУЖЕНИ
	усаглашавањем васпитних стилова и утицаја на ученике;	
	Саветодавни психолошки рад са ученицима и родитељима;	Психолог
	Сарадња са Центром за социјални рад, Полицијом и Домом здравља;	Директор, психолог
Развијање позитивних навика и усвајање здравих животних стилова.	Кроз богату понуду културних, уметничких, спортских и научних ваннаставних активности, које имају за циљ подршку личним потенцијалима ученика и њихову афирмацију;	Предметни наставници

15 Програм заштите животне средине

Циљ: јачање и развој свести о значају здраве животне средине, развој еколошке свести, одрживог развоја и очувању и унапређењу природних ресурса, које обухвата и упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике.

Осим кроз реализацију редовне наставе, првенствено у предметима биологија, географија, примењене науке, ликовна култура, социологија, овај програм се реализује се кроз следеће школске активности:

- Локалним еколошким акцијама сакупљања рециклажног материјала и откуп рециклажног материјала (пожељно организовати овакаве акције у току сваког квартала) заједно са грађанима, локалном самоуправом и предузећима и приватним предузетницима, родитељима.
- Организовањем посета локалним заштићеним деловима природе (Природни резерват природе Багремара, Парк природе Тиквара...)
- У склопу екскурзија, посетама националним парковима;
- Организовањем јавних расправа и трибина о актуелним питањима заштите животне средине
- Учешћем на еколошко-хуманитарном базару половне робе (јесењем и пролећном)
-

16 Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и вређања угледа, части и достојанства личности

Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања планира се и остварује у складу са:

- Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање ("Службени гласник РС" бр. 46/2029 и 104/2020)
- Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности ("Службени гласник РС", бр. 65/2018).
- Правилником о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 22/2016)

За планирање и организацију рада на заштити одговоран је Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту Тим за заштиту). Осим рада на заштити од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, делокруг рада тиме је и заштита од вређања части, угледа и достојанства личности, као и кризна интервенција.

16.1 Превенција

Циљеви превентивних активности су:

- подизање нивоа свести и осетљивости ученика, родитеља и запослених за препознавање свих облика насиља, злостављања и занемаривања;
- унапређивање знања, вештина и ставова потребних за конструктивно реаговање на насиље;
- неговање атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације у којој се не толерише насиље;
- остваривање образовног контекста заснованог на принципу једнаких могућности, доступност права на образовање и васпитање без дискриминације.

16.1.1 Начин остваривања превенције

КРОЗ СВАКОДНЕВНИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИ РАД:

- путем конструктивне сарадње и комуникације и изградњом позитивне дисциплине;
- обезбеђивањем једнаких шанси на образовање свим ученицима (додатна педагошка подршка ученицима са сметњама и ивалидитетом, ученицима из маргинализованих и осетљивих друштвених група, ученицима који не познају довољно језик на којем се образују и сл.). Обезбеђивање једнаких шанси обезбеђује се материјалном подршком, прилагођавањем окружења, прилагођавањем начина рада, укључивањем и школске активности и другим мерама подршке.
- дефинисањем правила понашања на нивоу школе и одељења (регулисано Правилником о понашању, као и интерним правилима која се доносе унутра појединих одељењских заједница);

- дефинисањем јасних захтева и критеријумима праћења и вредновања постигнућа ученика (дефинисано документом Критеријуми праћења и вредновања постигнућа ученика).

КРОЗ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИ ПРОЦЕС

Превентивне активности остварују се кроз наставу свих предмета, у оквиру наставних садржаја који својом природом могу послужити као основ за превентивне активности, а посебно на настави:

- српског језика и књижевности и страних језика (обрада текстова и књижевних дела која су оквир за анализу узрока и последица насиља, дискриминације, вређања достојанства личности);
- физичког и здравственог васпитања, здравља и спорта: (развијање самопоуздања, тимског рада, поштовање фер-плеја, поштовање противника, понашање навијача, прихватање неуспеха, одговорност, здрави стилови живота);
- географије (културе и обичаји, поштовање етничког идентитета и припадности, хуманитарне акције, недостатак хране, воде, природне катастрофе, хуманитарне катастрофе, улагање у развој неразвијених подручја, људска и мањинска права у различитим државама, родна равноправност, развијање еколошке свести и заштите животне средине);
- историје (развој сопственог идентитета, саосећања и бриге за друге кроз анализу историјских догађаја, војне и дипломатске вештине, људска права и права детета, развој слобода и права угрожених група, образовање у различитим временским периодима и утицај на просперитет, значај националних историјских споменика и споменика културе);
- биологије (развијање ставова, вештина и знања која ће бити препрека негативном утицају вршњака у погледу коришћења ПАС, развијање еколошке свести, потребе превентивног деловања или интервенисања у ситуацијама које угрожавају живот или нормално функционисање појединца, изучавање техника указивања прве помоћи, развијање одговорног односа према животињама);
- филозофије и социологије (васпитно деловање одраслих, развој васпитних образаца и модела, врсте дисциплиновања некад и сад, врсте ауторитета и однос према ауторитетима, друштво ауторитета и заједница знања, односи у групи и управљање групом, развој деморкатије, владавина права наспрам владавине закона, држава као заштитник права, антидискриминационе политике, позитивна дискриминација);
- психологије (развој моралности, различитости, предрасуде и стереотипно мишљење, изазови адолесцентске кризе, управљање понашањем и контрола емоционалног испољавања, вештине комуникације, вршњачка и партнерска комуникација, понашање у групама);
- рачунарства и информатике (дигитално насиље, приватност и безбедност на интернету, ауторска права);
- грађанског васпитања (права о обавезе грађана, карактеристике грађанског друштва, друштвено одговорно понашање, друштвене норме и последице њиховог кршења, равноправност, једнакост, заједништво);
- верске наставе (развијање толеранције, прихватање различитих вера, обичаја и др.

- језика, медија и културе (утицај медија на ставове, вредности и понашање, манипулација, јавни говор, одговорно понашање у медијима);
- музичке и ликовне културе (развијање естетских осећања, релаксација кроз доживљај уметничког дела и стваралаштво);
- као и кроз друге предмете, остваривањем исхода и међупредметних компетенција.

КРОЗ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ:

- кроз превентивне програме/радионице на часовима одељењког старешине на тему ненасиља, са посебним нагласком на заштити од дискриминације и заштити од дигиталног насиља;
- обележавањем важних датума: међународног дана толеранције, пријатељства, страних језика, матерњег језика, деце, жена, сећања на Холокауст, солидарности и борбе против расизма и сл.
- хуманитарним акцијама (приход намењен подршци деци и младима са тешкоћама): прикупљањем новца кроз добровољне прилоге, прикупљањем прилога на културним и спортским догађајима које организује школа, продајом секундарних сировина и сл.
- спортским такмичењима и турнирима;
- културним активностима;
- сарадњу, посете и заједничке активности са геронтолошким центром, школом за ученике са сметњама, Црвеним крстом и сл.
- и друге активности које подстичу разумевање, сарадњу и међусобно уважавање.

КРОЗ САРАДЊУ СА РОДИТЕЉИМА И ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ

- упознавањем са темом насиља и законском регулативом на родитељским састанцима;
- промовисањем литературе за родитеље;
- укључивањем родитеља – стручњака у активности са ученицима (лекари, психолози, правници, полицајци и сл.)
- укључивањем родитеља и уважавањем њиховог мишљења у доношењу важних одлука, путем учешћа у школским органима, као и укључивањем родитеља у самовредновање рада школе;
- сарадњом са локалном заједницом ради благовременог уочавања ризика и планирања заједничких активности на смањењу ризика (сарадња са институцијама, са власницима локала у окружењу школе, са другим школама и сл.)

КРОЗ ПОДСТИЦАЊЕ УЧЕНИЧКЕ ИНИЦИЈАТИВЕ И ОСПОСОБЉАВАЊЕ УЧЕНИКА ЗА АКТИВНО УЧЕСТВОВАЊЕ У РАДУ ШКОЛЕ

- подржавањем рада ученичког парламента: редовним информисањем, тражењем мишљења, обезбеђивањем услова за рад (простора, прибора, времена, финансијских средстава, учешћа у семинарима и заједничким активностима удружења Ученичких парламената и сл.)

- уважавањем ученичких предлога и мишљења на нивоу школе, одељења и школских органа, учешћем ученика у изградњи школских правила, укључивањем ученика у самовредновање школе и сл.
- едукацијом ученика у области партиципације, права детета, заштите од насиља (на часовима одељењског старешине и у оквиру одговарајућих наставних садржаја).

16.1.2 Стручно усавршавање запослених у области заштите

Запослени су обавезни да се стручно усавршавају ради унапређивања компетенција за превентивни рад, благовремено уочавање ризика и реаговања на дискриминацију, насиље, злостављање и занемаривање, вређање части, угледа и достојанства личности. Школа је дужна да обезбеди сваком запосленом стручно усавршавање у области заштите.

Стручно усавршавање обавља се кроз следеће активности:

- стручним усавршавањем унутар школе, малим обукама, предавањима и организовањем мањих стручних скупова о појединим темама из домена заштите;
- Тим за заштиту посебно се обучава за психолошке кризне интервенције;
- у случају доношења нових правилника или измена старих, организује се информисање и прикази на седницама школских органа, ради упознавања законских решења, обавеза школе и процедура;
- сви документи који регулишу област заштите доступни су на школској дигиталној платформи за учење;
- похађањем акредитованих програма обуке и стручних скупова.

16.1.3 Информисање о обавезама и одговорностима у области заштите

Информисање о обавезама и одговорностима у области заштите врши се на следећи начин:

- Запослени се обавештавају на седницама школских органа, а обавештавају их Тим за заштиту, директор, секретар, психолог). У неким случајевима, када је то неопходно, обавештавају се само поједине групе наставника (нпр. у конкретним случајевима насиља када је потребно да интервенишу појединци).
- Родитељи се обавештавају на родитељским састанцима и седницама Савета родитеља. У случајевима када постоји насиље, родитељи се обавештавају и на индивидуалном разговору;
- Ученици се обавештавају на часовима одељењског старешине и на седницама Ученичког парламента. У случајевима насиља ученици се обавештавају и кроз индивидуалне и групне разговоре;
- Чланови Тима су обавезни да сазову седницу Тима за заштиту уколико имају сазнања или сумњу да постоји насиље. Чланови тима обавезни су да обавесте све релевантне појединце и установе у случајевима насиља или сумњи на насиље;
- Имена чланова Тима за заштиту са подацима о контакту истичу се на више места у школи;
- У школском холу истиче се пано са графичким приказом корака у заштити од насиља;
- Сва релевантна акта доступна су на школском вебсајту и платформи за учење.

16.1.4 Рано препознавање ризика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

У циљу раног уочавања ризика предузимају се следеће активности:

- У току првог разреда све одељењске старешине дужне су да реализују индивидуалне родитељске састанке ради прикупљања релевантних података о ученицима. Родитељски састанци се воде структурирано и представљају добру основу за прво уочавање ризика. По потреби, одељењске старешине организују индивидуалне родитељске састанке и у даљем раду.
- Директор и психолог свакодневно проверавају да ли на платформи „Чувам те“ постоји пријава насиља и сумње да се оно догађа. У случају да постоји пријава, школа предузима интервентне активности.
- Тим за заштиту сарађује са Тимом за инклузивно образовање ради заједничког праћења и уочавања ризика код ученика са сметњама и инвалидитетом, ученика из маргинализованих и осетљивих друштвених група и сл. Подаци о ученицима прикупљају се од одељењског старешине. За ученике у ризику израђује се педагошки профил и процењују даље потребе за подршком, као и ризик од насиља и дискриминације.
- Одељењске старешине упознају ученике и родитеље са платформом “Чувам те” на којој безбедно могу пријавити случај насиља или сумњи да се оно догађа.
- У свакодневном раду ученици се подстичу да пријаве случај насиља или сумњу да се оно догађа било којој одраслој особи од поверења.
- Наставници прате понашање ученика и консултују се са Тимом за заштиту и психологом уколико опазе понашање код ученика које може указати на присуство насиља.

16.2 Интервенција

Циљеви интервенције су:

- смањивање ризика да се насиље понови,
- подршка и оснаживање учесника који су трпели насиље,
- промена понашања, изградња саморегулишућег конструктивног понашања ученика који су вршили насиље,
- изградња вредности код свих ученика,
- изградња реститутивне дисциплине и оснаживање школског етоса.

У случајевима насиља или сумње да се оно догађа, школа интервенише у складу са законском регулативом. У интервентним активностима школа се води педагошким принципима.

Како би прва реакција била брза и ефикасна, обезбеђује се да је бар један члан Тим за заштиту присутан у школи током радног времена. У току наставе обезбеђује се дежурство наставника и ученика. Свако лице које има сазнање о ситуацији насиља дужно је да обавести члана Тима, директора, дежурног наставника или било које друго запослено лице у школи.

Задатак запослених у школи је да што пре:

- прекину насиље,
- раздвоје учеснике и обезбеде њихову сигурност,
- позову службу хитне помоћи и/или полицију уколико је потребно,
- обавесте чланове Тима за заштиту и/или директора.

Било који члан Тима за заштиту који је обавештен о ситуацији насиља или о сумњи да се насиље дешава, дужан је да сазове консултативни састанак на којем се, у сарадњи са одељењским старешинама, процењује ниво ризика и доноси план заштите. Психолог прикупља податке од учесника, водећи рачуна о поверљивости и заштити приватности, као и о томе да се ученици не излажу непотребном и поновљеном давању изјава. Случајеви насиља пријављују се на платформу “Чувам те”, а у складу са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављањ еи занемаривање и Школској управи.

Тим за заштиту, директор и Школски одбор поступају у зависности од врсте насиља и починиоца, у складу са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање и Правилником о протоколу поступања установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части и достојанства личности.

16.2.1 Облици и садржаји рада са ученицима

У случајевима насиља првог нивоа, васпитни рад реализује одељењски старшина у сарадњи са наставницима и психологом.

У случајевима насиља 2. и 3. нивоа (укључујући и случајеве дискриминације и вређања угледа, части и достојанства личности) Тим за заштиту, у сарадњи са одељењским старешином, психологом, директором, родитељима и, по потреби, другим институцијама, израђује план заштите. План заштите садржи активности које се односе на све учеснике у ситуацији насиља. У припрему плана заштите укључују се ученици (учесници догађаја, представници одељењске заједнице, ученичког парламента и сл).

Мере и активности реализују се уз учешће ученика и прилагођене су његовим карактеристикама. Уколико Тим за заштиту процени да је ученику потребно и прилагођавање образовног рада, предлаже Тиму за инклузивно образовање припрему индивидуалног образовног плана.

Уколико су у план заштите укључене и друге службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начин узајамног извештавања.

16.2.2 Појачан васпитни рад

За ученике који су учествовали у ситуацијама насиља 2. и 3. нивоа израђује се план заштите којим се планира и појачан васпитни рад. Појачан васпитни рад планира се и реализује у складу са Правилником о појачаном васпитном раду. Реализују га одељењске старешине, психолог, директор и наставници, у складу са проценом потреба. У њега се по потреби укључују и други ученици, родитељи и други школски органи. У зависности од конкретне ситуације, у појачаном васпитном раду користе се разноврсни начини рада:

- индивидуални саветодавни рад,
- сарадња са родитељима (корекција васпитног става, постављање јасних захтева, надзор и сл.)
- реституивни поступци,
- радионице за ученике о поштовању различитости, превазилажењу конфликта, предрасуда и стереотипа, конструктивном решавању сукоба, недискриминацији, солидарности и хуманости, поштовању права других и сл.
- развијање вештина контроле беса и управљања емоцијама,
- друштвено користан рад (у складу са Правилником о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада (“Службени гласник РС”, бр. 68/2018),

- медијација,
- дневник самопраћења,
- уговор као начин дефинисања одговорности,
- и други поступци који су примерени конкретној ситуацији и ученицима.

16.2.3 Сарадња са породицом, локалном самоуправом и надлежним институцијама

За први ниво насиља одељењски старешина обавештава родитеља о ситуацији насиља. Родитељ се, по потреби, укључује у васпитни рад, а за случајеве насиља другог и трећег нивоа учешће родитеља у појачаном васпитном раду је обавезно. Учешће родитеља обухвата узајамно информисање, поделу одговорности, као у укључивање у реализацију плана заштите.

Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу ученика, тј. може да му штети, угрози његову безбедност или омета поступак у Школи, директор обавештава Центар за социјални рад, односно Полицију или јавног тужиоца.

За 3. ниво насиља директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама (Полиција, Центар за социјални рад, Дом здравља и др.) и обавештава Школску управу, у року од 24 сата. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту, надлежни јавни тужилац, Полиција или Центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес ученика. Насиље се пријавује и на платформу “Чувам те”.

Надлежне институције узимају своје учешће у интервентним активностима у складу са прописима. Школа сарађује са надлежним институцијама и координише активности. Надлежне институције могу се укључити у васпитни рад и појачани васпитни рад са ученицима, у складу са проценом ситуације.

Уколико је неопходно укључивање медија, за комуникацију са њима одговоран је директор.

16.2.4 Кризна интервенција

Тим за заштиту задужен је и за реговање и у случајевима кризних догађаја. Чланови Тима посебно се стручно усавршавају за кризну интервенцију у сарадњи са Школском управом.

Кризна интервенција обезбеђује се у случајевима тешких догађаја који доводе до трауматизованости појединаца или група ученика и запослених (смртни случајеви, губици, ратна разарања, елементарне непогоде и сл.). Чланови Тима за заштиту у овим случајевима дужни су да обезбеде прву интервенцију, како би се ситуација у школи стабилизовала и обезбедиле друге системске мере подршке. У ситуацијама у којима је неопходна кризна интервенција сазива се хитан састанак Тима за заштиту, а ради правовременог реаговања није неопходно обезбедити учешће свих чланова тима. У кризној интервенцији Тим се води следећим приоритетима:

- обезбедити физичку сигурност угроженима,
- обезбедити психолошку подршку угроженима (у смислу нормализовања тешких осећања и давања подршке да се осећања испоље и поделе),
- спречити ширење панике адекватним информисањем јавности и добром сарадњом са медијима.

За сарадњу са медијима одговоран је директор или лице које он овласти.

16.3 Праћење, вредновање и извештавање

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности школа:

- прати остваривање програма заштите;
- евидентира случајеве насиља, злостављања и занемаривања;
- прати остваривање конкретних планова заштите другог и трећег нивоа;
- анализира стање и извештава.

Одељењски старешина води евиденцију о случајевима насиља првог нивоа, прати и процењује ефекте предузетих мера и извештава Тим за заштиту два пута годишње, на крају сваког полугодишта.

За случајеве насиља 2. и 3. нивоа документацију чува психолог (службене белешке, податке о предузетим мерама, и др.).

Тим подноси извештај директору два пута годишње. Директор извештава орган управљања, Савет родитеља и Ученички парламент.

Извештај о остваривању програма заштите је саставни део годишњег извештаја о раду Школе. Извештај садржи:

- анализу ефеката превентивних мера и активности,
- резултате самовредновања у овој области
- број и врсту случајева насиља, злостављања и занемаривања,
- предузете интервентне мере и активности и њихове ефекте.

17 Програм школског спорта

У Гимназији "20. октобар" школски спорт се реализује током целе наставне године на различитим такмичарским нивоима. Гимназија учествује у званичним спортским такмичењима која се организују за ученике средњих школа под покровитељством Спортског савеза, како у мушкој, тако и у женској конкуренцији, из следећих дисциплина: кошарка, одбојка, рукомет, мали фудбал и стони тенис, почев од општинског нивоа па на даље, у зависности од пласмана, односно квалификације за виши ниво такмичења. Термине одржавања званичних такмичења одређује Спортски савез.

У току школске године организују се и пригодна, односно ревијална такмичења поводом прославе Дана школе и гостујући истим поводом у другим школама, како на територији општине, тако и у суседним општинама.

У школи се организују три међуразредна такмичења, односно турнира. У првом полугодишту сваке наставне године одржава се турнир у малом фудбалу у мушкој конкуренцији, а у другом полугодишту турнир у кошарци где учествују мушкарци и девојке и турнир у женској одбојци 3:3.

Јесењи крос као саставни део наставног плана и програма организује се у октобру, а пролећни крос у мају. Ученици сваке године учествују у Уличним тркама 20. октобра и на Кросу РТС у мају.

18 Програм сарадње са локалном самоуправом

Школа са локалном самоуправом сарађује развијајући партнерске односе и сарадњу. Непосредан утицај локална самоуправа, осим финансирања материјалних трошкова школе, остварује преко своја три представника у Школском одбору. Они учествују у дискусији и усвајању свих школских докумената и доношењу одлука. Користећи подршку локалне самоуправе за своје активности, школа истовремено пружа

подршку развоју културе, спорта и грађанских иницијатива у својој локалној средини доприносећи унапређењу квалитета живота

Школа успоставља сарадњу са локалном средином, њеним институцијама културе, разним организацијама, друштвима и слично:

- Сарадња са одељењем друштвених делатности Општине;
- Сарадња са Канцеларијом за младе, са циљем размене информација, учествовања ученика и професора у реализацији разних садржаја, као и едукације у складу са интересовањима ученика и могућностима Канцеларије;
- Сарадња са институцијама културе и културно-уметничким друштвима, ради развијања склоности ка уметности или уметничком стваралаштву;
- Сарадња са спортским клубовима ради координације тренинга и похађања наставе и успеха ученика; Сарадња са Црвеним крстом као хуманитарном организацијом (акције добровољног давања крви, обука прве помоћи, обележавање различитих датумаса циљем упознавања и подизања свести код ученика у вези са различитим болестима, као и развијање хуманости.);
- Сарадња са Центром за социјални рад, када су у питању ученици из ризичних средина (деца из непотпуних породица, разведених бракова, алкохоличара или болесних родитеља);
- Сарадња са Домом здравља на превенцији и лечењу ученика, и учешће у различитим активностима које та установа организује (дан отворених врата, посете биохемијској лабораторији, као и лаб. апотеке...).
- Сарадња са привредницима општине Бачка Паланка – посете производним погонима, ради упознавања производних процеса, и развијања економске и еколошке свести

19 Програм сарадње са породицом

Програм сарадње са породицом доноси се у сврхе узајамне подршке породице и школе и синхронизованог васпитног утицаја на ученике.

Циљеви програма сарадње са породицом су:

- боље разумевање околности у којима ученици живе и раде и идентификација образовних потреба ученика;
- проналажење заједничких васпитних ставова породице и школе и усклађивање захтева у односу на ученике;
- развијање одговорности родитеља и партиципације родитеља у раду школе;
- развијање партнерске улоге породице и школе.

Сарадња са породицом реализује се на следеће начине:

- индивидуалним контактима родитеља, наставника, стручних сарадника и директора;
- родитељским састанцима (одељењским и заједничким). Сваке школске године реализују се по 4 родитељска састанка у сваком одељењу, а по потреби сазивају се и ванредни родитељски састанци. У првом разреду реализују се индивидуални родитељски састанци, а по потреби одељењски старешина их може организовати и у наредним разредима.
- учешћем родитеља у раду школских органа и тимова (Школски одбор, Савет родитеља, СА за развојно планирање, Тим за заштиту, Тим за самовредновање).

- учешћем родитеља у реализацији појединих школских активности (гостовања, предавања, путовања, посете, реализација појединих наставних садржаја и сл.)
- унапређивањем васпитних компетенција родитеља путем предавања на родитељским састанцима. У првом реазреду организује се обавезно предавање за родитеље о адекватним васпитним поступцима према адолесцентима, а у трећем разреду на тему подршке ученицима у доношењу професионалне одлуке. Осим обавезних предавања, одељенски старешина процењује која врста рада са родитељима је додатно потребна и планира га и реализује у сарадњи са психологом.
- учешћем родитеља као испитаника у самовредновању рада школе;
- консултовањем мишљења родитеља приликом доношења одлука важних за рад школе (путем представника у школским органима, фокус група, анкетирања и сл.)
- у раду тимова за додатну педагошку подршку ученицима са сметњама, као и ученицима који се образују према проширеном и обогаћеном програму, где је улога родитеља од посебног значаја.

20 Програм излета и екскурзија

Екскурзија је факултативна ваннаставна активност која се остварује ван школе.

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.

Задаци екскурзије су:

- проучавање објекта и феномена у природи;
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима;
- развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика;
- упознавање начина живота и рада људи појединих крајева;
- развијање позитивног односа према националним, културним и естетским вредностима, развијање позитивних социјалних вештина, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота;
- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Садржаји екскурзије остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно васпитног рада и саставни су део годишњег програма рада школе. Уобичајено је да ученици првог, другог и трећег разреда обилазе културне знаменитости у земљи, а за ученике четвртог разреда организују се вишедневне екскурзије у иностранству у трајању до 5 дана.

Излети су факултативна ваннаставна активност која се организује из области изборних предмета (грађанско васпитање, верска настава, језик, медији и култура, уметност и дизајн, примењене науке, здравље и спорт, као и из различитих области предмета нпр. Екологија и заштита животне средине, културно уметничке активности, спортске активности...

21 Програм безбедности и здравља на раду

Програм безбедности и здравља на раду представља заједничку активност Школе, родитеља и локалне самоуправе усмерену на развој свести за спровођење и унапређење безбедности и здравља на раду.

У оквиру Програма безбедности и здравља на раду Школски одбор је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања донео Правилник о безбедности и здрављу на раду и Акт о процени ризика на радном месту и радној околини који регулишу област безбедности и здравља на раду запослених. Овим актима који су усклађени са Законом о безбедности и здрављу на раду уређује се спровођење безбедности и здравља на раду запослених у Школи у циљу стварања безбедних услова рада, заштите живота, здравља и радне способности запослених, као и процена ризика од повреда или оштећења здравља, начин и мере за њихово отклањање или смањење ризика у циљу побољшања безбедности и здравља на раду.

Школа је донела Програм оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад којим се утврђује поступак оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад, односно теоријско и практично оспособљавање за рад на одређеном радном месту. Програм тематски дефинише време трајања оспособљавања, проверу стручног знања и евиденцију о оспособљености запослених из области безбедности и здравља на раду.

Школа је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања утврдила мере, начин и поступак заштите и безбедности ученика приликом остваривања образовно-васпитног рада и других активности које се за њих организују. Ова материја је уређена Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа.

22 Смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке

Смернице се доносе ради пружања додатне педагошке подршке:

- ученицима са тешкоћама у учењу,
- ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом,
- ученицима који живе у социјално нестимулативној средини,
- ученицима са изузетним способностима,
- и свим ученицима који из других разлога имају потребу за додатном подршком у образовању.

Циљ прилагођавања и пружања додатне подршке је обезбеђивање оптималних услова за пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика у складу са његовим специфичним карактеристикама и потребама.

Прилагођавање и пружање додатне подршке је обавеза свих запослених у школи, а реализује се у координацији Тима за инклузивно образовање, који чине представници наставника и стручни сарадник – психолог.

Прилагођавање и пружање додатне подршке реализује се кроз следеће активности:

СМЕРНИЦА	ОПИС
Активности усмерене на развијање атмосфере прихватања и уважавања: изградња вредности правде, једнакост,	<ul style="list-style-type: none"> ● изградња комуникације и односа поштовања и разумевања између запослених и ученика ● демонстрација позитивних образаца понашања ● неговање позитивне атмосфере обавеза је сваког запосленог и ученика.
	<ul style="list-style-type: none"> ● кроз друге васпитне програме (програм заштите од насиља, слободне активности и сл.);

СМЕРНИЦА	ОПИС
<p>недискриминације и хуманости. Активности су усмерене ка свим ученицима.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● кроз наставне садржаје, првенствено хуманистичких наука ● индивидуализован приступ у раду са свим ученицима (кроз избор задатака, прилагођавање начина провера знања, доступност разноврсног наставног материјала, доступност школских ресурса (библиотеке, учила);
<p>Активности усмерене на додатну педагошку подршку ученицима којима је потребна (реализује се у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ праћење ученика, прикупљање података од ученика, родитеља и наставника, састанци одељењских старешина са Тимом за инклузивно образовање, анализа напредовања ученика и израда педагошког профила за ученике за које се процени да не постижу исходе, или могу да постигну више од очекиваних исхода (одељењске старешине, психолог, Тим за ИО); ○ предлагање мера индивидуализације за ученике код којих се утврди потреба за додатном подршком. У школи се подстиче што бржа интервенција у погледу мера индивидуализације, како би се превенирало значајније заостајање ученика, чиме се већина потреба за подршком испуњава мерама индивидуализације. ○ за ученике који могу да постигну више од планираних исхода израђује се индивидуални образовни план са проширеним и обогаћеним програмом (тзв. ИОП 3). ИОП 3 израђује се на предлог предметних наставника или одељењског старешине. Способности ученика за које је предложен ИОП 3 додатно се утврђују код школског психолога. Избор предмета из којих ће се израђивати ИОП 3 врши се у складу са предлозима наставника, мишљењем психолога и мишљењем ученика и родитеља; ○ одељењске старешине континуирано прикупљају додатне податке о ученицима и уносе их у педагошки профил, како би подаци били у складу са тренутном образовном ситуацијом ученика;

СМЕРНИЦА	ОПИС
	<ul style="list-style-type: none"> ○ уколико је ученику потребна друга врста подршке (здравствена, социјална) одељењски старешина обавештава Тим за ИО, како би школа поднела захтев Интерресорној комисији, ради добијања подршке другог ресурса;
Активности усмерене на јачање ресурса школе за индивидуализован приступ настави и учењу	<ul style="list-style-type: none"> ○ школа поседује добре ресурсе у погледу информационих технологија који се могу искористити у процесу индивидуализације (учење на даљину, израда прилагођеног наставног материјала, дистрибуција наставног материјала и задатака и сл.); ○ постоји приступна рампа за инвалиде и више учионица у приземљу које су доступне ученицима са тешкоћама у кретању. У случају да школу похађају овакви ученици, одељење се смешта у једну од учионица у приземљу;
	<ul style="list-style-type: none"> ○ стручним усавршавањем које организује школа унапређују се вештине наставника у погледу индивидуализованог приступа, кроз угледне часове, мале обуке, приказе, презентације и сл. Посебна пажњу потребно је усмерити на унапређивање вештина наставника у погледу методике наставе, мотивацију ученика и оцењивање, с обзиром да се најчешће потребе за подршком односе на подршку у учењу.

23 Програм самовредновања рада школе

Вредновање квалитета рада установе врши се на основу стандарда и показатеља квалитета рада установе који се односе на области квалитета, прописаних правилником којим се уређују стандарди квалитета рада установе.

У установи се вреднују остваривање циљева, исхода и стандарда постигнућа, плана и програма наставе и учења, школског програма, развојног плана, као и укљученост родитеља, односно других законских заступника деце и ученика у различите облике образовноваспитног рада и услова у којима се он остварује.

Самовредновање је континуирани процес преиспитивања постојеће праксе који се спроводи систематски и транспарентно унутар установе од стране запослених и служи за унапређивање рада запослених и развој установе у циљу остваривања добробити деце, односно ученика.

Самовредновањем установа процењује: квалитет остваривања програма образовања и васпитања, односно наставе и учења, све облике и начин остваривања образовноваспитног рада, стручно усавршавање и професионални развој запослених, услове у којима се остварује образовање и васпитање, задовољство деце, ученика и родитеља, односно других законских заступника деце и ученика.

Установа је дужна да самовредновање спроводи сваке године по појединим областима квалитета, а сваке четврте или пете године – у целини.

Самовредновање у установи спроводи тим за самовредновање који образује директор, у складу са Законом.

Тим за самовредновање чине представници запослених, родитеља, односно других законских заступника, ученичког парламента, јединице локалне самоуправе, односно стручњака за поједина питања. Тим за самовредновање има најмање пет чланова.

Тим је донео план самовредновања за петогодишњи период, од 2021-2026. године, како би се обезбедило вредновање свих области квалитета.

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА	СТАНДАРД	ШКОЛСКА ГОДИНА
1. ПРОГРАМИРАЊЕ, ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ	1.1. Програмирање образовно-васпитног рада је у функцији квалитетног рада школе.	26-27.
	1.2. Планирање рада органа, тела и тимова је у функцији ефикасног и ефикасног рада у школи.	
	1.3. Планирање образовно-васпитног рада усмерено је на развој и остваривање циљева образовања и васпитања, стандарда постигнућа/исхода у наставним предметима и општим међупредметних и предметних компетенција.	
2. НАСТАВА И УЧЕЊЕ	2.1. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу.	23-24.
	2.2. Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика.	23-24.
	2.3. Ученици стичу знања, усвајају вредности, развијају вештине и компетенције на часу.	23-24.
	2.4. Поступци вредновања су у функцији даљег учења.	23-24.
	2.5. Сваки ученик има прилику да буде успешан.	23-24.
3. ОБРАЗОВНА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	3.2. Школа континуирано доприноси бољим образовним постигнућима ученика.	26-27.
4. ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА	4.1. У школи функционише систем пружања подршке свим ученицима.	26-27.
	4.2. У школи се подстиче лични, професионални и социјални развој ученика.	
	4.3. У школи функционише систем подршке ученицима из осетљивих група и ученицима са изузетним способностима.	

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА	СТАНДАРД	ШКОЛСКА ГОДИНА
5. ЕТОС	5.1. Успостављени су добри међуљудски односи.	24-25.
	5.2. Резултати ученика и наставника се подржавају и промовишу.	24-25.
	5.3. У школи функционише систем заштите од насиља.	24-25.
	5.4. У школи је развијена сарадња на свим нивоима.	24-25.
	5.5. Школа је центар иновација и васпитно-образовне изузетности.	24-25.
6. ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА ШКОЛЕ, УПРАВЉАЊЕ ЉУДСКИМ И МАТЕРИЈАЛНИМ РЕСУРСИМА	6.1. Руковођење директора је у функцији унапређивање рада школе.	
	6.2. У школи функционише систем за праћење и вредновање квалитета рада.	
	6.3. Лидерско деловање директора омогућава развој школе.	
	6.4. Људски ресурси су у функцији квалитета рада школе.	
	6.5. Материјално-технички ресурси користе се функционално.	
	6.6. Школа подржава иницијативу и развија предузетнички дух.	
СВЕ ОБЛАСТИ	Сумирање вредновања свих области квалитета, израда извештаја и предлога за унапређење	25-26.

Након извршеног самовредновања, тим за самовредновање сачињава извештај о самовредновању и доставља га директору установе.

Извештај о самовредновању садржи опис и процену остварености стандарда и показатеља квалитета рада установе, предлог мера за унапређивање квалитета рада установе и начине праћења остваривања предложених мера.

24 Програм стручног усавршавања запослених

Програм стручног усавршавања запослених доноси се у сврхе квалитетног планирања стручног усавршавања, у складу са потребама школе и запослених, ради унапређивања квалитета рада школе.

Циљ програма стручног усавршавања је унапређивање професионалних компетенција наставника, стручних сарадника и осталих запослених. Запослени у школи обавезни су да се стручно усавршавају у складу са *Правилником о стручном усавршавању и стицању звања васпитача, наставника и стручних сарадника („Сл. гласник РС“, бр. 81/17 и 48/18)*

Стручно усавршавање планира се Годишњим планом рада школе. План стручног усавршавања доноси Тим за стручно усавршавање на основу:

- резултата самовредновања,
- мишљења стручних већа о потребама за стручним усавршавањем,
- мишљења директора, просветних саветника и просветног инспектора,
- на основу расположивих финансијских средстава и
- на основу приоритета.

Запослени се стручно усавршавају на следеће начине:

1. Похађањем акредитованих програма обуке и стручних скупова:

У циљу квалитетног стручног усавршавања школа сваке године организује најмање једну акредитовану обуку за запослене која се реализује у простору школе, у оквиру области Општа питања наставе или Васпитни рад. Избор обуке врши се на основу резултата самовредновања у екстерног вредновања. Осим ове, запослени похађају обуке и стручне скупове које су уже везане за предмет, а за које се опредељују у оквиру стручних већа и према личном плану стручног усавршавања. На позив Министарства провете и технолошког развоја и Завода за унапређивање образовања и васпитања, запослени похађају националне обуке са Министрове листе.

Наставник и стручни сарадник има обавезу стручног усавршавања путем похађања акредитованих програма обуке и стручних скупова. У току петогодишњег периода потребно је да стекне 100 бодова за стручно усавршавање. Активности стручног усавршавања планира запослени на почетку сваке школске године у складу са потребама школе и личним планом стручног усавршавања.

2. Облицима стручног усавршавања које организује школа:

Планира се према личним плановима стручног усавршавања запослених, у координацији Тима за стручно усавршавање, а реализује се путем:

- извођења угледних часова, односно активности са дискусијом и анализом,
- излагања на састанцима стручних органа и тела које се односи на:
- савладан програм стручног усавршавања или други облик стручног усавршавања ван школе,
- приказ књиге, приручника, дидактичког материјала, стручног чланка, различите врсте истраживања,
- студијско путовање и стручну посету и др. са обавезном дискусијом и анализом,
- остваривања:
 - истраживања (научна, акциона, адхок и др.),
 - пројекта образовно-васпитног карактера у школи,
 - програма од националног значаја у школи,
 - програма огледа, модел центар,
 - облика стручног усавршавања који је припремљен и остварен у школи у складу са потребама запослених.

Наставници и стручни сарадници имају право и обавезу стручног усавршавања које организује школа 44 сата годишње. Планирање активности стручног усавршавања врши запослени на почетку сваке школске године у складу са потребама школе и личним планом професионалног развоја.

Вредновање стручног усавршавања које организује школа врши се на основу *Правилника о вредновању сталног стручног усавршавања наставника и стручних сарадника у оквиру активности које организује установа.*

3. Облицима стручног усавршавања које самостално предузима запослени

Овај облик стручног усавршавања планира и евидентира запослени и не чини саставни део школског плана стручног усавршавања.

Запослени воде свој портфолио у електронској или папирној верзији, према личном избору, у којем воде евиденцију стручног усавршавања и професионалног развоја. Тим за професионални развој препоручује усавршавање следећих области, а у складу са Каталогом стручног усавршавања (донет јуна 2022.год. и важи до јуна 2025.год.):

- превенција и спречавање насиља,
- критеријуми оцењивања.
- праћење и вредновање,
- методика наставе.

25 Начин остваривања Развојног плана школе

У јуну 2021. донет је нови Развојни план за период 2021-24. година. Приоритети који су предвиђени овим Развојним планом су следећи:

1. Унапређивање методике наставе (непосредне и онлајн);
2. Унапређивање вредновања постигнућа ученика и вредновања наставе (непосредно и онлајн).

25.1 Унапређивање методике наставе

РАЗВОЈНИ ЦИЉ

Примена наставних метода и техника које ангажују ученике и развијају интересовање за учење у непосредној и онлајн настави.

РАЗЛОЗИ ЗА ПРИОРИТЕТ

На самовредновању ученици су указали да је у неким предметима настава монотона и недовољно ангажујућа за ученике. Са друге стране, наставници су указали на тешкоће које су имали при преласку на онлајн наставу. Током првих месеци онлајн настава реализована је простим „премештањем“ активности непосредне наставе у онлајн простор. Уочено је да методе и технике непосредне наставе нису у потпуности примењиве у онлајн простору, те да је потребно стећи компетенције за сасвим нову врсту методике која је још у повоју.

ПОЧЕТНО СТАЊЕ

- Сви предмети су стручно заступљени;
- Већина наставника школе похађала је обуку за наставу усмерену на исходе;
- Већина наставника похађала је бар једну обуку која се односе на методичку наставе;
- У претходне три године развијена је пракса угледних часова;
- У последње три године развијана је пракса пројектне наставе;
- Дигитална писменост наставника у школи је довољна за развијање напреднијих вештина у дигиталном прсотору;
- Од почетка пандемије вируса Ковид 19 наставници су истраживали наставне методе које су адекватне у онлајн настави.

ПЛАН ОСТВАРИВАЊА

Задаци	Активности	Одговорна лица
--------	------------	----------------

Унапредити методичке вештине наставника за реализацију непосредне и онлајн наставе	Похађање обука које се односе на методику наставе (наставници ће похађати обуке у складу са потребама школе у националним приоритетима). ¹	Тамара Антић
	Изборна активност наставника Истраживачки рад наставника – проналажење једног веб ресурса (апликација, сајт, заједница и сл.) примењивог у настави, испробавање коришћења и приказ другима наставницима.	Биљана Радовић
Обезбедити примену активних метода у непосредној и онлајн настави	Изборна активност наставника Реализација угледних часова/активности са приказом примене активних метода у настави	Мајда Змијанац

25.2 Унапређивање вредновања

РАЗВОЈНИ ЦИЉ

Изградња јасних критеријума, процедура и техника вредновања постигнућа ученика и вредновања наставног процеса (у непосредној и онлајн настави).

РАЗЛОЗИ ЗА ПРИОРИТЕТ

Према резултатима самовредновања стандарди који се односе на вредновање постигнућа ученика процењени су као слабије остварени. Вредновање се не врши континуирано. Ученици указују на недефинисане или неуједначене критеријуме.

Наставници су истакли низ тешкоћа које су имали током периода онлајн наставе. Уочавају потребу за изградњом критеријума који су примењиви онлајн, као и потребу за упознавањем са техничким решењима која могу примењивати за вредновање у онлајн настави.

ПОЧЕТНО СТАЊЕ

- За све предмете дефинисани су стандарди и исходи за сваки разред на националном нивоу;
- Већина наставника усвојила је приступ настави који је усмерен на исходе;
- Наставници су у току последње две године стекли основна искуства са вредновањем у онлајн простору. Упознати су са предностима и тешкоћама.

ПЛАН ОСТВАРИВАЊА

Задаци	Активности	Одговорна лица
Унапредити вештине наставника за вредновање знања	Похађање обука које се односе на вредновање постигнућа ученика (наставници ће похађати обуке у	Тим за стручно усавршавање, Тамара Антић

¹ Приликом израде годишег плана рада ову активност планирати у сарадњи са Тимом за стручно усавршавање запослених.

ученика у непосредној и онлајн настави	складу са потребама школе у националним приоритетима). ²	
Унапредити вештине наставника за вредновање наставног процеса	Хоризонтално стручно усавршавање (вебинар, презентације, прикази, обуке и сл.)	Тим за стручно усавршавање, Биљана Радовић
Унапредити процес вредновања у оквиру предмета	Усаглашавање критеријума унутар стручног већа и између предмета (седнице и радни састанци школских органа)	Руководиоци стручних већа и стручних органа
Обезбедити примену стечених знања и вештина која се односе на вредновање у настави	Изборна активност наставника Примери добре праксе – прикази различитих поступака вредновања наставе и ученичких постигнућа.	Мајда Змијанац

Активности планиране развојним планом интегришу се у годишњи план рада.

Године 2024. израдиће се нови развојни план школе који ће се интегрисати изменама и допунама школског програма.

26 Праћење и вредновање остваривања Школског програма

Праћење и вредновање остварености Школског програма је континуиран процес и подразумева:

- интерно праћење и вредновање и
- екстерно праћење и вредновање.

Интерним праћењем и вредновањем се бави Тим за развој Школског програма са свог аспекта деловања. Води рачуна о усаглашености Школског програма са важећим законима и подзаконским актима. Уколико се примете неусаглашености или се јаве потребе за допунама, Тим у сарадњи са другим школским органима констатује измене и допуне.

Праћење и вредновање се врши на основу извештаја о раду свих органа школе, тимова и већа.

Тим за Школски програм сва запажања уноси у свој годишњи извештај о раду који се узима у обзир приликом доношења новог Школског програма.

Екстерно праћење и вредновање је прва област вредновања екстерне евалуације коју врше школске управе. Школа поступа по извештају екстерне евалуације на начин и у року који је у извештају написан.

² Приликом израде годишег плана рада ову активност планирати у сарадњи са Тимом за стручно усавршавање запослених.

Школски програм усвојен је на седници Школског одбора дана

_____ .

Председник Школског одбора

Секретар

27 Прилог: Програми наставних предмета

27.1 1 Српски језик и књижевност

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – разуме језик као систем и разликује његове функције; – препозна особине књижевних језика пре реформе Вука Караџића; – разликује глас, фонему и графему; – класификује гласове према основним критеријумима; – одреди границу слога у типичним случајевима; – препозна гласовне алтернације и примени нормативна решења у вези с њима; – примени основна правила акценатске норме; – објасни појам и значај књижевности као уметности речи и утврди њене сличности/разлике у односу на друге уметности и области културе; – тумачи књижевно дело са разумевањем његових жанровских карактеристика и књижевноисторијског контекста, користећи у анализи структурне и стилистичке елементе дела и употребљавајући секундарне изворе; – истражи и објасни стваралачку улогу мита у књижевности; – вреднује одлике античког епа, библијског стила и представе света; 	<p>Језик</p> <p>Језичка култура</p> <p>Књижевност</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – повеже знања из историје и историје уметности старог века (сумерско-вавилонске, хебрејске, хеленске) са књижевним стваралаштвом тог раздобља; – поткрепљује примерима основне одлике народне књижевности (класификација, варијантност, формулативност); – анализира композиционе и стилистичке одлике народне бајке и вреднује поруке у односу на властито читалачко и интермедијално искуство; – препозна одлике средњовековне књижевности и испита њен значај за српску културу; – образложи на примерима важност свеукупног културног заокрета који се догодио у епохи хуманизма и ренесансе; – наведе главне мотиве, тематику и стилске одлике репрезентативних књижевних дела хуманизма и ренесансе и покаже разлике и сличности у односу на античку и средњовековну књижевност/културу; – примени одговарајућа правописна правила; – правилно попуни различите формуларе и обрасце; – састави текст примењујући различите облике књижевноуметничког стила; – правилно распореди грађу при писању састава; – препозна некњижевни акценат и облик речи у свакодневной комуникацији и у говору јунака у драмским уметничким формама, а потом га исправља у сопственом говору; – чита с разумевањем књижевне и остале типове текстова. 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – објасни развојне карактеристике српског књижевног језика од реформе Вука Караџића до данас; – објасни разлику између етимолошког и фонолошког правописа; – напише текст, примењујући форме и обележја публицистичког и административног стила; – објасни појам морфеме и разликује граматичку од творбене анализе речи (творбену основу и наставак и граматичку основу и наставак); – примени системска знања о врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама; – наведе и објасни друштвено-историјске околности које су утицале на појаву барока у српској култури; – одреди друштвени и културолошки значај просветитељских идеја, посебно у српској култури; – састави табелу са најзначајнијим представницима романтизма, њиховим делима и одликама; – упореди стилске карактеристике европског и српског романтизма; – утврди разлике у приступу стварности романтизма и реализма: – упореди и примерима илуструје књижевне одлике дела која припадају реализму; – анализира и упореди издвојене проблеме у књижевним делима која припадају различитим епохама; – примени правописна решења у вези са писањем скраћеница; 	<p>Језик Књижевност Језичка култура</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – учествује у јавним разговорима са више учесника (на теме из области језика и књижевности) 	
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – препозна најважније типове творбе у српском језику; – извођење, слагање, комбиновану творбу и претварање; – препозна делове творенице у типичним случајевима; – објасни значење префиксоида и суфиксоида у типичним случајевима; – примени правила промене полусложеница; – одреди место акцента у полусложеницама; – разликује значењске односе међу речима; – примени језичке механизме за богаћење речника (метафору, метонимију и синегдоху); – разликује типове лексике с обзиром на порекло (народне речи, црквенословенске речи и позајмљенице) и сферу употребе (историзми, архаизми, неологизми, термини); – разликује некњижевну лексику (дијалектизми, регионализми, жаргон и вулгаризми) од књижевне лексике; – наведе и користи најзначајније речнике српског језика; – препозна и правилно користи устаљене изразе (фразеологизме); – разликује синтаксичке јединице и познаје све типове реченичних чланова; – разликује посебне типове предикатских реченица (пасивне реченице, безличне реченице, безличне реченице с логичким субјектом и обезличене реченице); 	<p>Језик</p> <p>Творба речи</p> <p>Лексикологија</p> <p>Синтакса</p> <p>Стилистика</p> <p>Књижевност</p> <p>Модерна у европској и српској књижевности;</p> <p>Међуратна и ратна књижевност Дијалог књижевних епох</p> <p>Језичка култура и правопис</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – наведе особине разговорног стила, посебно оне које га разликују од осталих стилова; – примени општелингвистичка знања о развоју и значају писма; – систематизује усвојена знања о књижевности, процени сопствену успешност, идентификује тешкоће и, уколико их има, утврди план за њихово превазилажење; – повеже друштвено-историјски контекст са појавом дендизма, симболизма и естетике ларпурлартизма; – испита одјеке европске модерне у српској књижевности и објасни сличност и особеност тих појава; – анализира примере декаденције и дезинтеграције модерне у српској књижевности; – повеже појаве у књижевности са друштвено-историјским околностима које су довеле до Првог светског рата; – препозна и испита однос ратне и међуратне књижевности према традицији (прошлости) и њену улогу у друштвено-политичком ангажману; – разуме улогу коју форма, стил и тип приповедања имају у обликовању значења – правилно пише цртицу у полусложеницама када су у једном реду и када се деле на крају реда; – примењује основна правила транскрипције имена из страних језика; – говори јавно и пред већим аудиторijумом о темама из језика, књижевности и културе; – саслуша туђе мишљење и узме га у обзир приликом своје аргументације; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – активно учествује у јавној дебати – припреми се за дебату, аргументовано излаже и изведе закључке; – напише састав на тему из језика и књижевности, уважавајући начела правописа и језичке норме. 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – разликује основна значења и функције падежа; – препозна граматичку и семантичку конгруенцију у типичним случајевима; – разликује све типове независних предикатских реченица и препозна специјалне независне реченице; – препозна различите врсте зависних реченица; – разликује напоредне односе међу речима, синтагмама и реченицама; – правилно употреби и препозна значења личних глаголских облика; – препозна у тексту и наведе особине књижевноуметничког и научног стила; – процени поузданост података које преузима са интернета при писању текста научним стилем; – покаже основна општелингвистичка знања о еволуцији језика и језицима у свету (језичка сродност, језички типови и језичке универзалије); – утврди тематске, идејне, поетичке, стилске, језичке, композиционе и жанровске особине књижевног текста; – протумачи књижевни текст стављајући га у одговарајући културноисторијски и теоријски контекст; 	<p>Језик</p> <p>Синтакса, стилистика, општа лингвистика</p> <p>Књижевност</p> <p>Послератна и савремена књижевност</p> <p>Дијалог епоха</p> <p>Језичка култура и правопис</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – користи књижевнотеоријске термине у тумачењу књижевног дела; – постави проблемско питање у вези са књижевноуметничким делом, износи суд о њему и аргументује свој суд; – истражи однос између одређене теорије (егзистенцијализам, теорија рецепције/отвореног дела) и књижевноуметничког текста и односе између самих књижевноуметничких текстова (интертекстуалност); – повеже историјске, религијске, политичке теме у делима која обрађује са изградњом или преиспитивањем националног идентитета у њима; – расправља о елементима родне осетљивости у делима која обрађује; – самостално бира књижевна дела изван програма ослањајући се на стечена знања и усвојене вредности; – правилно користи знаке интерпункције (тачку, запету, тачку са запетом, упитник, узвичник, две тачке, три тачке, црту, заграду, наводнике); – говори јавно и пред већим аудиторијумом о темама из језика, књижевности и културе; – напише састав на тему из језика и књижевности, уважавајући начела правописа и језичке норме. 	
Начин реализације	<p>Настава књижевности реализује се у специјализованим учионицама. Делимично се организује у библиотеци. Делови програма остварују се коришћењем ресурса локалне заједнице: градска библиотека, галерија, биоскоп, културни центар и сл.</p> <p>Избор наставних облика, метода, поступака и средстава условљен је наставним садржајима и циљевима које треба остварити на часу, како би се остварила трајност и функционалност знања, вештина, умења и навика (нпр. дебата, коришћење апликација за приказ, демонстрација, пројектна настава при обради неких наставних тема). У Гугл учионици су постављени</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>креирани наставни садржаји који се континуирано богате, а које ученици могу да користе у току сваке етапе образовног процеса.</p> <p>У раду ће се користити књижни фонд школске библиотеке, интернет (Google Scholar, SCIndex). У оквиру наставе српског језика и књижевности сарађујемо са градском библиотеком и другим локалним установама културе.</p> <p>Предмет је сродан другим предметима који се изучавају у школи: психологијом, социологијом, филозофијом, историјом, веронауком, музичком и ликовном културом, те се у настави остварује корелација са тим предметима.</p>	

27.2 2 Први страни језик – енглески језик

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – адекватно реагује на усмене поруке у вези са активностима у образовном контексту; – разуме основну поруку краћих излагања о познатим темама у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор; – разуме информације о релативно познатим и блиским садржајима и једноставна упутства у приватном, јавном и образовном контексту; – разуме општи смисао информативних радијских и телевизијских емисија о блиским темама, у којима се користи стандардни говор и разговетан изговор; 	<p>Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време)</p> <p>Свет рада (перспективе и образовни системи)</p> <p>Интересантне животне приче и догађаји</p> <p>Живи свет и заштита човекове околине</p> <p>Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране)</p> <p>Медији и комуникација</p> <p>Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света)</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме основне елементе радње у серијама и филмовима у којима се обрађују релативно блиске теме, ослањајући се и на визуелне елементе; – разуме суштину исказа (са)говорника који разговарају о блиским темама, уз евентуална понављања и појашњавања; – изводи закључке после слушања непознатог текста у вези са врстом текста, бројем саговорника, њиховим међусобним односима и намерама, као и у вези са општим садржајем; – ослањајући се на општа знања, искуства и контекст поруке, увиђа значење њених непознатих елемената; – памти и контекстуализује битне елементе поруке. – разликује најчесталије врсте текстова, познајући њихове основне карактеристике, сврху и улогу; – разуме краће текстове о конкретним темама из свакодневног живота, као и језички прилагођене и адаптиране текстове утемељене на чињеницама, везане за домене општих интересовања; – разуме осећања, жеље, потребе исказане у краћим текстовима; – разуме једноставна упутства и саветодавне текстове, обавештења и упозорења на јавним местима; 	<p>Потрошачко друштво</p> <p>Спортови и спортске манифестације</p> <p>Србија – моја домовина</p> <p>Познати градови и њихове знаменитости, региони и земље у којима се говори циљни језик</p> <p>Европа и заједнички живот народа</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме краће литерарне форме у којима доминира конкретна, фреквентна и позната лексика (конкретна поезија, кратке приче, анегдоте, скичеви, стрипови); – проналази, издваја и разуме у информативном тексту о познатој теми основну поруку и суштинске информације; – идентификује и разуме релевантне информације у писаним прототипским документима (писмима, проспектима) и другим нефикционалним текстовима (новинским вестима, репортажама и огласима); – препознаје основну аргументацију у једноставнијим текстовима (нпр. новинским колумнама или писмима читалаца, као и другим врстама коментара); – наслућује значење непознатих речи на основу контекста. – учествује у краћим дијалозима, размењује информације и мишљење са саговорником о блиским темама и интересовањима; – користи циљни језик као језик комуникације у образовном контексту, прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији, у временском трајању од два до три минута; – описује себе и своје окружење, догађаје у садашњости, прошлости и будућности у свом окружењу и изван њега; – изражава своје утиске и осећања и образлаже мишљење и ставове у вези са блиским темама; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – описује догађаје и саопштава садржај неке књиге или филма, износећи своје утиске и мишљења; – излаже унапред припремљену краћу презентацију на одређену тему (из домена личног интересовања); – указује на значај одређених исказа и делова исказа пригодном гестикулацијом и мимиком или наглашавањем и интонацијом. 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – разуме и извршава упутства и налоге за различите активности у образовном контексту и у свакодневним (приватним и јавним) комуникативним ситуацијама; - разуме општи садржај и најважније појединости краћих монолошких и дијалогских излагања о познатим и узрасно примереним темама, у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор уз одговарајући број понављања или успоренији темпо говора; – разуме општи смисао информативних прилога (на интернету, радију, телевизији) о познатим или блиским темама, у којима се користи стандардни говор и разговетан изговор уз одговарајући број понављања; – разуме основне елементе садржаја (актере и њихове међусобне односе, околности радње, заплет и епилог...) у краћим медијски подржаним аудио и аудио-визуелним формама (исечци аудио-књига дијалогског карактера, радио-драма и других радијских снимака, 	<p>Свакодневни живот</p> <p>Свет рада</p> <p>Интересантне животне приче и догађаји</p> <p>Живи свет и заштита човекове околине</p> <p>Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера</p> <p>Медији и комуникација</p> <p>Храна и здравље</p> <p>Потрошачко друштво</p> <p>Спортови и спортске манифестације</p> <p>Познати градови и њихове знаменитости, региони и земље у којима се говори циљни језик</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>краћих филмова и серија; видео спотови, прилози са јутјуба итд.), у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме;</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме суштину размене информација саговорника који разговарају о блиским и познатим темама, уз евентуална понављања и појашњавања; – разуме основне (суштинске) аргументе, жеље, потребе и мишљења саговорника, уколико су изнета једноставним језичким средствима, умереним темпом говора и уз евентуалну невербалну, паравербалну или визуелну подршку; – разуме најопштији садржај излагања у којима се на узрасно примерен начин тематизују опште друштвена питања; – разуме општи смисао и одређене препознатљиве појединости текстова савремене музике различитих жанрова. – разуме краће текстове о конкретним, блиским темама из свакодневног живота, као и о темама културног, наставног и образовног контекста; – разуме општи садржај и допунске информације из обавештења или упозорења на јавним местима; – разуме једноставније описе догађаја, намера, осећања и интересовања из преписке коју добија (имејлови, поруке, писма); – проналази и издваја релевантне информације из обавештења или проспеката и рекламних материјала; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме основну нит аргументације, чак и уколико не разуме све детаље текста; – разуме краће текстове на блиске, познате и обрађиване друштвене теме, препознаје најважније ауторове ставове и закључке; – разуме једноставне књижевне текстове различитих жанрова (поезија, проза, драма), у којима се појављују учесталије метафоре; – открива значење непознатих речи у писаном тексту на основу познатог контекста и језичког предзнања-користи релативно спонтано и самостално циљни језик као језик комуникације у учионици са наставником и са осталим ученицима и ученицама; – описује особе, радњу, место, доживљај или актуелна дешавања у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке и ванјезичке елементе; – саопштава и интерпретира најважније информације садржаја писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе; – саопштава и интерпретира најважније информације садржаја кратких емисија, видео записа на теме предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе; – износи своје мишљење, изражава и образлаже ставове и реагује на мишљење и ставове других (допадање/недопадање итд.), користећи познате и једноставне језичке елементе; - започиње и учествује у 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>дијалогу и размењује мишљења и информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама;</p> <ul style="list-style-type: none"> – представља укратко резултате самосталног истраживања на одређену тему; - интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скичеве; – користи интонацију, ритам и висину гласа у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; – попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и образовном домену; – пише белешке, поруке (имејлове, СМС поруке и сл.) да би тражио или пренео релевантне информације користећи стандардне формуле писаног изражавања; – пише текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава; – резимира прочитани/преслушани текст о блиским, познатим и обрађиваним друштвеним темама користећи једноставна језичка средства; - пише о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања; – описује особе и догађаје поштујући правила кохерентности користећи фреквентне речи и изразе; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – пише о властитом искуству описујући своје утиске и осећања, износећи мишљења, планове и очекивања, једноставним језичким средствима; – препознаје и наводи најзначајније личности и догађаје културе земље/ земаља чији језик учи и разуме њихову улогу у светским оквирима; – познаје правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље и земље/ земаља чији језик учи; - препознаје најчешће стереотипе у вези са културом своје земље и земаља чији језик учи; – разликује основне облике примереног и непримереног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи (у односу на категорије времена, простора и покрета у комуникацији, као нпр. тачност, лични простор, мимика и сл.); – препознаје и користи најфреквентније регистре и стилове у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације; - истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања; – користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/земаља чији језик учи; – користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже). 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – преноси суштину и најважније појединости поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи, додајући, по потреби, једноставнија објашњења и обавештења, писмено и усмено; – у писаном облику резимира на структурисан начин садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције; - у усменом облику преноси садржај писаног или усменог текста, прилагођавајући га исказаним или претпостављеним потребама саговорника; – користи одговарајуће компензационе стратегије ради превазилажења тешкоћа које се јављају, на пример: преноси садржај уз употребу описа, парафраза и сл.; 	
Трећи разред	<p>Општи тип:</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме и извршава упутства и налоге за различите активности, у приватним и јавним комуникативним ситуацијама, исказане стандарднојезичком артикулацијом, уз минимално ометање позадинским шумовима; разуме општи садржај и важније појединости монолошких излагања у вези са друштвено релевантним и узрасно примереним темама, уколико се користи стандардни језик; – разуме општи смисао и најважније појединости информативних прилога из различитих медија о познатим, друштвено и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор; 	<p>Тематске области за све језике се прожимају и исте су у сва четири разреда гимназије – у сваком наредном разреду обнавља се, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа везаних за конкретну тему. Наставници обрађују теме у складу са интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим токовима у настави страних језика, тако да свака тема представља одређени ситуацијски комплекс.</p> <p>Тематске области:</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме битне елементе садржаја у краћим аудио и аудио-визуелним формама, у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме; – разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалогских форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма; – разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалогских форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма, уз евентуална понављања и појашњења; – разуме садржај и већину тематски повезаних појединости у текстовима савремене музике различитих жанрова, уз поновљена слушања и одговарајућу припрему – примењује стратегије читања које омогућавају откривање значења непознатих речи; – разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова у вези с темама везаним за лична интересовања; 	<p>Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време)</p> <p>Свет рада (перспективе и образовни системи)</p> <p>Интересантне животне приче и догађаји</p> <p>Живи свет и заштита човекове околине</p> <p>Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране)</p> <p>Медији и комуникација</p> <p>Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света)</p> <p>Потрошачко друштво</p> <p>Спортови и спортске манифестације</p> <p>Србија – моја домовина</p> <p>Познати градови и њихове знаменитости, региони и земље у којима се говори циљни језик</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме општи садржај и најважније појединости аутентичних, адаптираних и неаутентичних дужих текстова у вези с блиским темама; – разуме општи садржај и најважније појединости текстова о мање познатим темама, које спадају у шири спектар интересовања; – разуме дуже и сложеније савремене књижевне текстове различитих жанрова, примерене узрасту; – користи самостално циљни језик као језик комуникације; – говори, с лакоћом, о познатим темама и темама које су из домена његовог интересовања на кохерентан начин, примењујући познату лексичку грађу и језичке структуре; – препричава неки догађај или дешавање и износи очекивања у вези са тим; – укратко образлаже и објашњава разлоге догађаја или дешавања; – образлаже своје мишљење и реагује на мишљење других; – излаже пред публиком, на разумљив начин, унапред припремљену презентацију на познате и одабране теме уз помоћ визуелног подстицаја; – током и после презентације разуме питања у вези са темом, одговара на њих и пружа додатна објашњења; – учествује у дијалогу и размењује мишљења и информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скичеве; – користи интонацију, ритам и висину гласа у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; – пише текст примењујући правила правописа и интерпункције, поштујући основна начела организације текста; – пише текстове о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања; – пише краће прегледе/ сажетке књига, филмова, тв емисија и сл. користећи једноставне изразе; – описује утиске, мишљења, осећања, истиче предности и мане неке појаве или поступка; – пише белешке, поруке (имејлове, смс поруке и сл.), детаљне извештаје у којима тражи или преноси релевантне информације; – пише одговоре у којима тражи и преноси релевантне информације и објашњења користећи стандардне формуле писаног изражавања; – пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања износећи личан став и аргументе; – пише текстове према моделу, тумачи и описује илустрације, табеле, слике, графиконе, истичући релевантне детаље; – пише неформална писма/мејлове/позивнице и сл. користећи се устаљеним изразима за одбијање/прихватање позива, извињења и сл.; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – познаје основне одлике екосистема и друштвеног система земаља чији језик учи и разуме њихову међусобну условљеност; – објашњава на једноставан начин традиционално схваћене одлике властите културе припадницима страних култура; – објашњава, на једноставан начин, традиционално схваћене одлике култура чији језик учи припадницима властите културе; – увиђа и разуме да поступци учесника у свакодневним комуникативним ситуацијама могу да буду протумачени на различите начине; – увиђа и разуме постојање културног плуралитета у својој земљи и земљама чији језик учи; – реагује адекватно на најчешће облике примереног и непримереног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи, примењујући обрасце љубазног понашања; – користи фреквентније регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације; – користи на креативан начин ограничена знања из различитих језика како би успешно остварио комуникативну намеру; – истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања; – користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/ земаља чији језик учи; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације; – преноси, на структурисан начин, основне информација из више сродних текстова, у писаном и усменом облику; – преноси општи садржај из текстуалних извора у којима се износе различити ставови, у писаном облику; – преноси, у усменом облику, садржај усменог излагања или писаног текста прилагођавајући регистар и стил потребама комуникативне ситуације; – посредује у неформалној усменој интеракцији уз уважавање различитих културних вредности и избегавајући двосмислености и нејасноће 	
	<p>Друштвено-језички смер:</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме и извршава упутства и налоге за различите активности, у приватним и јавним комуникативним ситуацијама, исказане стандарднојезичком артикулацијом, уз минимално ометање позадинским шумовима; разуме општи садржај и важније појединости монолошких излагања у вези са друштвено релевантним и узрасно примереним темама, уколико се користи стандардни језик; – разуме општи смисао и најважније појединости информативних прилога из различитих медија о познатим, друштвено и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме битне елементе садржаја у краћим аудио и аудио-визуелним формама, у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме; – разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалогских форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма; – разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалогских форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма, уз евентуална понављања и појашњења; – разуме садржај и већину тематски повезаних појединости у текстовима савремене музике различитих жанрова, уз поновљена слушања и одговарајућу припрему. – примењује стратегије читања које омогућавају откривање значења непознатих речи; – разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова у вези с темама везаним за лична интересовања; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме општи садржај и најважније појединости аутентичних, адаптираних и неаутентичних дужих текстова у вези с блиским темама; – разуме општи садржај и најважније појединости текстова о мање познатим темама, које спадају у шири спектар интересовања; – разуме дуже и сложеније савремене књижевне текстове различитих жанрова, примерене узрасту; – користи самостално циљни језик као језик комуникације; – говори, с лакоћом, о познатим темама и темама које су из домена његовог интересовања на кохерентан начин, примењујући познату лексичку грађу и језичке структуре; – препричава неки догађај или дешавање и износи очекивања у вези са тим; – укратко образлаже и објашњава разлоге догађаја или дешавања; – образлаже своје мишљење и реагује на мишљење других; – излаже пред публиком, на разумљив начин, унапред припремљену презентацију на познате и одабране теме уз помоћ визуеалног подстицаја; – током и после презентације разуме питања у вези са темом, одговара на њих и пружа додатна објашњења; – учествује у дијалогу и размењује мишљења и информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скичеве; – користи интонацију, ритам и висину гласа у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; – пише текст примењујући правила правописа и интерпункције, поштујући основна начела организације текста; – пише текстове о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања; – пише краће прегледе/ сажетке књига, филмова, тв емисија и сл. користећи једноставне изразе; – описује утиске, мишљења, осећања, истиче предности и мане неке појаве или поступка; – пише белешке, поруке (имејлове, смс поруке и сл.), детаљне извештаје у којима тражи или преноси релевантне информације; – пише одговоре у којима тражи и преноси релевантне информације и објашњења користећи стандардне формуле писаног изражавања; – пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања износећи личан став и аргументе сложенијим језичким средствима; – пише текстове према моделу, тумачи и описује илустрације, табеле, слике, графиконе, истичући релевантне детаље; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – пише неформална писма/мејлове/позивнице и сл. користећи се устаљеним изразима за одбијање/прихватање позива, извињења и сл.; – познаје основне одлике екосистема и друштвеног система земаља чији језик учи и разуме њихову међусобну условљеност; – објашњава на једноставан начин традиционално схваћене одлике властите културе припадницима страних култура; – објашњава, на једноставан начин, традиционално схваћене одлике култура чији језик учи припадницима властите културе; – увиђа и разуме да поступци учесника у свакодневним комуникативним ситуацијама могу да буду протумачени на различите начине; – увиђа и разуме постојање културног плуралитета у својој земљи и земљама чији језик учи; – реагује адекватно на најчешће облике примереног и непримереног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи, примењујући обрасце љубазног понашања; – користи фреквентније регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације; – користи на креативан начин ограничена знања из различитих језика како би успешно остварио комуникативну намеру; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања; – користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/ земаља чији језик учи; – користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације; – преноси, на структурисан начин, основне информација из више сродних текстова, у писаном и усменом облику; – преноси општи садржај из текстуалних извора у којима се износе различити ставови, у писаном облику; – преноси, у усменом облику, садржај усменог излагања или писаног текста прилагођавајући регистар и стил потребама комуникативне ситуације; – посредује у неформалној усменој интеракцији уз уважавање различитих културних вредности и избегавајући двосмислености и нејасноће. 	
Четврти разред	<p>Општи тип</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме и извршава упутства и налоге за различите активности, укључујући и оне у којима постоји узрочно-последични и/или хронолошки след од неколико једноставнијих корака које треба обавити, и то у различитим приватним и јавним комуникативним ситуацијама и у образовном контексту, исказаних споријим ритмом и сасвим разговетном стандарднојезичком артикулацијом, уз минимално 	<p>Тематске области за све језике се прожимају и исте су у сва четири разреда гимназије – у сваком наредном разреду обнавља се, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа везаних за конкретну тему. Наставници обрађују теме у складу са интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>ометање позадинским шумовима; – разуме општи садржај и важније појединости монолошких излагања на познате теме, друштвено релевантних, узрасно примерених и у складу са личним интересовањима, уколико се користи стандардни језик;</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме општи смисао и најважније појединости информативних прилога из различитих медија о познатим, друштвено и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор; – разуме битне елементе садржаја (главну тему и најважније споредне елементе тематике, актере и њихове међусобне односе, околности радње, заплет и епилог, хронологију дешавања у општим цртама, главне узрочно-последичне аспекте) у краћим медијски подржаним аудио и аудио-визуелним формама, у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме; – разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалогских форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма, без упадљивих индивидуалних говорних специфичности и паралелног говора учесника у комуникацији (тзв. „упадања у реч“), а уз евентуална понављања и појашњења (по потреби); – разуме једноставнија образложења ставова и мишљења саговорника, прати нит аргументације и евентуалне противаргументе, формулисане једноставнијим језичким средствима и изнете на недвосмислен начин, 	<p>токовима у настави страних језика, тако да свака тема представља одређени ситуацијски комплекс.</p> <p>Тематске области:</p> <p>Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време)</p> <p>Свет рада (перспективе и образовни системи)</p> <p>Интересантне животне приче и догађаји Живи свет и заштита човекове околине</p> <p>Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране)</p> <p>Медији и комуникација</p> <p>Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света)</p> <p>Потрошачко друштво</p> <p>Спортови и спортске манифестације</p> <p>Србија – моја домовина</p> <p>Познати градови и њихове знаменитости, региони и земље у којима се говори циљни језик</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>уз евентуалне пропратне невербалне и паравербалне комуникативне сигнале;</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме садржај и већину тематски повезаних појединости у текстовима савремене музике различитих жанрова, уз поновљена слушања и одговарајућу припрему. – примењује стратегије читања које омогућавају откривање значења непознатих речи; – разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова о различитим конкретним и апстрактним темама; – разуме садржај различитих информативних текстова; – разуме дуже и сложеније савремене књижевне текстове различитих жанрова, примерене узрасту; – користи спонтано и самостално циљни језик као језик комуникације у учионици и ван ње; – говори о одређеним тематским областима на методичан/систематичан начин, наглашавајући важне елементе и значајне детаље; – опширно описује или излаже на тему из ширег окружења и домена интересовања, користећи додатна образложења; – у интеракцији са саговорником исказује и брани своје идеје и мишљења о актуелним дешавањима уз објашњења, аргументацију и коментаре; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – излаже свој став и подржава предности и истиче мане различитих опција; – брани и заступа свој став и изражава слагање или неслагање са саговорником; – пише есеје о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања, износећи сопствено мишљење, аргументујући своје ставове и наглашавајући релевантне детаље; – пише прегледе/сажетке књига, филмова, тв емисија и др; – пише текст примењујући правила правописа и интерпункције, повезујући све делове текста у смислену целину; – описује стварне и замишљене догађаје, утиске, мишљења, осећања; – истиче предности и мане неке појаве или поступка; – сажима, препричава и систематизује садржаје и информације из сложенијих текстова; – пише детаљне извештаје у којима тражи или преноси релевантне информације и објашњења, користећи стандардне формуле писаног изражавања; – пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања, износећи личан став и аргументе и процењујући другачије ставове и идеје; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – тумачи и описује илустрације, табеле, слике, графиконе, истичући релевантне детаље; – пише формална и неформална писма/мејлове/позивнице, користећи се устаљеним изразима за одбијање/прихватање позива, упућивање извињења; анализира различите аспекте екосистема и друштвеног система своје земље и земаља чији језик учи; – објашњава и критички анализира могући узрок неспоразума у интерперсоналној и интеркултурној комуникацији; – процењује како властита и туђа уверења и вредности утичу на начин на који се опажају и разумеју други људи и културе; – дискутује аргументовано о културној условљености понашања због које су различити феномени опажени као уобичајени, односно чудни, као нпр. различити обрасци понашања, навике у исхрани и сл; – реагује адекватно на најчешће облике примереног и непримереног вербалног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи, примењујући обрасце љубазног понашања; – користи фреквентне регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације; – истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања; – користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/ земаља чији језик учи; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације – пореди, сажима и на структурисан начин преноси основне информација из више сродних текстова, у писаном и усменом облику; – преноси садржај из текстуалних извора у којима се износе различити ставови и аргументи, у писаном облику; – преноси, у усменом облику, садржај писаног текста или усменог излагања, уз изношење сопственог тумачења и става; – посредује у неформалној усменој интеракцији уз преношење и тумачење различитих, културно условљених вредности и ставова. 	
	<p>Друштвено-језички смер:</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме и извршава упутства и налоге за различите активности, укључујући и оне у којима постоји узрочно-последични и/или хронолошки след од неколико једноставнијих корака које треба обавити, и то у различитим приватним и јавним комуникативним ситуацијама и у образовном контексту, исказаних споријим ритмом и сасвим разговетном стандарднојезичком артикулацијом, уз минимално ометање позадинским шумовима; – разуме општи садржај и важније појединости монолошких излагања на познате теме, друштвено релевантних, узрасно примерених и у складу са личним интересовањима, уколико се користи стандардни језик; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме општи смисао и најважније појединости информативних прилога из различитих медија о познатим, друштвено и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор; – разуме битне елементе садржаја (главну тему и најважније споредне елементе тематике, актере и њихове међусобне односе, околности радње, заплет и епилог, хронологију дешавања у општим цртама, главне узрочно-последичне аспекте) у краћим медијски подржаним аудио и аудио-визуелним формама, у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме; – разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалогских форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма, без упадљивих индивидуалних говорних специфичности и паралелног говора учесника у комуникацији (тзв. „упадања у реч“), а уз евентуална понављања и појашњења (по потреби); – разуме једноставнија образложења ставова и мишљења саговорника, прати нит аргументације и евентуалне противаргументе, формулисане једноставнијим језичким средствима и изнете на недвосмислен начин, уз евентуалне пропратне невербалне и паравербалне комуникативне сигнале; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме садржај и већину тематски повезаних појединости у текстовима савремене музике различитих жанрова, уз поновљена слушања и одговарајућу припрему; – примењује стратегије читања које омогућавају откривање значења непознатих речи; – разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова о различитим конкретним и апстрактним темама; – разуме садржај различитих информативних текстова; – разуме дуже и сложеније, лексички богатије и стилски разноврсније књижевне текстове; – користи спонтано и самостално циљни језик као језик комуникације у учионици и ван ње; – говори о одређеним тематским областима на методичан/систематичан начин, наглашавајући важне елементе и значајне детаље; – опширно описује или излаже на тему из ширег окружења и домена интересовања, користећи додатна образложења; – у интеракцији са саговорником исказује и брани своје идеје и мишљења о актуелним дешавањима уз објашњења, аргументацију и коментаре; – излаже свој став и подржава предности и истиче мане различитих опција; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – брани и заступа свој став и изражава слагање или неслагање са саговорником; – пише есеје о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања, изнесећи сопствено мишљење, аргументујући своје ставове и наглашавајући релевантне детаље; – пише прегледе/сажетке књига, филмова, тв емисија и др; – пише текст примењујући правила правописа и интерпункције, повезујући све делове текста у смислену целину; – описује стварне и измишљене догађаје, утиске, мишљења, осећања; – истиче предности и мане неке појаве или поступка, поштујући начела/правила одређеног текстуалног жанра; – сажима, препричава и систематизује садржаје и информације из сложенијих текстова; – пише детаљне извештаје у којима тражи или преноси релевантне информације и објашњења, користећи стандардне формуле писаног изражавања; – пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања, изнесећи личан став и аргументе и процењујући другачије ставове и идеје; – тумачи и описује илустрације, табеле, слике, графиконе, истичући релевантне детаље; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – пише формална и неформална писма/мејлове/позивнице, користећи се устаљеним изразима за одбијање/прихватање позива, упућивање извињења; – анализира различите аспекте екосистема и друштвеног система своје земље и земаља чији језик учи; – објашњава и критички анализира могући узрок неспоразума у интерперсоналној и интеркултурној комуникацији; – процењује како властита и туђа уверења и вредности утичу на начин на који се опажају и разумеју други људи и културе; – дискутује аргументовано о културној условљености понашања због које су различити феномени опажени као уобичајени, односно чудни, као нпр. различити обрасци понашања, навике у исхрани и сл; – реагује адекватно на најчешће облике примереног и непримереног вербалног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи, примењујући обрасце љубазног понашања; – користи фреквентне регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације; – истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања; – користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/ земаља чији језик учи; – користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – пореди, сажима и на структурисан начин преноси основне информација из више сродних текстова, у писаном и усменом облику; – преноси садржај из текстуалних извора у којима се износе различити ставови и аргументи, у писаном облику; – преноси, у усменом облику, садржај писаног текста или усменог излагања, уз изношење сопственог тумачења и става; – посредује у неформалној усменој интеракцији уз преношење и тумачење различитих, културно условљених вредности и ставова. 	
Начин реализације		

27.3 3 Латински језик

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – чита правилно уочавајући специфичности изговора и правописа; – одређује самостално врсте речи разликујући номиналне и вербалне категорије; – анализира морфолошки и синтаксички реченицу; 	<p>Теме из културне историје</p> <p>Како су Римљани становали, одевање, римски форум, римске државне институције и римска имена, позориште и игре, римска религија и култови, писање и издаваштво, терме и купатила, школе и образовање, култура</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – препознаје основне истоветности, сличности и разлике упоређујући граматику матерњег и латинског, односно страног и латинског језика; – -користи самостално двојезичне речнике; – преводи уз помоћ наставника или речника једноставне реченице са латинског на матерњи језик и обратно; – разуме и преводи уз помоћ наставника или речника прилагођен текст са латинског на матерњи језик; – саставља кратке реченице на латинском језику, попуњавајући текст или повезује делове текста; – исказује свој утисак о тексту, позивајући се на сам текст, и интерпретира га својим речима (на матерњем језику), реферирајући на ситуације из окружења, као и на друга искуства и знања; – усваја одређени фонд речи и израза релевантан за будуће образовање и боље разумевање терминологије у свим доменима живота; – препознаје и разуме на основу латинских речи и израза значење речи у матерњем и другим језицима; – препознаје повезаност прошлости и садашњости уочавајући сличности и разлике у културама; – препознаје тековине и значај античке цивилизације; – цитира и употребљава једноставне изреке у конкретним ситуацијама; 	<p>исхране, апиције, римска војска, Рим и Атина, Илијада и Одисеја, хеленистичка култура и Родос, брак и породица, - седам светских чуда, римске провинције.</p> <p>Теме у вези са ортоепијом, ортографијом и граматицом</p> <p>Писмо, изговор и нагласак, врсте речи (променљиве и непроменљиве), деклинације, компарације, помоћни глагол, коњугације (начини, времена и стања), прилози и предлози, синтакса појединих падежа.</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – проширује свој речник и оплемењује и негује културу говора и изражавања; – интегрише пређено и ново градиво; – развија систематичност, самосталност и одговорност у раду;ž – уочава неопходност континуираног учења. 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставан изворни или адаптирани текст на латинском језику; – уочи поруку и протумачи садржај прочитаног текста; – идентификује различите односе у тексту, међу реченицама и унутар реченица; – преведе прочитано с ослонцем на коментар и/или двојезични речник; – примени правила латинске глаголске и именске промене, као и морфологије непромењивих речи; – изложи правила латинске глаголске и именске промене, као и морфологије непромењивих речи; – идентификује функцију речи, састав и функцију различитих реченичних конституената као и делова сложене реченице; – употреби, пасивно и активно, основни латински вокабулар; – користи двојезични речник на сврсисходан начин, уз познавање речничког облика латинских речи и осталих речничких конвенција; 	<p>ЈЕЗИК</p> <p>Морфологија</p> <p>Именске речи, неправилности и мање фреквентни обрасци именске промене, глаголи, морфологија глаголских начина, укључујући конјунктив и нефинитни облици глагола, неправилности и мање фреквентни обрасци глаголске промене.</p> <p>Синтакса</p> <p>Синтакса падежа, употпуњавање и систематизација, синтакса просте реченице, главни типови; главне функције конституената, глаголски начини у простој реченици, главни типови именичке синтагме, синтакса сложене реченице, главни типови зависних клауза и нефинитних конструкција.</p> <p>Класична цивилизација</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – повеже елементе латинског вокабулара са сродним речима у матерњем и страним модерним језицима, оплемењујући своју културу говора и изражавања; – примени, у различитим ситуацијама, своје познавање класичне културе (нарочито у њеном књижевном аспекту) и класичне цивилизације, политичке и културне историје класичних народа, њихове свакодневице, веровања, митова и легенди; – разуме смисао и вредност духовног наслеђа класичне цивилизације, као и њених материјалних остатака на нашем тлу и другде 	<p>Класични књижевни жанрови и културни обрасци као прецедент модерне цивилизације, латински после Римљана, елементи и путеви класичног наслеђа до данас.</p>
Међупредметне компетенције	<p>Компетенција за учење Компетенција за комуникацију Компетенција за сарадњу</p>	
Начин реализације	<p>Сви ученици првог и другог разреда гимназије уче латински језик. Наставни програм и недељни број часова се не разликује између смерова.</p> <p>Настава латинског језика изводи се у учионици коју сами ученици уређују зидним паноима у вези са градивом које обрађују.</p> <p>Настава латинског језика се реализује тако што се примењују различити облици рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> –рад у паровима, малим и великим групама –мануалне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.); –квиз, асоцијације, мапе ума, коришћење интернета за проналажење извора, коришћење апликација за приказ и обраду података; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>– евалуација (формативна која се спроводи током године и служи усмеравању даљег тока наставе процес наставе и сумативна на крају године која указује на остварење циљева и задатака) и самоевалуација.</p> <p>Наставна средства која се користе у настави су двојезични речници, енциклопедије, интернет.</p> <p>Током године израђују се 2 школска писмена задатка у првој години, 3 школска писмена задатка у другој години.</p>	

27.4 4 Филозофија

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – приступи изучавању мишљења на неемпиријски односно нормативни начин, карактеристичан за логику; – примењује методе и правила дефинисања и класификовања појмова у структурисању различитих знања; – користи логичке форме, поступке и правила да анализира сазнајне процесе суђења и закључивања и одреди њихову ваљаност; – примерима илуструје различите функције језика и његову улогу у формирању и саопштавању мишљења; – примењује логичка правила и терминологију да у стандардној форми прикаже, анализира и евалуира аргументацију; – уочава типичне грешке у закључивању и доказивању са којима се сусреће у свакодневной комуникацији и различитим медијима и избегава их у сопственом мишљењу; 	<p>МИШЉЕЊЕ. САЗНАЊЕ И ЈЕЗИК</p> <p>ОСНОВНЕ ФОРМЕ МИШЉЕЊА</p> <p>ПРИМЕНА ЛОГИКЕ</p> <p>ЛОГИКА ИЗМЕЂУ ФИЛОЗОФИЈЕ И НАУКЕ</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – користи термине епистемологије, логике и опште методологије да опише филозофски приступ питањима сазнања; – уочи структуру и илуструје употребу различитих метода и врста хипотеза у опису неког научног истраживања; – процењује компаративне предности и ограничења примене индуктивног, дедуктивног и аналогичког закључивања – примена познавања структуре научног истраживања, умеју да систематизују знања стечена у различитим областима учења. – стичу знања о значају логике и њеном историјском развоју. 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – формулише филозофски релевантно питање и уочи филозофски проблем у неком тексту или феномену; – објасни због чега није могуће дати јединствено одређења тога шта је филозофија и чиме се бави; – одреди место филозофије међу облицима духовне културе: мит, религија, наука, уметност; – пореди карактеристике, домене и могућности различитих извора и типова сазнања (чулног, разумског и умственог); – у прихватању сазнања и уверења предност даје рационалним разлозима у односу на друге ауторитете (откровење, традиција, мишљење већине). 	<p>Одређење филозофије; Античка филозофија; Средњовековна филозофија; Филозофија новог доба; Савремена филозофија.</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – анализира примере употребе различитих метода филозофског испитивања: дијалектичке, аналитичке, херменеутичке и феноменолошке и процењује њихову специфичност у односу на научне методе; – служи се методама критичког читања текста и стручном терминологијом у артикулисаној приказу неке филозофске позиције; – у комуникацији са другима презентује, усмено или писмено, идеје и аргуменете на јасан, информативан и кохерентан начин, не намећући их другима; – ситуира решење филозофских проблема, дебате и аргументе у историјски контекст и одређује њихов утицај на светоназор одређене епохе; – прикаже на примерима карактеристичне проблеме појединих филозофских дисциплина; – интерпретира проблеме, ауторске опусе и теорије који су репрезентативни за историјски развој филозофије; – процењује значај различитих метафизичких и епистемолошких схватања за формирање модерног научног приступа изучавању природе, човека и друштва; – користи идеје филозофски утемељеног умеће живљења (нпр. античких концепција умерености и еудајмоније) да конципира, практикује и промовише здрав и еколошки стил живота; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – препознаје и избегава симплификације, предрасуде, стереотипије и уобичајене софизме у аргументацији; – аргументовано расправља о питањима културних и друштвених вредности и идеолошких оријентација у савременом друштву; – у дискусији разликује претпоставке и карактер сазнајног, моралног и естетског расуђивања, и у расправи о вредностима респектује принципе конзистентног логичког мишљења, коректног аргументовања и основне етичке вредности; – изводи практичне импликације одређене вредносне позиције и процењује њену релевантност или универзално важење неког етичког принципа у свакодневном контексту; – формулише (на подстицај филозофске лектире) властито становиште о одређеном вредносном питању у толерантној расправи са другима или у аргументованом писаном исказу (есеју); – расуђује о кључним димензијама и циљевима научног знања. 	
Међупредметне компетенције	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење; - Компетенција за живот у демократском друштву; - Дигитална компетенција; - Компетенција за решавање проблема. 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Начин реализације	<p>Предмет се реализује у кабинету уз коришћење расположиве наставне опреме.</p> <p>Наставне методе које се користе су: дебата, квиз, асоцијације, коришћење интернета за проналажење наставног материјала који је неопходан за предмет филозофије. Ове наставне методе помажу ученицима да развију самостално критичко мишљење и изграде властити вредносни систем.</p> <p>Наставна средства која ћемо користити су: интернет, литература из школске библиотеке и уџбеници филозофије.</p> <p>У оквиру реализације предмета филозофија планирана је посета музејима и сарадња са Културним центром у Бачкој Паланци.</p>	

27.5 5 Социологија

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – објасни појам друштва, друштвених појава и друштвеног детерминизма; – користи правилно, у усменом и писменом излагању, основне социолошке појмове; – примењује основну методологију у једноставном социолошком истраживању и резултате презентује у усменом, писаном, или дигиталном облику; – уважава индивидуалне, друштвене и културне различитости; – објасни појам и значај обичајних и моралних норми; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Социолошки приступ друштву 2. Друштвена структура и друштвене промене 3. Основне области друштвеног живота

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – дефинише појмове друштвене структуре и друштвеног система и разликује њихове елементе; – препознаје, на датим примерима, врсте друштвеног раслојавања; – процењује значај отворености друштва за друштвени развој; – препознаје појам и врсте социјалне стратификације и, на конкретним примерима, узроке и последице друштвених неједнакости и сиромаштва; – критички процењује различите аспекте глобализације; – образложи добре и лоше стране експанзије информационих технологија; – анализира стање у српском транзицијском друштву и препознаје предности и недостатке транзиције у својој локалној средини; – упореди и анализира демографска кретања у савременом свету и Србији; – идентификује феномен миграција и избеглиштво као сталан глобални процес; – издвоји главне узроке еколошких проблема; – заузима активан став у односу на локалне и глобалне еколошке проблеме и питања одрживог развоја; – идентификује узроке и последице процеса урбанизације; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – објасни појам рада и поделу рада као основног феномена људског постојања; – препознаје улогу економских институција у савременим друштвима; – опише и интерпретира појмове политике, моћи, државе и издвоји главне типове политичких актера и поредака; – промовише идеје владавине права и социјалне правде; – залаже се за поштовање принципа уставности и законитости; – критички анализира достигнућа и мањкавости демократије и утврди важност владавине права и правне државе; – повеже појам и функције идеологија са конкретним примерима, изводећи закључке о могућим последицама манипулације; – тумачи сврху и деловање политичких партија, политичких покрета и организација цивилног друштва; – аргументовано расправља о функцији и утицају мас-медија; – препозна механизме медијске манипулације; – разликује појмове етничка заједница, народ, нација, националне мањине; – анализира врсте, узроке и последице национализма; – објасни појам религије као важног облика друштвене свести; – наведе основне одлике секуларног друштва; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – формулише социолошко одређење породице, њене историјске облике и функције; – дискутује о будућности породице; – препозна узроке и наведе облике девијантног понашања; – аргументовано дискутује о узроцима и облицима ризичног понашања младих; – дискутује о положају и проблемима младих у Србији. 	
Међупредметне компетенције	<p>Компетенција за решавање проблема</p> <p>Компетенција за учење</p> <p>Грађанска компетенција за живот у демократском друштву</p> <p>Културна компетенција</p>	
Начин реализације	<p>Настава се реализује у учионици која је опремљена таблом за писање. У настави се користе аудио-визуелна средства, и информационо-комуникационе технологије, штампани и писани текстови.</p> <p>Користе се следеће наставне методе: интерно социолошко истраживање, израда презентација, вођење дијалога, дебата, квиз, мапе ума, обрада различитих текстова (уџбенички, новински, ученички и наставнички састав), коришћење интернета за проналажење наставног материјала, асоцијације, симулација, илустровање, демонстрација (филмска).</p> <p>Наставна средства која се користе су следећа: запис на табли (презентације), текстови (писани, штампани), уџбеник, наставни листови, литература из библиотеке, материјал са интернета (аудио, видео, текстуални), слике, цртежи, схеме, графикони, дијаграми.</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>Према прилици, остварује се сарадња са привредним (предузећа), политичким (локална самоуправа) и културним (градска библиотека, културни центар, верске установе) институцијама локалне заједнице.</p> <p>Програм се реализује</p> <p>На нивоу Стручног већа друштвених наука донети су усаглашени критеријуми за оцењивање са којима су упознати родитељи и ученици.</p> <p>Програм се реализује у корелацији са другим предметима и изборним програмима (Историја, Филозофија, Психологија, Српски језик и књижевност, Основи геополитике, Методологија научног истраживања). Обрада тема таква је да ученици повезују своја знања из других предметних области са социолошким садржајима. На тај начин знања постају функционална јер се ефикасније усвајају и трајно задржавају.</p> <p>Ученици се укључују у облике рада у оквиру којих повезују социолошке појмове и приступе са савременим збивањима у непосредној животној околини, тј. критички преиспитују властита искуства из друштвене стварности и интерпретирају их у социолошком кључу.</p>	

27.6 6 Психологија

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – правилно користи основне појмове који се односе на сазнајне, емоционалне и мотивационе аспекте личности – повезује психологију са другим наукама – препознаје различите области примене – уз пример одређује методе и технике 	<p>Психологија као наука и пракса</p> <p>Личност као јединство процеса, особина и стања</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разликује научно од лаичког – психички живот посматра као целину психичких стања, особина и процеса, као и психичког и телесног – аргументовано дискутује о улози наслеђа, средине и личне активности – користи стратегије и технике успешног учења – препознаје сопствене емоције и мотиве, понашања других и личности из филмова и књижевности – препознаје узроке фрустрација и конфликта и начине решавања – опише најважнијепсихолошке карактеристике адолесцентског доба – аргументује значај очувања менталног здравља – на примерима разликује облике социјалног учења 	
Међупредметне компетенције	<ul style="list-style-type: none"> – компетенције за целоживотно учење – компетенције за решавање проблема – компетенције за учење 	
Начин реализације	<p>Наставни програм психологије реализује се по истом наставном програму за све смерове. Настава се реализује у кабинету који је опремљен столицама са таблама за писање, што омогућује мобилност и организацију простора у складу са захтевима часа. У настави се по потреби користе аудио-визуелна средства и информационо-комуникационе технологије.</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>Циљеви програма психологије постављени су широко и односе се, како на стицање знања, тако и на формирање вештина, ставова и вредности. Пошто се формирање вештина и изградња ставова и вредности може постићи искључиво уз кумулативни ефекат различитих образовних и васпитних утицаја, потребно је постићи повезивање различитих елемената психичког живота. Због тога се остварење ових циљева постиже уз помоћ прилагођених методских решења са нагласком на интерактивност у раду и партиципацију ученика у наставном процесу. Током реализације програма користе се дискусије, вежбе, истраживачка задаци. Саставни елемент наставе је велики број примера, стална рефлексија и давање повратне информације. Поједини садржаји наставе психологије блиски су са другим предметима друштвеног карактера и уметности, што даје могућност организовања тематских часова.</p>	

27.7 7 Историја

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – у усменом и писменом излагању користе основне научне и историјске појмове – користе хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости, – идентификују порекло и процењују сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја – објасне основе историјског научног метода у реконструкцији прошлости и уочавају постојање различитих интерпретација – анализирају узрочно-последичне везе и идентификују их на конкретним примерима 	<p>Основи историјског истраживања</p> <p>Држава и политички оквири цивилизација старог века</p> <p>Друштвени и привредни односи у старом веку</p> <p>Култура и свакодневни живот у старом веку</p> <p>Појаве дугог трајања – миграције</p> <p>Цивилизацијске тековине епохе старог века</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – анализирају историјске податке и идентификују особености, континуитет и промене у различитим појавама дугог трајања – уочавају и изражавају став у односу на предрасуде, стереотипе, пропаганду и друге врсте манипулација прошлости на конкретним примерима – учествују у организовању и спровођењу заједничких школских активности и активности које подстичу друштвену одговорност – користе ИКТ, самостално или у групи, презентују резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе – пореде историјске и географске карте датог простора, уочавају утицај рељефа и климатских чинилаца на настанак цивилизација и кретање становништва – наводе и лоцирају најважније праисторијске и античке локалитете у Европи и Србији – издвајају и међусобно пореде најважније одлике државних уређења у цивилизацијама старог века – уочавају специфичности и пореде друштвени положај и начин живота припадника различитих слојева у старом веку – идентификују основне елементе и одлике привреде у цивилизацијама старог века 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – пореде и илуструју примерима одлике свакодневног живота међу различитим цивилизацијама старог века – уочавају присуство и препознају важност тековина цивилизација старог века у савременом свету 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – користи хронолошке одреднице и прецизно смешта кључне догађаје појаве, процесе и личности на временској ленти – пореди изворе различите сазнајне вредности и процени њихову релевантност за истраживање – у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове – уочи континуитет и промене код одређених историјских појава и процеса кратког и дугог трајања – анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима – примењује основну методологију у елементарном историјском истраживању и резултате презентује у усменом, писаном или дигиталном облику – објасни разлику између методолошки утемељеног и ненаучног приступа интерпретацији прошлости 	<p>Основи историјског истраживања Култура и свакодневни живот Појаве дугог трајања - мит, легенде, наука Друштвени и привредни односи Држава и институције Кључне појаве, процеси и личности епохе</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – препозна на конкретним примерима злоупотребу историје и изведе закључак о могућим последицама на развој историјске свести у друштву – наведе типове државних уређења у периоду средњег и раног новог века и издвоји њихове специфичности – анализира специфичности и утицај међународних односа на положај држава и народа – идентификује најважније друштвене групе, њихове улоге и односе у епохи феудализма – анализира развој и промене у друштвеној структури и односима у средњем и раном новом веку – идентификује најважније одлике српске државности у средњем веку – анализира структуру и особености српског друштва и уочава промене изазване политичким и економским процесима у периоду средњег и раног новог века – уочава повезаност појава из политичке, друштвене, привредне и културне историје – на основу датих примера изводи закључак о повезаности појава и процеса из националне историје са појавама и процесима у регионалним, европским и светским оквирима 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – идентификује основне елементе привредног живота и њихов утицај на друштвене промене у средњем и раном новом веку – анализира положај и начин живота деце, жена и мушкараца, припадника различитих друштвених слојева и мањинских група у средњем и раном новом веку – изводи закључак о динамици одређених историјских појава и процеса из националне и опште историје, користећи историјску карту – идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у историјском и савременом контексту – уочава присуство политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву – илуструје примерима значај прожимања различитих народа, култура и цивилизација – препознаје утицај идеја и научно-техничких открића на промене и развој друштва, културе и образовања – учествује у организовању и спровођењу заједничких активности у школи или локалној заједници које подстичу друштвену одговорност и неговање културе сећања – разликује споменике из различитих епоха са посебним освртом на оне у локалној средини 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – препознаје улогу легенди и митова у реконструкцији прошлости и изградњи колективног и индивидуалног идентитета – препознаје на конкретним примерима злоупотребу митова у историјском и савременом контексту 	
Трећи разред	<p>Друштвено-језички смер:</p> <ul style="list-style-type: none"> – идентификује узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса из опште и националне историје, – анализираће историјске догађаје и појаве, на основу доступних визуелних, аудио-визуелних извора и статистички-табеларно обрађених података, – наведе типове државних уређења у периоду новог века, – користи хронолошке одреднице и и исправним хронолошким редоследом наводи кључне догађаје, појаве, процесе и личности, – у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове, – пореди изворе различите сазнајне вредности и процени њихову релевантност за истраживање, – примењује основну методологију у елементарном историјском истраживању и резултате презентује у усменом, писаном или дигиталном облику, 	<ul style="list-style-type: none"> -Основи историјског истраживања -међународни одоси, савези и кризе -држава и институције -друштвени и привредни феномени и односи -култура и свакодневни живот -појаве дугог трајања - комуникације некад и сад

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – анализира специфичности и утицај међународних односа на положај држава и народа, – на основу датих примера изводи закључак о повезаности појава и процеса из националне историје са појавама и процесима у регионалним, европским и светским оквирима, – анализира начин и положај живота деце, жена и мушкараца, припаднка различитих друштвених слојева и мањинских група у новом веку, – учествује у организовању и спровођењу заједничких активности у школи или локалној заједници које подстичу друштвену одговорност и неговање културе сећања, – користи сазнања из других научних области, ради потпунијег сагледавања историјских појава и процеса, – анализира развој и промене државних институција у новом веку, – препозна историјске корене савремених институција и друштвених појава, – наводи најважније одлике српске државности у новом веку, – идентификује најважније друштвене групе, њихове улоге и односе у периоду новог века, – анализира структуру и особености српског друштва и уочава промене изазване политичким и економским процесима у периоду новог века, 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку, – анализира, на примерима, процесе настанка модерних нација, – повезује појаву нових идеја, научног, технолошког и културног напретка са променама у друштву, привреди, образовању и начину живота, – уочава улогу и утицај књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета прошлости, – уочава важност одређених историјских догађаја и личности кроз истраживање меморијала у локалној заједници, доприносећи неговању културе сећања, – препознаје и пореди различита виђења једне историјске појаве, личности или догађаја на основу тумачења историјских извора, – уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама, – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе, – препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији, 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – анализира утицај представа о прошлости на формирање модерног националног идентитета, – илуструје примерима значај прожимања различитих народа, култура и цивилизација, – утврди условљеност настанка и развоја одређене врсте комуникације историјским контекстом, – изводи закључак о променама у политици, друштву, привреди и култури, које су настале услед развоја комуникације, – идентификује последице различитих врста комуникација на свакодневни живот људи у прошлости и данас. 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – идентификује узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса из опште и националне историје; – анализира историјске догађаје и појаве на основу доступних писаних, визуелних, аудио-визуелних и усмених извора и статистички-табеларно обрађених података; – критички процењује сазнајну вредност и веродостојност усмених сведочанстава, као и писаних, визуелних, аудио-визуелних и електронских историјских извора; – анализира утицај међународних односа на положај држава и народа у прошлости и препознаје га у савременим историјским процесима; 	<p>Основи историјског истраживања</p> <p>Међународни односи, савези и кризе</p> <p>Држава и институције</p> <p>Друштвени и привредни феномени и односи</p> <p>Култура и свакодневни живот</p> <p>Појаве дугог трајања – права појединца и група</p> <p>некад и сад</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – наведе специфичности друштвених, економских и државних уређења у периоду савремене историје; – препозна последице различитих врста еманципације и дискриминације у друштву током периода савремене историје; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; – идентификује демографске, социјалне и културолошке промене као последице процеса глобализације; – анализира, на основу одабраних историјских извора и литературе, различита тумачења истог историјског догађаја или појаве; – препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући туђе мишљење; – критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; – објасни разлику између методолошки утемељених и ненаучних интерпретација прошлости, које су узрок појаве историјског ревизионизма; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – препознаје основне карактеристике различитих идеологија у периоду савремене историје; – анализира промене историјског простора поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; – пореди одлике српске државности 19. и 20. века и српске државе у 21. веку; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту и заузме аргументован став према њима и њиховој улози; – анализира повезаност појава из политичке, друштвене, привредне и културне историје на конкретним примерима; – идентификује основне карактеристике и предуслове настанка тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; – осмисли, спроведе и презентује резултате самосталног истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на догађаје и личности из прошлости; – истражи меморијалне споменике у локалној средини и у сарадњи са локалном заједницом учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – излаже ставове, засноване на методолошки утемељеним аргументима, о осетљивим историјским питањима и појавама; – образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на креирање и јачање националног и културног идентитета у периоду савремене историје; – користи сазнања из других научних области, ради потпунијег сагледавања историјских појава и процеса; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; – наведе примере утицаја популарне културе и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва; – идентификује узроке, елементе и по следице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта; – објасни значење појмова геноцид и Холокауст; – изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајне вредности; – препозна, на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди права појединаца и друштвених група у истој епохи на различитом простору, као и током различитих епоха на истом простору; – идентификује историјске предуслове развоја индивидуалних и колективних права и наводи примере њиховог кршења у прошлости и данас; – наведе механизме заштите људских права (институције, декларације, организације). – препозна, на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права; – наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди права појединаца и друштвених група у истој епохи на различитом простору, као и током различитих епоха на истом простору; – идентификује историјске предуслове развоја индивидуалних и колективних права и наводи примере њиховог кршења у прошлости и данас; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – наведе механизме заштите људских права (институције, декларације, организације). 	
Међупредметне компетенције	<p>Комуникација, ученик влада различитим модалитетима комуникације и користи их на сврсисходан и конструктиван начин када комуницира у приватном, јавном, образовном и професионалном контексту</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву, ученик је способен да активно, компетентно, критички и одговорно учествује у животу школе и заједнице којој припада</p> <p>Рад с подацима и информацијама, ученик разуме значај коришћења поузданих података за рад, доношење одлука у свакодневном животу</p> <p>Сарадња, ученик је способен да се у сарадњи с другима или као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема или на реализацији заједничких пројеката</p>	
Начин реализације	<p>Наставе историје реализује се у два кабинета историје уз подршку ИКТ-а.</p> <p>Методе у настави: монолошка (причање - приповедање, описивање, објашњавање, образложење), дијалог, дискусија, текст-метода, илустративно-демонстративна метода, писани радови, карте, мапе ума, квизови, асоцијације...</p> <p>Настава засноване на исходима подразумева да код ученика подстакне интелектуални развој, логично закључивање и схватање узрочно -поседичних веза.</p> <p>Концепт наставе историје утиче на развој говорне културе, развој вештина историјског мишљења и изградњи ставова и вредности.</p> <p>У план наставе и учења увршћује се садржај из локалне прошлости, чиме се код ученика постиже јаснија слика прошлости, повезују се различита знања, „приближава“историјски период ...</p> <p>Наставу историје се реализује кроз корелацију са другим обавезним и изборним наставним предметима и програмима.</p>	

27.8 8 Географија

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – осмисли пројекат истраживања на задату тему, реализује истраживање у локалној средини, прикаже и дискутује о резултатима; – користи дигиталне карте и алате Географског информационог система; – помоћу модела демонстрира облик и кретања Земље и анализира њихове последице; – разликује еволутивне фазе сфера на Земљи и њихова главна обележја; – изводи закључке о утицају унутрашњих сила на настанак минерала и стена и формирање рељефа користећи примере из Србије и света; – разврстава облике рељефа према постанку (ендогене или егзогене силе) у Србији и свету; – предвиђа које последице по човека су могуће геохазардом и наводи мере превенције; – оцењује улогу човека као фактора и модификатора у формирању рељефа; – анализира процесе у ваздушном омотачу и њихов утицај на временске прилике на Земљи користећи географске карте и ИКТ; – критички процењује утицај човека на промене у атмосфери; 	<p>Човек и географија</p> <p>Васиона</p> <p>Планета Земља (Облик и структура површине Земље, Земљина кретања, Унутрашња грађа и рељеф Земље, Ваздушни омотач Земље, Воде на Земљи, Биљни и животињски свет на Земљи)</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – анализира хидролошке појаве, објекте и процесе користећи се географским картама и ИКТ; – доводи у везу и илуструје однос подземних и површинских вода и указује на значај Светског мора и свих вода на Земљи; – истражује проблеме различитих водопоривредних проблема у свету и код нас и изводи закључке о значају водних ресурса у свакодневном животу; – разликује главне типове тла, доводи у везу њихова својства са условима формирања примерима из Србије и света и препознаје њихову вредност; помоћу географске карте објашњава законитости хоризонталног и вертикалног распореда биома; 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – користи картографски метод у објашњавању процеса у географском простору – анализира и израђује тематске карте – реализује истраживачки пројекат на задату тему – користи статистичке изворе и ИКТ у анализи демографских појава – објашњава факторе популационе динамике и доводи их у везу са степеном друштвеног развоја – критички вреднује ефекте популационе политике и предлаже мере демографског развоја 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разматра демографске пројекције – користећи географску карту доводи у везу географски положај насеља и његов развој – успоставља везу између процеса у развоју насеља и економског и популационог развоја користећи географску карту и ИКТ – објашњава поларизацијске процесе у развоју насеља и наводи примере – анализира утицај физичко – географских и друштвено – географских фактора на развој привреде – доводи у везу степен привредног развоја са стањем животне средине и социјалним односима – издваја економско-географске регије света користећи тематске карте и изворе економске статистике – критички вреднује утицај мултинационалних компанија и међународних организација на развој и функционисање међународне трговине и неравномеран економски развој – разликује појам, политички статус и хијерархију организације територије – уочава ефекте друштвено-политичких процеса на територијални интегритет и суверенитет држава 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – раздваја фазе у еволуцији политичко-географске карте света од половине 19. века до данас – анализира (уз помоћ географске карте и ИКТ) везе природних ресурса, демографских процеса и степена економског развоја у појединим регијама – објашњава утицај глобалних процеса на очување идентитета на примерима појединих регија – користи различите изворе информација 	
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – реализује истраживачки пројекат на задату тему – упоређује различите изворе података и процењује њихову поузданост – анализира утицај различитих фактора на положај србије – пореди положај србије и суседних држава – вреднује утицај положаја на свеукупан развој простора – објашњава одлике физичко-географских елемената (генезу, еволуцију, специфичности, значај, међусобне утицаје) – објашњава утицај на друштвено-географске одлике (демографске одлике, насеља, привредни развој и размештај) – анализира узроке актуелног стања привреде србије и окружења 	<p>Географски положај Србије у Европи</p> <p>Физичко – географске одлике</p> <p>Друштвено – географске одлике</p> <p>Регионална подела Србије</p> <p>Срби ван Србије</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – дефинише принципе регионализације и дефинише утицај на просторно-функционални развој Србије – анализира утицај свих фактора на регионални развој – анализира неравномерност развоја појединих регионалних целина – анализира заштиту природе у контексту развоја – наводи и анализира успешне примере одрживог развоја – анализира факторе који су условили миграциона кретања ван граница Србије – упоређује положај националних мањина у Србији са положајем Срба ван Србије – анализира и наводи одлике положаја, физичко и друштвено-географских елемената Републике Српске 	
Међупредметне компетенције	Компетенција за учење, Комуникација, Одговоран однос према околини, Рад са подацима и информацијама	
Начин реализације	<p>Начин реализације:</p> <p>Настава географије се реализује у прва три разреда гимназије, са по два часа седмично, по истом плану и програму за све постојеће смерове у школи. Настава се изводи у кабинету опремљеном основним наставним средствима: таблама, кредом, маркерима, географским картама, географском литературом, глобусом, рачунаром и пројектором.</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>Начин рада је прилагођен знању ученика стеченом током основне школе, са неопходним освртом на битне појмове. Кроз сваку наставну јединицу се помињу неки примери из Србије или локалне средине. Методологија је прилагођена стицању функционалне писмености ученика: анализа дијаграма, графикона, табеларних приказа, тематских карата, сналажење на карти и тумачење географске карте, уношење различитих података на нему карту, рад на тексту, писање текстова на задату тему, представљање података путем табела, графикона, израда рачунских задатака, коришћење интернета и презентовање података путем различитих програма (Пауер поинт и сл.), паноа и цртежа.</p> <p>У складу са интересовањима ученика сваке године се организује додатна настава, која служи као припрема за учешће на Националној географској олимпијади.</p>	

27.9 9 Биологија

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – прикупи, прикаже и тумачи податке добијене истраживањем; – осмисли поступак истраживања на задато истраживачко питање, креира и прати истраживачки протокол; – изнесе и вреднује аргументе на основу доказа; – закључује о јединству живота и његовом заједничком пореклу на основу заједничких особина живих бића; – доведе у везу основна својства живих бића са просторним и временским распоредом чинилаца њиховог окружења; 	<p>Биологија као природна наука</p> <p>Особине живих бића</p> <p>Биолошки макромолекули</p> <p>Ћелија – грађа и функција</p> <p>Ћелијске деобе</p> <p>Филогенија и принципи класификације</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разврста биолошки важне макромолекуле према њиховој улози у остварењу животних функција; – примерима илуструје примену биолошки важних макромолекула у биотехнологији; – упоређује прокариотску и еукариотску ћелију на основу биохемијских, анатомских и морфолошких карактеристика; – доведе у везу утицај чинилаца из спољашње и унутрашње средине са динамиком ћелијских процеса; – тумачи шеме ћелијског циклуса и ћелијских деоба еукариота у контексту раста и размножавања; – постави шест кључних догађаја у историји живота на временској скали; – тумачи филогенетске односе и разноврсност живог света на Земљи ослањајући се на модел „дрво живота“; – примени или изради једноставне кључеве за идентификацију живог света. 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – повеже Менделове законе наслеђивања са карактеристикама мејотичке поделе хромозома, посебно на примерима генетике човека; – разликује генетичку и фенотипску варијабилност; – графички прикаже и анализира одабране примере фенотипске варијабилности; 	<p>Основи генетике</p> <p>Увод у еволуциону биологију</p> <p>Грађа, функција и разноврсност организама</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – прикупи, прикаже и тумачи податке добијене истраживањем; – изнесе и вреднује аргументе на основу доказа; – идентификује начин на који основни еволуциони механизми утичу на генетичку структуру популације; – идентификује след догађаја током процеса адаптација на одабраним примерима; – повеже деловање природне селекције са настанком нових врста; – конструише дрво живота у оквиру царства биљака на основу кључних филогенетских разлика у грађи, функцији и животним циклусима; – конструише дрво живота у оквиру царства животиња на основу кључних филогенетских разлика у грађи, функцији и развићу; – доведе у везу кључне филогенетске промене (промене грађе и функције) живих бића са еколошким факторима (утицај на преживљавање, размножавање и распорострањење); – идентификује улогу организама у процесу преноса енергије и супстанце у екосистему; – повеже сопствене обрасце понашања са одрживим коришћењем природних ресурса и могућом улогом у нарушавању биодиверзитета; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи. 	
Трећи разред	<p>Општи тип:</p> <ul style="list-style-type: none"> – доведе у везу механизме преноса и експресије генетичке информације са физиолошким процесима и процесима у развићу сложеног вишећелијског организма; – анализира главне метаболичке путеве и њихову улогу у одржавању равнотеже производње и потрошње енергије на нивоу ћелије и организма; – доведе у везу механизме унутарћелијске и међућелијске комуникације са физиолошким процесима и процесима у развићу сложеног вишећелијског организма; – повеже основне механизме покретљивости и транспорта на ћелијском нивоу са физиолошким процесима и процесима у развићу сложеног вишећелијског организма; – образложи функционалну повезаност органа у организму са одржавањем хомеостазе у променљивим условима средине; – примерима илуструје значај морфофизиолошких адаптација организама за процесе размене супстанце са средином; 	<p>Метаболизам и регулација животних процеса на нивоу ћелије</p> <p>Метаболизам и регулација животних процеса на нивоу организма</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – процени могућу реакцију биљног или животињског организма на дејство најчешћих стресора средине; – идентификује фазе развића организама на слици или моделу; – образложи адаптивни значај појединих фаза у развићу организама; – разликује начине одбране организма од патогена и њихове механизме деловања; – анализира епидемиолошке ланце заразних болести и повеже их са мерама превенције – дискутује о важности одговорног односа према свом и здрављу других особа; – планира и спроведе истраживање користећи једноставне процедуре, технике, инструменте и литературу; – прикупи, прикаже и дискутује податке добијене истраживањем; – изнесе и вреднује аргументе на основу доказа; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи. 	
	Друштвено-језички смер	Порекло човека

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – конструише филогенетско стабло у оквиру реда Примата, групе хоминида, на основу разлика у грађи тела, величини лобање и начину живота; – илуструје примерима утицај срединских, генетичких и културних чинилаца на еволуцију људи; – идентификује фазе развића човека на слици или моделу; – повеже основне физиолошке процесе организама са њиховом грађом; – доведе у везу функционалну повезаност органа у организму са одржавањем хомеостазе у променљивим условима средине; – разликује начине одбране организма од патогена и њихове механизме деловања; – анализира епидемиолошке ланце заразних болести и повеже их са мерама превенције; – дискутује о важности одговорног односа према свом и здрављу других особа; – доведе у везу пораст људске популације са потребом очувања природе и биодиверзитета; – критички процени сопствене животне навике у односу на одрживи развој; 	<p>Физиолошки процеси и хомеостаза</p> <p>Утицај развоја цивилизације на животну средину</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – предложи акције заштите и унапређења животне средине и активно учествује у њима; – доведе у везу ефекте еколошких фактора са динамиком људских популација; – планира и спроведе истраживање користећи једноставне процедуре, технике, инструменте и литературу; – прикупи, прикаже и дискутује податке добијене истраживањем; – изнесе и вреднује аргументе на основу доказа; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи. 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – доведе у везу промене генетичке структуре популације са појединачним еволуционим факторима; – конструише филогенетско стабло у оквиру реда Примата, групе хоминида, на основу разлика у грађи тела, величине лобање и начина живота; – илуструје примерима утицај срединских, генетичких и културних чинилаца на еволуцију људи; 	<p>Еволуција људске врсте Екологија</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – користи информације добијене на основу познатих генетичких података у анализи могућих праваца миграција људских популација; – дискутује значај теорије еволуције за развој цивилизације и друштва, на основу постојећих доказа; – повеже просторни и временски распоред кључних абиотичких еколошких фактора са распоредом биома на Земљи; – изведе закључке о динамици популационих процеса на основу података о својствима популације и условима средине; – доведе у везу распрострањење, динамику и еволуцију популације са интерспецијским интеракцијама и дејством абиотичких чинилаца; – интерпретира популациону динамику у контексту еволуционих механизма; – на примерима анализира компоненте и кључне процесе екосистема; . – идентификује кључне екосистемске услуге на примерима природних екосистема и вреднује њихов значај за људску заједницу; – образложи утицај климатских промена на губитак биодиверзитета; – вреднује своје обрасце коришћења ресурса сходно свом еколошком отиску; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – анализира кључне облике антропогеног нарушавања биогеохемијских циклуса; – у истраживању користи једноставне процедуре, технике, инструменте и литературу, односећи се одговорно према преузетим обавезама, сопственом здрављу, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – формулише истраживачко питање и задатак; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи ИКТ и поуздане изворе информација, поштујући правила чувања приватности података; – прикаже, наводећи изворе података, и образложи резултате истраживања, користећи језик и стил комуникације специфичан за биологију; – изнесе и вреднује аргументе на основу доказа; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички и аргументовано процени сопствени рад и рад сарадника у групи, тако да унапреди рад групе. 	
Међупредметне компетенције	<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Рад с подацима и информацијама</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	Сарадња Одговоран однос према здрављу	
Начин реализације	<p>Програм је конципиран тако да представља наставак програма биологије за основну школу, садржаји програма имају општеобразовни карактер и треба да допринесу формирању опште културе ученика. Структура програма даје солидну основу за изучавање оних биолошких дисциплина и других природних и техничких наука за које се ученици опредељују током даљег школовања.</p> <p>Наставне теме су рашчлањене на наставне јединице и наставник одређује потребни број часова за реализацију сваке теме. Иако су неки делови програма исти за оба типа гимназије, обим наставних садржаја у оквиру програма је различит.</p> <p>Вежбе се реализују превасходно применом:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● природних наставних средстава (препарирани ботанички и зоолошки материјал, микроскопски препарати у фиксативу, скелети итд.); ● уколико природна средства нису доступна примењују се визуелна наставна средства; ● активни наставни облици (рад у пару, рад у групи), дебата, демонстрација, оглед, квиз, асоцијације, коришћење интернета итд. ● предмет ће се реализовати у кабинету биологије. 	

27.10 10 Математика

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	– анализира и образложи поступак решавања задатака и дискутује број решења;	Логика и скупови

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – користи математички језик и систематично и прецизно представи идеју и решење; – користи логичке и скуповне операције; – користи функције и релације и њихова својства; – примени једноставна правила комбинаторике за пребројавање коначних скупова; – представи природан број у канонском облику и на основу тога одреди НЗС и НЗД бројева; – преведе цео број из једног позиционог система у други; – преводи рационалне бројеве из једног записа у други; – на основу реалног проблема састави и израчуна вредност бројевног израза (са или без калкулатора), процени вредност једноставнијих израза и тумачи резултат; – рачуна са приближним вредностима бројева, процењује грешку и по потреби користи калкулатор; – примени пропорцију и процентни рачун у реалном контексту; – примени прост каматни рачун за доношење финансијских одлука; – разликује узајамне положаје тачака, правих и равни; – примени својства троуглова, четвороуглова и кругова, укључујући и примену у реалном контексту; 	<p>Цели бројеви</p> <p>Реални бројеви</p> <p>Пропорционалност</p> <p>Увод у геометрију</p> <p>Подударност</p> <p>Рационални алгебарски изрази</p> <p>Линеарне једначине и неједначине</p> <p>Сличност</p> <p>Тригонометрија правоуглог троугла</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – примени подударност у равни (симетрије, транслација, ротација); – користи линеарне операције са векторима и примени њихова основна својства; – докаже једноставнија геометријска тврђења користећи подударност и векторе; – конструише геометријске објекте у равни користећи њихова својства; – трансформише целе и рационалне алгебарске изразе; – реши линеарне једначине и дискутује њихова решења у зависности од параметра; – реши линеарне неједначине; – графички представи линеарну функцију и анализира њен график; – реши проблем који се своди на линеарну једначину, неједначину и систем линеарних једначина са највише три непознате, дискутује и тумачи решења; – примени сличност и хомотетију у равни; – одреди вредност тригонометријских функција углова од 300, 450, 600; – примени тригонометрију правоуглог троугла у реалним ситуацијама уз коришћење калкулатора. 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – трансформише и израчуна вредност израза са степенима користећи својства операција и функција, по потреби користећи калкулатор; – скицира и тумачи график степене функције; – комплексни број задат у алгебарском облику представи у равни, одреди његов модуло и решава једноставне проблеме у којима примењује основне операције са комплексним бројевима; – реши проблем који се своди на квадратне једначине и неједначине, ирационалне једначине и системе квадратних једначина; – скицира и тумачи график квадратне функције и користи је у реалним ситуацијама; – израчуна вредност експоненцијалне и логаритамске функције, по потреби користећи калкулатор; – користи својства логаритама; – скицира и тумачи график експоненцијалне и логаритамске функције; – реши проблем који се своди на експоненцијалне или логаритамске једначине и једноставне неједначине користећи својства одговарајућих функција; 	<p>СТЕПЕНОВАЊЕ И КОРЕНОВАЊЕ</p> <p>Степен чији је изложилац цео број. Функција $y=x^n (n \in \mathbb{N})$. Степен чији је изложилац рационалан број. Комплексни бројеви.</p> <p>КВАДРАТНА ЈЕДНАЧИНА И КВАДРАТНА ФУНКЦИЈА</p> <p>Квадратне једначине. Вијетове формуле. Једначине које се свде на квадратне. Квадратна функција. Одређивање корена квадратне јеначине. Квадратне неједначине. Системи једначина са две непознате који садрже квадратну једначину. Ирационалне једначине.</p> <p>ЕКСПОНЕНЦИЈАЛНА И ЛОГАРИТАМСКА ФУНКЦИЈА</p> <p>Експоненцијална функција. Експоненцијалне једначине и неједначине. Логаритам, његова својства и примене. Логаритамска функција. Логаритамске једначине и једноставне неједначине.</p> <p>ТРИГОНОМЕТРИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ</p> <p>Угао. Радијан. Тригонометријски круг. Тригонометријске функције. Тригонометријске трансформације. Једноставне</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – израчуна вредност тригонометријске функције, по потреби користећи калкулатор; – трансформише тригонометријске изразе; – скицира и тумачи графике тригонометријских функција; – реши проблем који се своди на једноставне тригонометријске једначине и неједначине користећи својства одговарајућих функција; – примени синусну и косинусну теорему; – анализира и образложи поступак решавања задатка и дискутује број решења; – користи математички језик за систематично и прецизно представљање идеја и решења; – доказује једноставније математичке теореме и аргуменује решења задатака. 	<p>тригонометријске једначине и неједначине. Синусна и косинусна теорема.</p>
<p>Трећи разред</p>	<ul style="list-style-type: none"> – разликује узајамне положаје тачака, правих и равни у простору; – разликује врсте правилних полиедара на основу њихових особина; – израчунава површине и запремине призме, пирамиде и зарубљене пирамиде и примењује их у различитим ситуацијама; – израчунава површину и запремину ваљка, купе, зарубљене купе и лопте и примењује их у различитим ситуацијама; 	<p>Полиедри Обртна тела Системи линеарних једначина Вектори Аналитичка геометрија у равни Математичка индукција</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – уочава равне пресеке тела и израчунава њихову површину; – примењује Гаусов поступак за решавање система линеарних једначина са параметрима и без њих; – израчунава вредност и примењује детерминанте трећег реда; – решава проблеме који се свде на систем линеарних једначина; – примењује својства скаларног, векторског и мешовитог производа при решавању проблема; – решава проблеме међусобних односа тачака и правих у координатној равни; – решава проблеме користећи једначине праве и кривих другог реда; – решава проблеме примењујући услов додира и једначину тангенте криве другог реда; – користи математичку индукцију као метод доказивања; – примењује конгруенције у проблемима са целим бројевима; – представља комплексан број у тригонометријском облику и израчунава степен и корен комплексног броја; – одређује нуле и раставља на чиниоце полиноме у једноставним случајевима и користи вијетове формуле; 	<p>Комплексни бројеви и полиноми</p> <p>Низови</p> <p>Напомена:</p> <p>Друштвено-језички смер не ради тему: Комплексни бројеви и полиноми, а теме Математичка индукција и Низови су обједињене у једну</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – примењује аритметички и геометријски низ у различитим проблемима; – анализира и образлаже поступак решавања задатака и дискутује број решења; – користи математички језик за систематично и прецизно представљање идеја и решења; – доказује једноставније математичке теореме и аргументује решења задатака ; – проблеме из свакодневног живота преводи на математички језик и добијени математички модел решава водећи рачуна о реалном контексту. – Напомена : – Друштвено-језички смер ради само једноставне примере и задатке. 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – израчунава граничну вредност низа, анализира и интерпретира понашање низа; – израчунава граничне вредности функција; – одређује сложену и инверзну функцију; – користи основна својства функција (домен, периодичност, парност, монотоност, нуле и знак...); 	<p>Гранична вредност низа</p> <p>Функције</p> <p>Извод функције</p> <p>Интеграл</p> <p>Комбинаторика</p> <p>Вероватноћа и статистика</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – израчунава извод функције по дефиницији, као и применом правила диференцирања; – примењује диференцијални рачун на решавање различитих проблема, укључујући екстремалне и друге проблеме оптимизације у природним и друштвеним наукама и свакодневном животу; – испитује ток и скицира график функције; – бира одговарајући метод и одређује неодређени интеграл; – примењује одређени интеграл на решавање различитих проблема; – примењује елементе комбинаторике у реалним ситуацијама; – примењује биномни образац на решавање различитих проблема; – одређује вероватноћу случајног догађаја; – одређује очекивану вредност и дисперзију случајне величине; – извршава мање статистичко истраживање, обрађује резултате, приказује их и интерпретира; – анализира и образлаже поступак решавања задатка и дискутује број решења; – користи математички језик за систематично и прецизно представљање идеја и решења; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – доказује једноставније математичке теореме и аргументује решења задатака. – Напомена: – Друштвено-језички смер ради само једноставније примере и задатке 	
Међупредметне компетенције	<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Предузимљивост и предузетничка компетенција</p>	
Начин реализације	<p>предмет ће се реализовати у кабинету и преко Гугл учионице, користиће се расположива опрема (формуле, геометријски прибор, калкулатор, рачунар и пројектор)</p> <p>методе: демонстрација, коришћење интернета, коришћење ГеоГебра апликације за приказ и обраду података</p> <p>наставна средства: збирка задатака, www.matematiranje.in.rs</p>	

27.11 11 Физика

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – разликује скаларне и векторске физичке величине и примењује основне операције на њима; 	<p>Општи и друштвено – језички смер:</p> <p>Увод у физику;</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – објасни значај и улогу експеримента и теорије у описивању физичких процеса и појава, самостално припреми једноставнији пројекат и изведе одговарајуће физичко истраживање; – анализира и графички приказује законе равномерног, равномерно променљивог праволинијског и кружног кретања; – анализира различите облике кретања и одређује њихове параметре; – решава различите задатке (квалитативне, рачунске, експерименталне); – објасни дејство центрипеталне и центрифугалне силе, препознаје их и схвата њихов значај у конкретним примерима (кретање возила у кривини, кружење сателита око Земље, центрифугирање...); – користи аналогију између величина и закона транслаторног и ротационог кретања и примењује у решавању проблема; – објасни услове и разликује облике равнотеже, користи их у свакодневној пракси; – објашњава принцип рада и примену простих машина (полуга, стрма раван, котур); – повеже утицај гравитације са кретањем тела, појавама и процесима на Земљи и у Сунчевом систему; 	<p>Кретање; Динамика транслационог кретања; Динамика ротационог кретања крутог тела; Равнотежа тела; Гравитација; Закони одржања.</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разликује појмове сила Земљине теже и тежина тела, разуме разлику између масе и тежине тела и познаје услове за бестежинско стање; – анализира и повезује појмове механички рад, снага, кинетичка и потенцијална енергија; – користи законе одржања импулса и механичке енергије у решавању проблема и препознаје их у окружењу; – повезује законе кретања са силом и енергијом и примењује Њутнове законе механике и законе одржања; – самостално постави једноставан експеримент, прикупи податке мерењем, обради их на одговарајући начин (табеларно, графички) и одреди тражену величину са грешком мерења; – повезује теорију и праксу, објашњава резултате експеримента и процењује њихову сагласност са предвиђањима. 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – користи научни језик физике за описивање природних појава; – повеже макроскопске карактеристике гаса са микроскопским карактеристикама кретања молекула, користи једначину стања идеалног гаса и графике (p,V,T) за објашњавање процеса; – користи одговарајуће појмове, величине и законе за описивање енергијских трансформација у топлотним процесима и примењује 	Молекулско – кинетичка теорија гасова Термодинамика Основи динамике флуида Молекулске силе и фазни прелази Електростатика Стална електрична струја

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>их у конкретним ситуацијама (климатизација, топлотна изолација...);</p> <ul style="list-style-type: none"> – примени Први принцип термодинамике за објашњавање термодинамичких изопроцеса; – разматра неповратност топлотних процеса са аспекта промене ентропије система; – познаје основни принцип рада топлотних машина, одреди коефицијент корисног дејства у термодинамичким циклусима; – повеже карактеристике молекулских сила са њиховим утицајем на макроскопска својства чврстих тела и течности: топлотно ширење, еластичност, стишљивост, виускозност, површински напон, капиларне појаве (исхрана биљака, проток крви...), промрне агрегатних стања; – користи појмове и законе механике флуида за описивање њиховог кретања и кретања чврстих тела у гасовима и течностима; – користи одговарајуће појмове, величине и законе за тумачење деловања електричног поља; – разликује понашање проводника и диелектрика у електричном пољу (плочасти кондензатор); 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – познаје електростатичке појаве у природи и пракси (електростатичка заштита, напон на ћелијској мембрани, пречишћавање ваздуха...); – демонстрира електростатичке појаве: линије сила поља, еквипотенцијалност, Фарадејев кавез, зависност капацитивности плочастог кондензатора од растојања и површине плоча и врсте диелектрика; – користи одговарајуће појмове, величине и законе за објашњавање основних карактеристика проводника и електричне струје; – разликује електромоторну силу и напон; – решава проблеме са струјним колима; – тумачи механизме провођења струје у металима, електролитима и гасовима; – опише појаве које прате проток електричне струје и познаје њихову примену (топлотно, механичко, хемијско и магнетно деловање); – самостално постави експеримент, прикупи податке мерењем, обради их на одговарајући начин (табеларно, графички), одреди тражену величину са грешком мерења, објасни резултате експеримента и процени њихову сагласност са предвиђањима (овај исход се односи на све наведене области); 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – решава једноставније квалитативне и рачунске проблеме, јасно изрази идеју, објасни поступак решавања и анализира добијени резултат (овај исход се односи на све наведене области); – безбедно по себе и околину рукује уређајима, алатима, материјалима; – наводи примере из свакодневног живота који потврђују значај физике за разумевање природних појава и развој природних наука и технологије. 	
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – користи научни језик физике за описивање физичких појава; – користи одговарајуће појмове, величине и законе за објашњавање основних карактеристика магнетног поља сталних магнета и електричне струје; – анализира кретање наелектрисаних честица у електричном и магнетном пољу и објашњава примену (осцилоскоп, масени сепаратор, циклотрон); – опише деловање магнетног поља на струјни проводник и наводи примере примене; – разликује материјале према магнетним својствима; – повезује индуковану електромоторну силу са променом магнетног флукса и наводи њену примену (трансформатори, магнетне кочнице); 	<p>Магнетно поље</p> <p>Електромагнетна индукција</p> <p>Наизменична струја</p> <p>Хармонијске осцилације</p> <p>Механички таласи</p> <p>Акустика</p> <p>Електромагнетни таласи</p> <p>Таласна оптика</p> <p>Геометријска оптика</p> <p>Оптички инструменти</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разликује физичке величине код једносмерне и наизменичне електричне струје; – разликује појмове активне и реактивне отпорности и снаге код наизменичне струје – процени и израчуна потрошњу електричне енергије; – тумачи начин преношења електричне енергије на даљину (од генератора наизменичне струје до потрошача, степен корисног дејства); – анализира енергијске трансформације код хармонијских, пригушених и принудних осцилација; – објасни и анализира процесе у електричном осцилаторном колу; – разуме појам механичке резонанције, услове њеног настајања и примену; – опише и објасни различите врсте механичких таласа и њихове карактеристичне параметре; – примењује законе одбијања и преламања таласа; – разликује звук, ултразвук и инфразвук и познаје њихову примену; – разликује карактеристике звука (висина, јачина, боја), познаје штетан утицај буке и мере заштите; – анализира Доплеров ефекат у различитим ситуацијама; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – објасни спектар електромагнетних таласа и наведе примере примене електромагнетног зрачења (пренос сигнала на даљину: мобилна телефонија, интернет, GPS; форензика...); – образлаже појаве које су последица таласне природе светлости и њихову примену (полариметар, спектрални апарати, интерферометри, холографија ...); – наведе и објасни примере оптичких појава у природи (дуга, фатаморгана, боје предмета...); – примењује законе геометријске оптике; – кратко опише физику људског ока и примену оптичких инструмената; – познаје штетне утицаје електромагнетног зрачења (сунце, соларијум, заваривање, далековод, трафо-станице, мобилни телефони, ...) и начине заштите; – самостално постави експеримент, прикупи податке мерењем, обради их на одговарајући начин (табеларно, графички) одреди тражену величину са грешком мерења, објасни резултате експеримента и процени њихову сагласност са предвиђањима (овај исход се односи на све наведене области); – решава квалитативне и квантитативне проблеме, јасно и прецизно изрази идеју, објасни поступак решавања и анализира 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>добијени резултат (овај исход се односи на све наведене области);</p> <ul style="list-style-type: none"> – безбедно по себе и околину рукује уређајима, алатима, материјалима; – анализира примере из свакодневног живота који потврђују значај физике за разумевање природних појава и развој природних наука и технологије; – самостално планира, скицира, реализује и презентује пројекат; – уочи проблем, самостално га дефинише, предложи могућа решења, истражи и постави експеримент. 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – користи научни језик за описивање физичких појава; – формулише постулате специјалне теорије релативности; – повезује релативистички импулс и енергију са масом, – користи квантну природу електромагнетног зрачења за објашњење природе зрачења апсолутно црног тела и фотоефекта; – повезује таласна и корпускуларна својства честица (фотона, електрона) и наводи појаве које то потврђују; – познаје физички смисао Шредингерове једначине и својствених вредности енергије честице; – анализира спектар атома водоника користећи Борове постулате; 	<p>Релативистичка физика</p> <p>Квантна природа електромагнетног зрачења</p> <p>Таласна својства честица и појам о квантној механици</p> <p>Квантна теорија атома</p> <p>Физика чврстог стања</p> <p>Индукковано зрачење и ласери</p> <p>Физика атомског језгра</p> <p>Физика елементарних честица</p> <p>Увод у астрономију и основни појмови</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – објашњава структуру периодног система елемената помоћу квантних бројева; – повезује примену рендгенског зрачења са његовим својствима; – на основу зонске теорије кристала закључује о њиховој проводљивости; – познаје услове настанка и примену суперпроводљивости; – описује својства сопствених и примесних полупроводника и познаје њихову примену (исправљачи, галваноманетни и термоелектрични ефекти...); – објасни основни принцип рада ласера, повезује карактеристике ласерског зрачења са његовом применом; – објасни модел и структуру језгра и својства нуклеарних сила; – разуме примену и опасности природног и вештачког радиоактивног зрачења; – објашњава интеракцију радиоактивног зрачења са материјалима и мери интензитет зрачења; – придржава се мера заштите од радиоактивног зрачења; – познаје добијање и примену изотопа (енергетика, медицина, археологија, форензика...); 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – увиђа предности и недостатке коришћења различитих извора енергије и разуме проблеме коришћења нуклеарне енергије у контексту одрживог развоја; – разуме начин и узроке кретања небеских тела и последице гравитационих дејстава; – разуме смену дана и ноћи, и годишњих доба, као и начин рачунања времена у астрономији; – познаје улогу астрономских инструмената у истраживању свемира; – објасни структуру Сунца и појаве на његовој површини као и последице које настају на Земљи; – наводи врсте небеских тела у Сунчевом систему и описује њихове физичке особине. 	
Међупредметне компетенције	Компетенција за учење, рад са подацима, решавање проблема, сарадња	
Начин реализације	<p>Настава ће се реализовати у кабинету за физику, где се налазе апаратуре за реализацију експерименталних вежби и демонстрационих одледа.</p> <p>Најчешће наставне методе и технике које се користе у реализацији наставе физике су: монолошка, дијалогска, демонстрационо – илустрациона, метода лабораторијских и других практичних радова – задатака, рад са текстом (текстуално – графичка), симулација, дебата, коришћење апликација за приказ и обраду података. У пројектној настави примењивати методе које подстичу развој наведених компетенција.</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	Од наставних средстава у настави физике користимо: текстуална наставна средства (уџбеник, збирке задатака, литературу којом располаже школска библиотека, интернет), визуелна (ученички панои, интернет, шеме и цртежи наставника...), помоћна, мануелна (апаратуре и помоћна средства за реализовање лабораторијских и демонстрационих вежби).	

27.12 12 Хемија

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – проналази и критички одабира потребне хемијске информације из различитих извора; – користи хемијски научни језик за описивање структуре, својстава и промена супстанци; – наводи примере о значају хемије за савремено друштво; – описује научни метод у хемији; – објашњава значај хемијског експеримента; – изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI) и разликује основне и изведене физичке величине; – табеларно и графички приказује резултате мерења; – класификује супстанце на основу честичне структуре супстанци; 	<p>Хемија као наука</p> <p>Врсте супстанци</p> <p>Структура атома</p> <p>Хемијске везе</p> <p>Дисперзни системи</p> <p>Хемијске реакције</p> <p>Киселине, базе и соли</p> <p>Оксидо-редукционе реакције</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – прикаже шематски електронске конфигурације атома и јона; – описује стање електрона у атому квантним бројевима; – тумачи и предвиђа својства хемијског елемента на основу електронске конфигурације атома; – предвиђа промену енергије јонизације, афинитета према електрону, електронегативности у зависности од атомског броја у групи и периоди; – приказује електронски Луисове симболе и формуле атома, јона и молекула; – предвиђа геометрију молекула на основу Луисове формуле; – објашњава поларност молекула; – користи међумолекулске интеракције за објашњење агрегатних стања супстанци; – примењује једначину стања идеалног гаса; – тумачи фазни дијаграм на примеру воде; – објашњава утицај водоничне везе на својства супстанци; – објашњава разлике између аморфних и кристалних супстанци; – предвиђа својства супстанци на основу типа кристалне решетке; – објашњава својства дисперзних система и њихову примену у свакодневном животу; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – рачуна количинску концентрацију, масену концентрацију и молалност раствора; – рачуна снижење температуре мржњења и повишење температуре кључања у воденим растворима електролита и неелектролита; – припреми растворе за потребе у лабораторији и свакодневном животу. – анализира односе количине супстанце, броја честица и масе супстанце; – образлаже значај квантитативних односа у хемијским системима; – изводи стехиометријска израчунавања на основу задатих података; – процењује топлотне промене у физичким и хемијским процесима на основу експерименталних података; – разматра факторе који утичу на брзину хемијске реакције и процењује њихов утицај на хемијске процесе у индустрији и свакодневном животу; – објашњава значај хемијске равнотеже у хемијским и технолошким системима; – експериментално испитује понашање хемијских равнотежних система; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разликује киселине и базе на основу једначина електролитичких дисоцијација и протолитичких реакција; – пише и тумачи једначине јонских реакција; – рачуна концентрације јона у растворима електролита на основу степена дисоцијације; – рачуна рН вредност раствора јаких киселина и база на основу количинске концентрације раствора; – препознаје примере киселина, база и соли у свакодневном животу; – испитује киселост водених раствора помоћу различитих киселинско-базних индикатора; – препознаје примере оксидоредукционих процеса у свакодневном окружењу; – пише и тумачи једначине оксидоредукционих реакција; – наводи примере оксидационих и редукционих средстава; – пореди својства метала у односу на реакције са киселинама (које немају оксидациона својства); – безбедно по себе и друге рукује лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама. 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Други разред- ОПШТИ СМЕР	<ul style="list-style-type: none"> – описује заступљеност неорганских супстанци у живим и неживим системима, порекло загађујућих супстанци и утицај на здравље и животну средину; – повезује физичка и хемијска својства елементарних супстанци и неорганских једињења са њиховом честичном структуром, хемијским везама и међумолекулским интеракцијама и наводи начин складиштења супстанци; – објашњава разлике у физичким и хемијским својствима различитих метала, неметала и металоида на основу структуре елементарних супстанци и повезује с положајем елемената у ПСЕ; – испитује огледима физичка и хемијска својства неорганских супстанци; – именује и хемијским формулама приказује неорганска једињења; – класификује неорганске супстанце према називу и формули примењујући различите критеријуме поделе неорганских супстанци; – рачуна рН вредност раствора киселина и база, и процењује јачину киселина и база на основу константе дисоцијације и рК вредности; 	<ul style="list-style-type: none"> - Неорганске супстанце у живој и неживој природи - Периодична својства елементарних супстанци - Хемијске реакције и периодичност, водоник и хидриди, кисеоник, оксиди и пероксиди - Метали s, p и d блока Периодног система елемената - Неметали, металоиди и племенити гасови - Индустијски процеси и неорганске загађујуће супстанце

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – објашњава повезаност различитих класа неорганских једињења и пише једначине реакција којима то илуструје – пише једначине хемијских реакција неорганских супстанци, објашњава их са аспекта термохемије и хемијске кинетике и повезује са примерима из свакодневног живота; – наводи примену неорганских супстанци као оксидационих и редукционих средстава и пише једначине оксидоредукционих реакција; – упоређује својства неорганских једињења и повезује са њиховом применом у свакодневном животу; – објашњава састав комерцијалних производа на пример силикона, легура итд., и објашњава њихов значај у савременом друштву; – објашњава и критички тумачи значај хемијских промена и процеса у хемијској индустрији за савремени живот, здравље и животну средину; – описује заступљеност неорганских супстанци у живим и неживим системима, порекло загађујућих супстанци и њихов утицај на здравље и животну средину; – анализира однос између хемијских научних принципа и технолошких процеса и на основу познавања принципа зелене хемије; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – рукује лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама безбедно по себе и друге; – примењује сигурне лабораторијске технике у руковању, складиштењу и одлагању лабораторијског прибора и хемикалија сагласно принципима зелене хемије; – примењује физичко-хемијске методе квалитативне и квантитативне анализе; – моделима, графички и табеларно приказује податке о својствима и променама супстанци – квантитативно тумачи хемијске промене и процесе у реалном контексту. 	
<p>Други разред- ДРУШТВЕНИ СМЕР</p>	<ul style="list-style-type: none"> – описује заступљеност неорганских и органских супстанци у живим и неживим системима, порекло загађујућих супстанци и њихов утицај на здравље и животну средину; – именује и хемијским формулама приказује класе неорганских једињења; – опише процес електролизе и корозије и наводи примере тих процеса у свакодневном животу или индустријској производњи; – наводи разлике у физичким и хемијским својствима метала, односно неметала на основу разлика у структури елементарних супстанци; 	<p>Неорганске и органске супстанце у живој и неживој природи</p> <p>Хемија елемената и једињења</p> <p>Хемијски аспекти загађивања животне средине</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – повезује физичка и хемијска својства неорганских и органских једињења са њиховом честичном структуром, хемијским везама и међумолекулским интеракцијама; – испитује огледима физичка и хемијска својства одабраних неорганских, органских супстанци и биомолекула и препознаје физичке и хемијске промене супстанци; – именује и хемијским формулама приказује представнике различитих класа органских једињења узимајући у обзир појам структурне изомерије – описује везу између различитих органских једињења и биомолекула; – разликује једначине хемијских реакција неорганских и органских супстанци са аспекта термохемије и хемијске кинетике и повезује их са примерима из свакодневног живота; – пише једначине хемијских реакција представника класе органских и неорганских једињења; – описује структуру биомолекула и повезује је са њиховом биолошком активношћу; – наводи значај и употребу органских и неорганских супстанци у свакодневном животу; – препознаје важност природних и синтетичких биомолекула и наводи њихову улогу у живим системима; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – безбедно по себе и друге рукује лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама; – примењује сигурне лабораторијске технике у руковању, складиштењу и одлагању супстанци и амбалаже сагласно принципима зелене хемије. 	
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – опише заступљеност органских супстанци у живим и неживим системима, порекло органских загађујућих супстанци и утицај на здравље и животну средину – повезује физичка и хемијска својства органских једињења са њиховим саставом, честичном структуром, хемијским везама и међумолекулским интеракцијама – разликује класе органских једињења на основу резултата анализе – изолује и пречишћава органска једињења – огледима испитује својства органских једињења – именује и хемијским формулама прикаже представнике класа органских једињења укључујући различите облике изомерије – класификује органске супстанце према називу и формули и повезује их са заједничким својствима представника сваке класе – опише и једначинама хемијских реакција илуструје повезаност различитих класа органских једињења, укључујући услове под којима се реакције одвијају 	<p>Појмовни оквир за учење органске хемије</p> <p>Органске супстанце у неживој и живој природи</p> <p>Својства и класификација органских супстанци</p> <p>Угљоводоници</p> <p>Органска једињења са кисеоником</p> <p>Органска једињења са азотом и сумпором</p> <p>Органске загађујуће супстанце</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – опише састав и својства органских супстанци у комерцијалним производима и њихов значај у свакодневном животу – опише односе између хемијских научних принципа и технолошких процеса и према принципима зелене хемије критички процењује утицај хемије и хемијске производње на појединца, друштво и окружење – безбедно по себе и друге рукује лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама – одлаже и складишти супстанц сагласно принципима зелене хемије – квантитативно тумачи хемијске промене и процесе у реалном контексту 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – опише заступљеност биомолекула у живим системима и наводи њихову улогу, физиолошко дејство, имајући у виду корисне и штетне аспекте – наводи значај и примену природних и синтетичких биомолекула – повезује структуру биомолекула са њиховим физичким и хемијским својствима – повезује различите нивое структурне организације биомолекула са њиховом улогом у живим системима 	<p>Теоријски основ за изучавање биохемије</p> <p>Аминокиселине, пептиди и протеини</p> <p>Угљени хидрати</p> <p>Липиди</p> <p>Нуклеинске киселине</p> <p>Витамини</p> <p>Алкалоиди и антибиотици</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – испитује огледима физичка и хемијска својства представника биомолекула – класификује биомолекуле према производима хидролизе – објашњава појам стереоизомерије на примеру биомолекула – објашњава хемијске промене једноставнијих биомолекула у организму и пише једначине реакција којима то илуструје – објашњава биохемијске реакције са аспекта кинетике и термохемије – објашњава састав, хемијска својства и улогу пуфера у живим системима – објашњава катаболизам и анаболизам – објашњава основне принципе и значај процеса репликације, транскрипције и транслације – квантитативно тумачи хемијске промене и процеса у реалном контексту 	
Међупредметне компетенције	Компетенција за учење, рад са подацима, решавање проблема, сарадња	
Начин реализације	У условима убрзаног развоја хемије као науке, у реализацији наставе води се рачуна да се ученицима омогући разумевање основних идеја и концепата, развој научног метода сазнавања и значај хемије у свакодневном животу. Због тога се примењују интерактивне методе и хемијски експеримент као основни метод сазнавања.	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>Настава хемије реализује се у кабинету за хемију који обезбеђује услове за извођење основних огледа, демонстарција и вежби предвиђених програмом. У првом разреду се реализује 10 часова вежби, у другом 37 часова, у трећем разреду природноматематичког смера 37 часова. Вежбе се реализују у групама, тако што се одељење дели у две групе. Ради разумевања сложенијих хемијских процеса, користе се презентације и шеме које су ученицима свакодневно доступне у кабинету.</p> <p>Ради ефикасније наставе и оспособљавања ученика за коришћење информационих технологија, за реализацију саджаја користе се веб-извори, друштвене мреже и веб-алати.</p> <p>Због многобројности изучаваних објеката и појава, важно је бавити се проблематиком класификација, класификационих система и хијерархијом међу њима. Посебно треба истаћи Периодни систем елемената као најсавршенији класификациони систем у природним наукама и оспособити ученике да га користе за разумевање својстава хемијских елемената и њихових једињења.</p>	

27.13 13 Рачунарство и информатика

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – објасни улогу ИКТ у свакодневном животу – разуме изазове коришћења савремених технологија на одговоран и безбедан начин – кратко опише најважније догађаје у развоју ИКТ – разликује и користи сервисе Интернета 	<p>Информационо - комуникационе технологије у савременом друштву</p> <p>Рачунарство</p> <p>Организација података и прилагођавање радног окружења</p> <p>Креирање и уређивање дигиталних докумената</p> <p>Програмирање</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај – класификује информације са интернета и процењује њихов квалитет и поузданост – спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету – објасни начин дигиталног записа података и бинарног записа природних бројева – користи јединице за мерење количине података – кратко опише разлику између хардвера и софтвера – наводи основне карактеристике компонената дигиталног уређаја и њихову улогу – разликује системски од апликативног софтвера – објасни шта је оперативни систем и која је његова улога – познаје основне типове апликативног софтвера – разликује појмове и типове лиценци софтвера и садржаја који се деле – разликује основе елементе графичког корисничког интерфејса – прилагоди радно окружење кроз основна подешавања 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – инсталира и деинсталира корисничке програме – сачува, модификује и организује податке – разликује најчешће коришћене типове датотека – ефикасно и тачно уноси и уређује неформатиран текст – примењује основне елементе форматирања и структурирања текста – уређује на елементарном нивоу текст применом нотација за обележавање – постави напредне текстуалне и нетекстуалне елементе у креирани документ – познаје основне параметре стилизовања текста на нивоу карактера, параграфа и страница – користи и креира именоване стилове – користи елементе у тексту који се аутоматски ажурирају – припреми документ за штампу и одштапа га – уређује и приказује слајд презентације – примењује правила за израду добре презентације. – користи функционалности намењене сарадничком раду 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – описује алгоритмом ситуације из реалног живота (говорним језиком, псеудокодом, дијаграмом) – креира једноставан рачунарски програм у развојном окружењу – користи изразе за запис математичких формула – примењује наредбе за контролу гранања и понављања – анализира програм и предвиђа његово понашање без покретања – проналази и отклања грешке у програму – креира програм који реализује једноставне интерактивну 2д графику – креира програм у текстуалном програмском језику – разуме и отклања синтаксне грешке у програмском коду 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – разлику је типове података; – унесе и мења податке у табеле; – користи апсолутно и релативно адресирање; – сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; – користи формуле за израчунавање статистика; – представи визуелно податке на одговарајући начин; – форматира табеле и одштампа их; 	<p>Програми за табеларна израчунавања</p> <p>Рад са подацима у текстуалном програмском језику</p> <p>Програмирање</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – унесе серију (низ) података; – изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте, ...); – графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма); – унесе табеларне податке или их учита из локалних или удаљених датотека и сними их; – изврши основне анализе и обраде табеларних података (по врстама и по колонама); – изврши основне обраде табеларних података (сортирање, филтрирање, ...); – имплементира основне алгоритме над једнодимензионим и дводимензионим серијама података; – примени угнежђене петље; – разуме принцип функционисања неколико алгоритама сортирања; – примењује сортирања за анализу података – чита, анализира и уписује садржаје у текстуалну датотеку; – обрађује више датотека у структури директоријума 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; – креира растерску слику у изабраном програму; – креира векторску слику у изабраном програму; – користи алате за уређивање и трансформацију слике; – оптимизује креирану слику за приказ на различитим медијима; – одабере одговарајући формат записа слика; – креира једноставни веб-сајт на основу готових веб решења; – креира статичку веб-страницу коришћењем HTML-а; – стилизује веб-страницу коришћењем CSS-а. 	<p>РАЧУНАРСКА ГРАФИКА</p> <p>Карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и CMYK модели приказа боја, растерска и векторска графика). Рад у програму за растерску графику. Рад у програму за векторску графику.</p> <p>ГОТОВА ВЕБ ДИЗАЈН РЕШЕЊА</p> <p>Готова веб дизајн решења (WordPress, Weebly, Wix...).</p> <p>Блог, вики, електронски портфолио.</p> <p>ВЕБ ДИЗАЈН</p> <p>Универзални принципи Веб дизајна. Основе HTML-а, основни елементи и атрибути. Стилови (CSS), основни селектори, својства и вредности.</p>
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – објасни улогу базе података у савременим информационим системима; 	<p>БАЗЕ ПОДАТАКА</p> <p>Основни појмови и примери база података.</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – креира базу и табеле коришћењем графичког интерфејса одабраног СУБП; – врши упите и обрађује податке; – администрира базом података на основном нивоу; – наведе актуелне области рачунарства и проблеме који они решавају. 	<p>Креирање база података у конкретном СУБП. Упитни језик SQL за рад са базама. Упити, претраживање, сортирање, анализа, уметање, брисање и ажурирање (SELECT, INSERT, DELETE, UPDATE). Администрација базе података, додела улога и дозвола.</p> <p>ОБЛАСТИ САВРЕМЕНОГ РАЧУНАРСТВА</p> <p>Представљање актуелних области рачунарства (рачунарске мреже, интернет и веб, машинско учење, вештачка интелигенција, роботика, "big data"....).</p> <p>Сарадничка израда пројеката из одабране области.</p>
Међупредметне компетенције	<p>Ученик користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне, техничке и уметничке дисциплине. Уме да пореди различите изворе и начине добијања података, да процењује њихову поузданост и препозна могуће узроке грешке. Користи табеларни и графички приказ података и уме да овако приказане податке чита, тумачи и примењује. Користи информационе технологије за чување, презентацију и основну обраду података Помоћу ИКТ уме да представи, организује, структурира и форматира информације користећи на ефикасан начин могућности датог ИКТ средства.</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Начин реализације	<p>Настава се изводи у групама, у рачунарском кабинету.</p> <p>Ученици изводе вежбе самостално или у групама, уз потребна упутства наставника. Током вежбе ученицима се нуде задаци различите тежине. Одређен број задатака за самостално решавање захтева примену алгоритама и техника које су приказане током теоријске наставе.</p> <p>Елементи за оцењивање су резултати рада на практичним вежбама, усмене провере знања, као и укупан учеников однос према раду.</p> <p>Током извођења наставе и оцењивања инсистирати на дисциплинованом и уредном писању програмског кода (назубљивању, пажљивом именовању променљивих, писању коментара, избегавању делова који се понављају), јер је један од главних циљева овог предмета да развије јасноћу и прецизност у изражавању.</p> <p>Методе у настави</p> <ul style="list-style-type: none"> – метода демонстрације – монолошка и дијалошка метода – метода практичних активности – коришћење интернета за проналажење извора, – коришћење апликација за приказ и обраду 	

27.14 14 Музичка култура

Општи тип

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – препозна друштвено-историјски и културолошки амбијент у коме се развијају различити видови музичког изражавања; – демонстрира познавање музичке терминологије и зражајних средстава музичке уметности у склопу предложених тема; – препозна обрађене музичке стилове и жанрове према основним карактеристикама; – препозна утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ...); – препозна музику различитих народа Старог века; – уочи сличности и разлике између ранохришћанске, православне и римокатоличке духовне музике; – сагледа улогу музике у средњовековној Србији у односу на музику византијске и грегоријанске традиције средњег века; – разликује ренесансну полифонију од средњовековног вишегласја; – уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе; – препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника ренесансе – презентује развој музичких инструмената и облика закључно са 18. веком; 	<p>Значај музике</p> <p>Музика у првобитној друштвеној заједници и културама старог века</p> <p>(Корени музике и њене првобитне улоге. Најстарији музички инструменти. Музика у животу старих источних народа, Грчке и Рима (улога, облици, инструменти, теорија). Музика средњег века</p> <p>(Ранохришћанска музика. Византијско певање. Грегоријански корал. Рани облици вишегласја: мотет.</p> <p>Световна музика средњег века: трубадури, трувери, минезенгери. Духовна и световна музика у средњовековној Србији. Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику.)</p> <p>Музика ренесансе</p> <p>Музика барока</p> <p>Музика класицизма</p> <p>(Камерна музика)</p> <p>Музика романтизма</p> <p>(Карактеристике романтизма:</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – објасни настанак и развој опере и њен синкретички карактер; – звучно идентификује структуралне елементе опере (увертира, арија, речитатив, хор...) и њихову улогу; – објасни значај Глукове реформе за развој опере; – дефинише разлоге, објасни развој сонате, концерта и симфоније у класицизму – повеже музичке облике са извођачким саставом; – разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике 	<p>Музички облици: чисто инструментални, вокално-инструментални.</p> <p>Повезивање музике и књижевности</p> <p>Програмска музика</p> <p>Рани романтичари</p> <p>Развој опере, оперет и балета у романтизму</p> <p>Препознавање чувених нумера из музичко-сценских дела)</p>
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – препозна друштвено-историјски и културолошки амбијент у коме се развијају различити видови музичког изражавања; – демонстрира познавање музичке терминологије /музички облици/ и изражајних средстава музичке уметности /темпо, динамика, боје/у склопу предложених тема; – препозна обрађене музичке стилове и жанрове према основним карактеристикама; – препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника класицизма, романтизма и музике XX века; – објасни развој сонате, концерта и симфоније – повеже музичке облике са извођачким саставом; 	<p>Националне школе у Русији, Чешкој и у Србији</p> <p>Импесионизам</p> <p>Музика XX у свету</p> <p>Музика XX у Србији</p> <p>Популарна и примењена музика</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике у класицизму и романтизму; – сагледа и опише развој опере као музичко-сценске форме; препознаје атоналност – уочава у свакој од епоха међусобну повезаност музичке уметности са другим уметностима; – објасни како је музика повезана са дисциплинама ван уметности (музика и политика/друштво, технологија записивања, штампања нота; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – коментарише своје и утиске других о одслушаним музичким делима; – креативно учествује у јавним манифестацијама школе и своје средине; – објасни улогу свих актера у презентацији музичког дела/жанрова (композитор, извођач, кореограф, режисер...); – користи могућности ИКТ-а (коришћењем матрица, караоке програма, аудио снимака) за самостално истраживање, извођење и стваралаштво; – критички просуђује утицај музике на здравље; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	– поштује правила музичког бонтона.	
Међупредметне компетенције	<p>Користи знања о музици у разумевању савремених догађаја, историје, науке, религије, уметности и сопствене културе и идентитета.</p> <p>Заступа одговоран однос према традицији свог народа и других култура а културолошке разлике сматра предностима што користи у развијању идеја и сарадњи.</p> <p>Развија естетске критеријуме према музичким и вредностима уопште и отворен је према различитим уметничким садржајима.</p> <p>Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања и истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике.</p>	
Начин реализације	<p>Настава се одвија у музичком кабинету, где се налази музичка линија, компакт дискови, клавир, клавинова</p> <p>У настави се користе методе: асоцијације, квиз, , мапе ума, коришћење интернета за проналажење извора, дебата , могућа примена пројектне наставе</p> <p>Библиотека, употреба интернета, сајтови великих музичких фестивала и опера</p> <p>Градска библиотека, галерија, биоскоп, културни центар, музичка школа</p>	

Друштвено-језички смер

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	– препозна друштвено-историјски и културолошки амбијент у коме се развијају различити видови музичког изражавања;	Значај музике

	<ul style="list-style-type: none"> – демонстрира познавање музичке терминологије и изражајних средстава музичке уметности у склопу предложених тема; – препозна обрађене музичке стилове и жанрове према основним карактеристикама; – препозна утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ...); – препозна музику различитих народа Старог века; – уочи сличности и разлике између ранохришћанске, православне и римокатоличке духовне музике; – разликује духовну од световне музике средњег века и ренесансе; – сагледа улогу музике у средњовековној Србији у односу на музику византијске и грегоријанске традиције средњег века; – разликује ренесансну полифонију од средњовековног вишегласја; – препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника од ренесансе до краја барока; – анализира начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима из различитих култура, стилова и жанрова; – презентује развој музичких инструмената и облика закључно са бароком; – повеже музичке облике са извођачким саставом; – разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике до краја барока; – објасни настанак и развој опере и њен синкретички карактер; 	<p>Музика у првобитној друштвеној заједници и културама старог века</p> <p>Музика средњег века</p> <p>Музика ренесансе</p> <p>Музика барока и рококоа</p>
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – звучно идентификује структуралне елементе опере (увертира, арија, речитатив, хор...)и њихову улогу; – објасни значај Глукове реформе за даљи развој опере; – дефинише разлогенастанка комичне опере; – изводи музичке примере користећи традиционалне и/или електронске инструменте, глас и покрет; – уочава у свакој од епоха међусобну повезаност музичке уметности са другим уметностима; – објасни како је музика повезана са дисциплинама ван уметности (музика и политика/друштво; технологија записивања, штампања нота; развој инструмената – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума...); – објасни улогу свих актера у презентацији музичког дела/жанрова; – користи могућности ИКТ-а (коришћењем аудио и видео снимака) за самостално истраживање, извођење и стваралаштво; – критички просуђује утицај музике на здравље; – поштује правила музичког бонтона. 	
<p>Други разред</p>	<ul style="list-style-type: none"> – препозна друштвено-историјски и културолошки амбијент у коме се развијајуразличити видови музичког изражавања; – демонстрира познавање музичке терминологије /музички облици/ и изражајних средстава музичкеуметности /темпо, динамика/у склопу предложених тема; 	<p>Музика класицизма</p> <p>Романтизам – инструментална и вокално инструментална музика</p> <p>Опера у романтизму</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – препозна обрађене музичке стилове и жанрове према основним карактеристикама; – препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника класицизма и романтизма; – представи развој музичких инструмената и облика закључно са 19. веком; – објасни развој сонате, концерта и симфоније у класицизму – повеже музичке облике са извођачким саставом; – разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике у класицизму и романтизму; – сагледа и опише развој опере као музичко-сценске форме; – уочава у свакој од епоха међусобну повезаност музичке уметности са другим уметностима; – објасни како је музика повезана са дисциплинама ван уметности (музика и политика/друштво, технологија записивања, штампања нота); – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – коментарише своје и утиске других о одслушаним музичким делима; – креативно учествује у јавним манифестацијама школе и своје средине; 	
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – користи могућности ИКТ-а (коришћењем матрица, караоке програма, аудиоснимака) за самостално истраживање, извођење и стваралаштво; – критички просуђује утицај музике на здравље; – поштује правила музичког бонтона 	
<p>Трећи разред</p>	<ul style="list-style-type: none"> – препозна друштвено-историјски и културолошки амбијент у којем се развијају различити видови музичког изражавања; – демонстрира познавање музичке терминологије и изражајна средства музичке уметности у склопу предложених тема; – препозна обрађене музичке стилове и жанрове према основним карактеристикама; – препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника романтизма; – представи развој музичких облика и инструмената закључно са крајем 19. века; – објасни даљи развој сонате, концерта и симфоније у романтизму и улогу и карактер ставова у сонатном циклусу; – повеже музичке облике са извођачким саставом; – разликује вокално инструменталне и инструменталне облике у романтизму; – сагледа и опише развој опере као музичко-сценске форме; – наведе карактеристике националних стилова у музици романтизма; 	<p>Романтизам: Развој опере и балета у другој половини 19. века:</p> <p>Верди; веризам; Рихард Вагнер – Оперска реформа;</p> <p>француска опера;</p> <p>оперета;</p> <p>балет у романтизму.</p> <p>Слушање</p> <p>Развој националних школа у романтизму: Русија, Чешка, Скандинавија, Шпанија и Србија.</p> <p>Русија: Руска петорка и П. И. Чајковски.</p> <p>Чешка: Беджих Сметана и Антоњин Дворжак.</p> <p>Скандинавија: Едвард Григ и Јан Сибелиус.</p> <p>Шпанија: Исак Албенис, Енрике Гранадос, Мануел де Фаља.</p> <p>Србија: Јосиф Шлезингер, Корнелије Станковић, Стеван Мокрањац, Јосиф</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – изводи музичке примере користећи традиционалне и/или електронске инструменте, глас и покрет; – уочи међусобну повезаност музичке уметности са другим уметностима у романтизму; – објасни како је музика повезана са дисциплинама ван уметности (музика и политика/ друштво, технологија записивања и штампања нота, физичка својства инструмената, температурација и заједничко свирање; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорена реч, ликовна уметност; – коментарише своје и утиске других о одслушаним музичким делима; – креативно учествује у манифестацијама школе и своје средине; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво; – критички просуђује утицај музике на здравље; – поштује правила музичког бонтона. 	<p>Маринковић, Даворин Јенко и Станислав Бинички.</p> <p>Слушање</p> <p>Позни романтизам у музици</p> <p>Представници апсолутне музике: Јоханес Брамс, Антон Брукнер, Густав Малер, Сезар Франк, Рихард Штраус.</p> <p>Слушање</p>
<p>Четврти разред</p>	<ul style="list-style-type: none"> – препозна друштвено– историјски и културолошки амбијент у којем се развијају различити видови музичког изражавања; – демонстрира познавање музичке терминологије и изражајна средства музичке уметности у склопу предложених тема; – препозна обрађене музичке стилове и жанрове према основним карактеристикама; 	<p>Импресионизам:</p> <p>Карактеристике музике импресионизма.</p> <p>Однос музике и других уметности у импресинизму. Представници импресионизма у музици: Клод Дебиси и Морис Равел.</p> <p>Слушање</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника импресионизма и стилских праваца музике 20. века; – представи развој музичких облика и инструмената закључно са крајем 20. века; – објасни карактеристике нових музичких праваца, облика и жанрова; – повеже музичке облике са извођачким саставом; – сагледа и опише даљи развој опере као музичко сценске форме у 20 веку; – наведе карактеристике националних стилова у музици 20 века; – изводи музичке примере користећи традиционалне и/или електронске инструменте, глас и покрет; – уочи међусобну повезаност музичке уметности са другим уметностима у 20 веку; – објасни како је музика повезана са дисциплинама ван уметности (музика и политика/ друштво, технологија записивања и штампања нота, физичка својства инструмената, температурација и заједничко свирање; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорена реч, ликовна уметност; – коментарише своје и утиске других о одслушаним музичким делима; – креативно учествује у манифестацијама школе и своје средине; 	<p>Музика XX века</p> <p>Стилски правци музике прве половине 20. века</p> <p>– Модерна: експресионизам и неокласицизам.</p> <p>Представници музике прве половине 20. века у свету:</p> <p>А. Шенберг, А. Берг, А. фон Веберн, И. Стравински, Б. Барток, П. Хиндемит, С. Прокофјев, Д. Шостакович, К. Орф, Е. Сати, француска шесторка (Д. Мијо, А. Хонегер, Ф. Пуланк), Б. Бритн.</p> <p>Музика друге половине 20. века</p> <p>– Авангардне тенденције у европској музици – интегрални серијализам, алеаторика, конкретна музика и електронска музика.</p> <p>– Америчка експериментална музика – минимализам.</p> <p>– Постмодерна</p> <p>Представници музике друге половине 20. века у свету:</p> <p>– П. Булез, К. Штокхаузен, К. Пендерецки, П. Шефер;</p> <p>– Џ. Кејџ, Ф. Глас, Т. Рајли;</p> <p>– А. Шнитке, Џ. Адамс, Џ.Зорн.</p> <p>Развој и представници музике 20. века у Србији.</p>
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво; – критички просуђује утицај музике на здравље; – поштује правила музичког бонтона. 	<p>Представници музике прве половине 20. века у Србији:</p> <p>П. Коњовић, С. Христић, М. Милојевић, Ј. Славенски, М. Тајчевић, Љ Марић.</p>
<p>Међупредметне компетенције</p>	<p>Користи знања о музици у разумевању савремених догађаја, историје, науке, религије, уметности и сопствене културе и идентитета.</p> <p>Заступа одговоран однос према традицији свог народа и других култура а културолошке разлике сматра предностима што користи у развијању идеја и сарадњи</p> <p>Развија естетске критеријуме према музичким и вредностима уопште и отворен је према различитим уметничким садржајима</p> <p>Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања и истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике</p>	
<p>Начин реализације</p>	<p>Настава се одвија у музичком кабинету, где се налази музичка линија, компакт дискови, клавир, клавинова.</p> <p>У настави се користе методе: асоцијације, квиз, , мапе ума, коришћење интернета за проналажење извора, дебата , могућа примена пројектне наставе.</p> <p>Библиотека, употреба интернета, сајтови великих музичких фестивала и опера.</p> <p>Градска библиотека, галерија, биоскоп, културни центар, музичка школа.</p>	

27.15 15 Ликовна култура

Општи тип

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – изражава своја интересовања и естетске доживљаје одабраним средствима и техникама; – користи уметничко наслеђе као подстицај за стваралачки рад; – обликује презентације усклађујући текст и слику; – образложи свој естетски доживљај археолошких налаза, уметничких дела, споменика културе и објеката у окружењу; – укаже на сличности, разлике и међусобни утицај уметности одређених култура, цивилизација и периода; – користи, самостално, литературу и интернет за истраживање; – издваја кључне информације из текста и слике; – извештава о учешћу у одабраним дешавањима у уметности и култури излажући сопствене утиске и мишљење; – разматра значај и улогу културе и уметности у друштву; – предлаже обилазак одабраног споменика културе у земљи или иностранству. 	<p>Уметност (Зашто човек ствара уметност; Уметност и природа; Уметност и друштво; Уметност и наука; Уметност и технологија; Уметност у простору и времену; Уметност и религија; Уметност и кич...).</p> <p>Пропорције (Човек и простор; Скулптуре у пленеру; Пејзаж и архитектура; Реални и имагинарни простор...).</p> <p>Стваралаштво (Уметник и његово дело; Уметничко дело и публика; Подстицај за стваралачки рад; Дизајн и функционалност...).</p> <p>Ликовна дела (Композиције; Изражајна средства визуелних уметности; Читање слике; Интеграција различитих уметности...).</p> <p>Наслеђе (Уметност кроз епохе; Утицај прошлих култура и остварења на савремени живот; Културна добра и туризам; Комерцијализација уметничких дела; Установе културе...)</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – користи различите технике и савремену технологију у креативном раду; – користи идеје и иновације у уметности као подстицај за стваралачки рад; – реализује радове истражујући међусобне утицаје елемената и принципе компоновања; – уважава етичка, здравствена и сигурносна правила у развијању и реализовању ликовних идеја; – користи податке из литературе и са интернета за истраживачке и пројектне задатке; – презентује на различите начине резултате истраживачког и пројектног рада; – пише приказе уметничких дела и изложби употребљавајући стручне термине и исказујући своје доживљаје и мишљење; – прави, самостално или у сарадњи са другима, планове које споменике и институције културе и уметности може посетити приликом путовања; – дискутује о сличностима и разликама, историјским стиливима, правцима и начинима изражавања знаменитих уметника; – дискутује о томе како уметничка баштина доприноси очувању националног идентитета и развоју друштва; – разматра како универзални језик уметности доприноси уважавању мултикултуралности и интеркултуралне сарадње; – извештава о посетама или учешћу у дешавањима у институцијама културе (радионице, акције...) 	<p>Перспектива. Уметник и простор. Савремени медији и простор. Наслеђе. Ренесанса и барок. Ктитори и мецене. Колекције и колекционари Културно наслеђе Неговање уметничке баштине Уметничко и архитектонско наслеђе и туризам. Установе културе. Светлост. Наслеђе. Стили и правци у уметности 19.века. Модерна и савремена уметност. Еклектицизам. Уметност и економија. Институције културе и алтернативни простори. Уметност и медији</p>
Међупредметне компетенције	<p>Користи знања о сликарству у разумевању савремених догађаја, историје, науке, религије, уметности и сопствене културе и идентитета. Заступа одговоран однос према традицији свог народа и других култура а културолошке разлике сматра предностима што користи у развијању идеја и сарадњи Развија естетске критеријуме према ликовним и вредностима уопште и отворен је према различитим уметничким садржајима</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Начин реализације	Настава се одвија у ликовном кабинету опремљеном аудио-визуелним средствима, уџбеницима, енциклопедијама, збиркама, приручним средствима, штафелајима, збирком етно предмета, филмовима, слајдовима. Током реализације наставног садржаја часови се, осим у кабинету, одржавају у Музеју града, Галерији културног центра, радом у школском дворишту, пејзажу у непрометним улицама и насипу крај Дунава. У зависности од материјалне могућности ученика, друштвене средине, школе, посете се фрушкогорски манастири и манастири по Србији и културна добра Србије којих је велики број.	

Друштвено-језички смер

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – изражава своја интересовања и естетске доживљаје одабраним средствима и техникама; – користи уметничко наслеђе као подстицај за стваралачки рад; – обликује презентације усклађујући текст и слику; – образложи свој естетски доживљај археолошких налаза, уметничких дела, споменика културе и објеката у окружењу; – укаже на сличности, разлике и међусобни утицај уметности одређених култура, цивилизација и периода; – користи, самостално, литературу и интернет за истраживање; – издваја кључне информације из текста и слике; – извештава о учешћу у одабраним дешавањима у уметности и култури излажући сопствене утиске и мишљење; – разматра значај и улогу културе и уметности у друштву; <p>предлаже обилазак одабраног споменика културе у земљи или иностранству.</p>	<p>појам уметности, уметност и друштво, ране ликовне уметности, линија облик, конструкција пропорција историја уметности: праисторија, Египат, Месопотамија, Крит, Микена античке Грчка и Рим Етрурска уметност ранохришћанска уметност.</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – користи различите технике и савремену технологију у креативном раду; – користи идеје и иновације у уметности као подстицај за стваралачки рад; – реализује радове истражујући међусобне утицаје елемената и принципе компоновања; – уважава етичка, здравствена и сигурносна правила у развијању и реализовању ликовних идеја; – користи податке из литературе и са интернета за истраживачке и пројектне задатке; – презентује на различите начине резултате истраживачког и пројектног рада; – дискутује о сличностима и разликама у култури, историјским стилевима, идејама и начинима изражавања водећих уметника; – разматра како универзални језик уметности доприноси уважавању мултикултуралности и интеркултуралне сарадње; – пише есеје и приказе уметничких дела и изложби употребљавајући стручне термине и исказујући своје доживљаје и мишљење; – прави, самостално или у сарадњи са другима, планове које споменике и институције културе и уметности може посетити приликом путовања; – дискутује о томе како уметничка баштина доприноси очувању националног идентитета и развоју друштва; <p style="text-align: center;">извештава о посетама или учешћу у дешавањима у институцијама културе (радионице, акције...).</p>	<p>ПОВЕЗАНОСТ Површина. Линија, боја, облик и површина. Наслеђе. Средњовековна уметност. Ктитори.</p> <p>Садржај уметничког дела: мотиви и теме кроз епохе.</p> <p>ПРОСТОР Перспектива. Уметник и простор. Савремени медији и простор. Наслеђе. Ренесанса. Ктитори и мецене. Колекције и колекционари у прошлости и садашњости. Културно наслеђе као извор инспирације савремених стваралаца. Неговање уметничке баштине и одрживи развој. Уметничко и архитектонско наслеђе и туризам. Установе културе.</p>
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – изражава своје мишљење, ставове, идеје у савременим и традиционалним медијима; 	<p>Светлост Уметност Барока Наручиоци дела Садржај уметничког дела</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – организује композиције примењујући знања о елементима и принципима компоновања; – користи дела различитих стилова и епоха као подстицај за стваралачки рад; – повезује уметност са друштвено-историјским приликама, развојем науке, новим материјалима и техникама; – дискутује о положају уметника, развоју уметничких занимања, приватних збирки, колекционарства и тржишта уметничких дела; – тумачи на који начин различита уметничка остварења делују на чула, осећања и свест посматрача; – износи аргументе о томе како уметност и култура формирају лични и друштвени идентитет; – извештава о посети или учешћу у уметничким дешавањима у окружењу, алтернативним просторима или институцијама културе; – критички процењује податке из литературе и са интернета које користи за истраживачке и пројектне задатке пише кратке ликовне критике о уметничким делима, изложбам или стваралаштву уметника употребљавајући стручне изразе; – планира, сам или у сарадњи са другима, посете градовима или музејима који чувају значајна уметничка дела; <p style="text-align: center;">анализира како уметничка баштина и савремена дешавања у култури доприносе друштвено-економском напретку.</p>	<p>Нове врсте уметности Уметност 19. века Културно наслеђе Неговање културне баштине Дешавања у уметности Уметност и туризам</p>
<p>Четврти разред</p>	<ul style="list-style-type: none"> – обликује сложене визуелне поруке примењујући језик универзалних знакова и симбола; – примењује у својим радовима нове визуелне медије изражавајући ставове у складу са личним интересовањима, потребама и могућностима; 	<p>Боја Авангарда Уметност на прелазу векова</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – користи дела модерне и савремене уметности као подстицај за стваралачки рад; – користи стручне изразе када објашњава уметничке правце и појаве, интерпретира или анализира уметничка дела; – ради истраживачке пројекте о савременој уметности, уметницима и уметничким појавама користећи различите изворе информација; – води дебату о значају и улози савремене уметности и повезаности науке, нових технологија, медија и активности; – аргументовано брани своје ставове о уметничким и неуметничким делима и стереотипима и предрасудама везаним за визуелне уметности; – прави планове посета уметничким дешавањима, алтернативним просторима, институцијама културе, споменицима и историјским местима; – планира, према сопственима способностима и склоностима, учествовање у акцијама и активностима очувања националне културне баштине; – разматра на који начин уметничко наслеђе доприноси економском, културном и општем напретку друштва; – дискутује како се знања и искуства развијена кроз визуелне уметности користе у комерцијалне сврхе; – предлаже активности које повезују уметничко и предузетничко искуство; – разматра сопствене потенцијале за каријеру у области визуелних уметности. 	<p>Покрет</p> <p>Нови медији</p> <p>Уметност и економија</p>
<p>Међупредметне компетенције</p>	<p>Користи знања о сликарству у разумевању савремених догађаја, историје, науке, религије, уметности и сопствене културе и идентитета.</p> <p>Заступа одговоран однос према традицији свог народа и других култура а културолошке разлике сматра предностима што користи у развијању идеја и сарадњи.</p> <p>Развија естетске критеријуме према ликовним и вредностима уопште и отворен је према различитим уметничким садржајима</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Начин реализације	Настава се одвија у ликовном кабинету опремљеном аудио-визуелним средствима, уџбеницима, енциклопедијама, збиркама, приручним средствима, штафелајима, збирком етно предмета, филмовима, слајдовима. Током реализације наставног садржаја часови се, осим у кабинету, одржавају у Музеју града, Галерији културног центра, радом у школском дворишту, пејзажу у непрометним улицама и насипу крај Дунава. У зависности од материјалне могућности ученика, друштвене средине, школе, посете се фрушкогорски манастири и манастири по Србији и културна добра Србије којих је велики број.	

27.16 16 Физичко и здравствено васпитање

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – сврсисходно примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – упореди и анализира резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак – планира и примењује усвојене моторичке вештине у свакодневном животу – игра један народни и један друштвени плес – примењује и поштује основне принципе вежбаоног процеса и правила тимских и спортских игара – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – навија фер 	<ul style="list-style-type: none"> – Физичке способности – Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине: <ul style="list-style-type: none"> ○ Атлетика ○ Спортска гимнастика ○ Физичка активност по избору ○ Плес и ритмика ○ Полигони – Физичка и здравствена култура – Физичко образовање – Здравствена култура

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разликујеразличите типове физичке активности – примењује одговарајуће вежбе у складу са сопственим могућностима и потребама – препозна ниво оптерећења током вежбања – уочи грешке у извођењу покрета и кретања – учествује на одељењском, разредном и другим такмичењима и/или спортско-рекреативним манифестацијама за које се школа определи – помаже организацији школских манифестација – користи могућности за свакодневну физичку активност у окружењу и редовно вежба у складу са својим потребама – примени принципе здраве исхране – примењује правила безбедности у различитим физичким активностима у школи и ван школе – у групним активностима ради на остваривању заједничких циљева – решава конфликте на социјално прихватљив начин – при вежбању и кретању уочи и негује естетске вредности 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања која имају негативан утицај на здравље применом физичког вежбања – поштује здравствено-хигијенска и еколошка правила у вежбању – контролише своје здравље – повезује штетан утицај које психоактивне супстанце имају на здравље 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања у складу са потребама и спортом којим се бави; – упореди и анализира резултате тестирања моторичких способности и њихов допринос резултатима у спорту којим се бави; – примењује усвојене моторичке вештине; – примени стечена теоријска знања; – игра један народни и један друштвени плес; – стечена знања у физичком вежбању и тренингу; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени етичка правила у спорту; – бира физичке активности и вежбе у складу са потребама тренинга; 	<p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ</p> <p>Тестирања у спорту и физичком васпитању. Врсте снаге. Врсте флексибилности. Врсте издржљивости. Различити видови испољавања брзине. Вежбе опште координације</p> <p>СПОРТСКО-ТЕХНИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> – Атлетика. Усавршавање технике атлетских дисциплина – трчања, скокови, бацања. Облици испољавања брзине у различитим спортовима. Спортска гимнастика. Елементи спортске гимнастике у тренингу спортиста. – Спортске игре. Спортске игре и њихов утицај на развој моторичких способности.

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – дозира оптерећења током самосталног вежбања-тренирања; – коригује грешке у извођењу покрета и кретања – помаже у организацији школских спортских манифестација; – користи физичке активност и ради опоравка и компензаторног вежбања у складу са својим потребама у спорту и очувањем здравља; – примењује правила безбедности у различитим физичким активностима и спорту; – доприноси остваривању заједничких циљева у спорту и друштву; – решава конфликте на социјално прихватљив начин; – негује естетске вредности вежбања; – избегава активности, које имају негативан утицај на здравље и остварења у спорту; – анализира утицај спорта којим се бави на сопствено здравље; – одабере и примени различита вежбања за опоравак и унапређивање својих могућности у спорту којим се бави; – храни се у складу са потребама тренажног процеса; – поштује здравствено-хигијенска и еколошка правила у вежбању; – сагледа штетан утицај допинга и других недозвољених супстанци у спорту; 	<p>Спортске игре као допунски и компензаторни садржаји тренинга.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Плес. Значај и улога плесова у културном развоју спортиста. Спортски плес. Народна кола Друштвени плесови. Значај плеса као допунског вежбања у усавршавању спортиста . – Полигони. Полигони као показатељи моторичке образованости и физичке способности <p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Физичко образовање. Олимпијски покрет и олимпијско васпитање. Физичка вежба као основно средство и метод у физичком васпитању и спорту. Врсте тренинга. Структура моторичких способности. Безбедност у вежбању. Физичко вежбање и опоравак. Позитивни и негативни утицај спорта. – Здравствена култура. Вредности физичког вежбања. Специфичности исхране спортиста и енергетске потребе. Допинг и недозвољена средства у

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – примени прву помоћ приликом најчешћих повреда у спорту 	<p>спорту. Психоактивне супстанце. Повреде у спорту и збрињавање повређеног. Улога физичког вежбања у опоравку након повреда.</p>
<p>Трећи разред</p>	<ul style="list-style-type: none"> – бира и примењује вежбе, разноврсна и изведена кретања; – анализира и упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст; – сагледа сопствене моторичке и функционалне способности и примени вежбања у циљу њиховог побољшања; – сврсисходно примени усвојене моторичке вештине у различитим животним ситуацијама; – игра народни и друштвени плес; – примени основне принципе тренажног процеса и основне методе унапређивања моторичких способности; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – решава конфликтне ситуације; – примени одговарајуће вежбање у складу са могућностима и потребама; – самостално коригује грешке у извиђењу покрета и кретања; 	<p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ</p> <p>Тестирање ученика; Кондициона припрема ученика (снага, брзина, издржљивост, гипкост, координација); Израда програма вежбања унапређивања моторичких способности.</p> <p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ</p> <p>Атлетика. Усавршавање технике атлетских дисциплина – трчања, скокови удаљ и увис и бацања; Четворобој.</p> <p>Спортска гимнастика. Вежбе на тлу; Прескоци и скокови; Вежбе у упору; Вежбе у вису; Греда; Гимнастички полигон. Проширени садржаји. Вежбе на тлу – сложенији састав; Висока греда; Прескок; Коњ са хватаљкама; Вежбе у упору – сложенији састав; Вежбе у вису – сложенији састав.</p> <p>Спортске игре и активности по избору. Спортске игре: рукомет, кошарка, одбојка, фудсал.</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – учествује на одељенском, разредном и другим такмичењима; – помаже и учествује у организацији школских спортских манифестација; – користи могућности за свакодневну физичку активност; – усклади исхрану са вежбањем; – примењује правила безбедности у различитим физичким активностима и преноси их на друге учеснике у вежбању; – коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања која имају негативан утицај на здравље, применом физичког вежбања; – редовно контролише своје здравље – разликује позитиван и негативан утицај вежбања за репродуктивно здравље и примењује мере предостожности код себе и других; – не конзумира енергетске напитке, психоактивне ни фармаколошке супстанце и друга недозвољена средства која имају штетан утицај на организам. 	<p>Проширивање и продубљивање техничко – тактичких способности ученика.</p> <p>Активности по избору: аеробик и други фитнес програми, стони тенис, бадминтон, орјентиринг, борења и др.</p> <p>Плес и ритмика. Народно коло – ужичко коло; Бечки валцер – усавршавање; Рокенрол; Народне игре и плес из средине у којој се школа налази; Народна кола и плесови по избору;</p> <p>Ритмички елементи и састави. Полигони. Комбиновани полигон у складу са савладаним моторичким садржајима.</p> <p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p> <p>Физичко образовање. Здравствена култура.</p>
Четврти разред	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	<p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ</p> <p>Тестирање ученика. Кондициона припрема ученика (снага, брзина, издржљивост, гипкост,</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – бира и примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – анализира и упоређује резултате тестирања са вредностима за свој узраст; – сагледа сопствене моторичке и функционалне способности и примени вежбања у циљу њиховог побољшања; – сврсисходно примени усвојене моторичке вештине у различитим животним ситуацијама; – игра народне и друштвене плесове; – примени основне принципе тренажног процеса и основне методе унапређивања моторичких способности; – изради индивидуални програм вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – решава конфликтне ситуације; – примени одговарајуће вежбе у складу са могућностима и потребама; – учествује на одељенском, разредном и другим такмичењима; – помаже и учествује у организацији школских спортских манифестација; 	<p>координација). Припрема природних и изведених облика кретања у функцији развоја физичких способности.</p> <p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ; СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ</p> <p>Атлетика. Спортска гимнастика (основни и проширени садржаји). Спортске игре и активности по избору. Плес и ритмика. Полигони</p> <p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p> <p>Физичко образовање. Здравствена култура.</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – користи могућности за свакодневну физичку активност; – услади исхрану са вежбањем; – примењује правила безбедности у различитим физичким активностима и преноси их на дуге ученике у вежбању; – коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања која имају негативан утицај на здравље применом физичког вежбања; – сагледа узроке и последице девијантног понашања на спортским приредбама; – редовно контролише своје здравље; – разликује позитиван и негативан утицај вежбања за репродуктивно здравље и примењује мере предострожности код себе и других; – одупре се изазовима конзумирања енергетских напитака, психоактивних и фармаколошких супстанци и других недозвољених средстава; – адекватно реагује при пружању прве помоћи себи или другом лицу. 	
Међупредметне компетенције	<p>Целоживотно учење, комуникација, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према здрављу, одговоран однос према околини, естетска компетенција, предузимљивост и оријентација ка предузетништву.</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Начин реализације	Реализација предмета се изводи у фискултурној сали, на отвореним теренима, гимнастичкој сали и по потреби ван школе. Методе: монолошка, дијалошка, демонстративна, вежбање. Наставна средства: спортски реквизити и справе.	

27.17 17 Изборни предмети

27.17.1 17.1 Други страни језик - немачки језик

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – разуме, уз евентуалну претходну припрему, основну поруку краћих излагања о познатим темама у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор; – разуме суштину исказа (са)говорника који разговарају о блиским темама, уз евентуална понављања и појашњавања; 	<ul style="list-style-type: none"> – Menschen, Sprachen, Länder – Eine fremde Stadt – Musik – Tagesablauf, Arbeit, Freizeit – Essen, Trinken, Einkaufen – Sprachen lernen

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме краће текстове (дужине око 120 речи) о конкретним, блиским темама из свакодневног живота, ослањајући се и на претходно стечена знања; – разуме обавештења и упозорења на јавним местима; – разуме краћу личну поруку упућену у сврху кореспонденције; – разуме кратке и једноставне текстове који садрже упутства и савете у циљу детаљног разумевања (уз визуелну подршку); – учествује у кратким дијалозима, размењује информације и мишљење са саговорником о познатим темама и интересовања; – описује себе и своје окружење, догађаје у садашњости у свом окружењу; – пише белешке, једноставне поруке и лична писма да би тражио или пренео релевантне информације користећи стандардне формуле писаног изражавања; – попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и образовном домену. – препознаје и разуме, у оквиру свог интересовања, знања и искуства, правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље и земаља чији језик учи 	<ul style="list-style-type: none"> – Wohnen – Einladen, Kochen, Essen

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже); – користи савремене видове комуникације у откривању културе земаља чији језик учи темама; – преноси суштину поруке са матерњег на страни језик / са страног на матерњи, додајући, по потреби објашњења и обавештења, писмено и усмено. 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – разуме и реагује на одговарајући начин усмено на поруке у вези са активностима у образовном контексту; – разуме основну поруку краћих излагања о познатим темама у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор; – разуме информације о релативно познатим и блиским садржајима и једноставна упутства у приватном, јавном и образовном контексту; – разуме суштину исказа (са)говорника који разговарају о блиским темама, уз евентуална понављања и појашњавања; – разуме краће текстове о конкретним темама из свакодневног живота – разуме осећања, жеље, потребе исказане у краћим текстовима; 	<ul style="list-style-type: none"> – Einladen, Kochen, Essen – Körper und Gesundheit – Kleidung – Wetter und Landschaften – Ein Stadtrundgang – Ein Leben/ein Traum

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставна упутства и саветодавне текстове, обавештења и упозорења на јавним местима; – проналази, издваја и разуме у информативном тексту о познатој теми основну поруку и суштинске информације; – идентификује и разуме релевантне информације у мејловима, проспектима, новинским вестима, репортажама, огласима, реду вожње, блоговима; – наслућује значење непознатих речи на основу контекста. – учествује у краћим дијалозима, размењује информације и мишљење са саговорником о блиским темама и интересовањима; – описује себе и своје окружење, догађаје у садашњости, прошлости и будућности у свом окружењу и изван њега; – на једноставан начин/укратко изражава своје утиске и осећања и образлаже мишљење и ставове у вези са блиским темама; – укратко препричава краћи текст или видео-запис; – излаже унапред припремљену краћу презентацију на одређену тему (из домена личног интересовања) – пише на разложен и једноставан начин о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања; – описује особе и догађаје поштујући правила кохерентности (обима 80 – 100 речи) 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – описује утиске, мишљења и осећања (обима 70– 90 речи) – пише белешке, поруке и лична писма/мејлове да би тражио или пренео релевантне информације – попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и образовном домену – пише електронске поруке, СМС поруке 	
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – Разуме краће текстове о конкретним, блиским темама из свакодневног живота – Разуме општи садржај и допунске информације из обавештења или упозорења на јавним местима. – Открива значење непознатих речи у писаном тексту на основу познатог контекста и језичког предзнања. – Износи своје мишљење, изражава и образлаже ставове и реагује на мишљење и ставове других (допадање/недопадање итд.), користећи познате и једноставне језичке елементе. – Учествује у дијалогу, размењује мишљења и информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама. – Пише текстове према моделу. – Пише о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања. 	<ul style="list-style-type: none"> – Reisen – Ausbildung – Berlin – Familie, Freunde, Feste – Arbeit und Beruf – Fremde – Medien und Alltag – Freizeit und Unterhaltung – Heimat

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – Описује особе и догађаје користећи фреквентне речи и изразе. – Пише о властитом искуству описујући своје утиске и осећања, износећи мишљења једноставним језичким средствима. – Препознаје и наводи најзначајније личности и догађаје културе земље земље чији језик учи. – ознаје сличности и разлике у култури своје земље и земље чији језик учи. – У писаном облику резимира садржај краћег текста, аудио или визуелног записа. 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – Разуме општи садржај и важније појединости монолошких излагања у вези са друштвено релевантним и узрасно примереним темама – Разуме општи смисао и најважније појединости информативних прилога из различитих медија о познатим, друштвено и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор. – Разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова у вези с темама везаним за лична интересовања; – Користи фреквентније регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације – Истражује различите аспекте култура земље чији језик учи у оквиру својих интересовања. 	<ul style="list-style-type: none"> – Weggehen – die zweite Haut – Berufswelt – Wien – Leben zwischen Kulturen – Kunst – Medien, Berufe, Zukunft

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – Користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације. – Преноси, на структурисан начин, основне информације из више сродних текстова, у писаном и усменом облику. – Преноси у усменом облику, садржај усменог излагања или писаног текста прилагођавајући регистар и стил.потребама комуникативне ситуације. 	
Међупредметне компетенције	<ol style="list-style-type: none"> 1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Сарадња 4. Одговорно учешће у демократском друштву 5. Одговоран однос према здрављу 6. Одговоран однос према околини 7. Естетичка компетенција 8. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. 	
Начин реализације	<ul style="list-style-type: none"> – Кабинет, наставна опрема – Асоцијације, квиз, мапе ума, коришћење интернета за проналажење извора, дебата – Библиотека, коришћење интернета, сајт Гете института 	

27.17.2 17.2 Други страни језик - руски језик

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са активностима у образовном контексту; – разуме, уз евентуалну претходну припрему, основну поруку краћих излагања о познатим темама у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор; – разуме информације о познатим и блиским садржајима и једноставна упутства у приватном, јавном и образовном контексту; – разуме општи смисао прилагођеног аудио и видео материјала; – разуме суштину исказа (са)говорника који разговарају о блиским темама, уз евентуална понављања и појашњавања; – изводи закључке после слушања текста о познатим темама у вези са врстом текста, бројем саговорника, њиховим међусобним односима и намерама, као и у вези са општим садржајем текста; – доводи у везу, ослањајући се на општа знања и искуства, непознате елементе поруке, на основу контекста, и памти, репродукује и контекстуализује њене битне елементе. – разуме краће текстове (дужине око 120 речи) о конкретним, блиским темама из свакодневног живота, ослањајући се и на претходно стечена знања; 	<ul style="list-style-type: none"> – Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време) – Свет рада (перспективе и образовни системи) – Интересантне животне приче и догађаји – Живи свет и заштита човекове околине – Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране) – Медији и комуникација – Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света) – Потрошачко друштво – Спортски и спортске манифестације – Србија – моја домовина – Познати градови и њихове знаменитости, региони и земље у којима се говори циљни језик

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – препознаје најчесталије врсте текстова на основу њихових карактеристика; – разуме обавештења и упозорења на јавним местима; – разуме краћу личну поруку упућену у сврху кореспонденције; – разуме општи садржај и основну поруку из краћег информативног текста у циљу глобалног разумевања; – проналази, издваја и разуме одређену релевантну информацију – унутар препознатљиве врсте текста у циљу селективног разумевања; – разуме кратке и једноставне текстове који садрже упутства и савете у циљу детаљног разумевања (уз визуелну подршку); – разуме краће литерарне форме у којима доминира конкретна, фреквентна и позната лексика (конкретна поезија, кратке приче, анегдоте, скечеви, стрипови). – учествује у кратким дијалозима, размењује информације и мишљење са саговорником о познатим темама и интересовања; – користи циљни језик као језик комуникације у образовном контексту; – описује себе и своје окружење, догађаје у садашњости, прошлости и будућности у свом окружењу; 	<ul style="list-style-type: none"> – Европа и заједнички живот народа <p>У оквиру граматичких садржаја предвиђена је обрада:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Фонетике с прозодијом; – Именица; – Заменица; – Придева; – Бројева ; – Глагола; – Прилога; – Реченица; – Реченичних модела; – Директног и индиректног објекта; – Просторних, временских, начинских, узрочних и атрибутивних односа.

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – изражава своје утиске, мишљења и осећања у вези са блиским темама; – излаже основни садржај писаних, илустрованих и усмених текстова о познатим темама; – излаже унапред припремљену кратку презентацију на одређену тему (из домена личног интересовања). – пише на једноставан начин о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања; – описује особе и догађаје поштујући правила кохерентности (70-90 речи) користећи фреквентне речи и изразе; – описује утиске, мишљења и осећања (70-90 речи) – пише белешке, једноставне поруке и лична писма да би тражио или пренео релевантне информације користећи стандардне формуле писаног изражавања; – попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и образовном домену. – препознаје и разуме, у оквиру свог интересовања, знања и искуства, правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље и руске културе; – препознаје и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног живота Русије; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – препознаје и адекватно користи најфреквентије стилове и регистре у вези са елементима руског језика, али и из осталих области школских знања и животних искустава; – препознаје различите стилове комуникације и најфреквентнија пратећа паравербална и невербална средстава (степен формалности, љубазности, као и паравербална средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.); – користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже); – користи савремене видове комуникације у откривању руске културе; – преноси суштину поруке са матерњег на руски језик / са руског на матерњи, додајући, по потреби објашњења и обавештења, писмено и усмено; – резимира садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције; – преноси садржај писаног или усменог текста, прилагођавајући га саговорнику; – користи одговарајуће компензационе стратегије ради превазилажења тешкоћа које се јављају, на пример: преводи или преноси садржај уз употребу описа, парафраза и сл.; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – преводи на матерњи језик садржај краћег текста о познатим темама. 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – разуме и реагује на одговарајући начин усмене на поруке у вези са активностима у образовном контексту; – разуме основну поруку краћих излагања о познатим темама у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор; – разуме информације о релативно познатим и блиским садржајима и једноставна упутства у приватном, јавном и образовном контексту; – разуме општи смисао информативних радијских и телевизијских емисија о блиским темама, у којима се користи стандардни говор и разговетан изговор; – разуме основне елементе радње у краћим видеозаписима у којима се обрађују релативно блиске теме, ослањајући се и на визуелне елементе; – разуме суштину исказа (са)говорника који разговарају о блиским темама, уз евентуална понављања и појашњавања; – изводи закључке после слушања непознатог текста у вези са врстом текста, бројем саговорника, њиховим међусобним односима и намерама, као и у вези са општим садржајем; 	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – комуникативна ситуација; – монолошко и дијалошко излагање; – стандардни језик; – изговор; – информативни прилози; – размена информација; – култура и уметност; – ИКТ <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <ul style="list-style-type: none"> – разумевање прочитаног текста; – врсте текстова; – издвајање поруке и суштинских информација; – препознавање основне аргументације; – непознате речи;

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – ослањајући се на општа знања, искуства и контекст поруке, увиђа значење њених непознатих елемената; – памти и контекстуализује битне елементе поруке. – разликује најчесталије врсте текстова, познајући њихове основне карактеристике, сврху и улогу; – разуме краће текстове о конкретним темама из свакодневног живота, као и језички прилагођене и адаптиране текстове утемељене на чињеницама, везане за домене општих интересовања; – разуме осећања, жеље, потребе исказане у краћим текстовима; – разуме једноставна упутства и саветодавне текстове, обавештења и упозорења на јавним местима; – разуме краће литерарне форме у којима доминира конкретна, фреквентна и позната лексика (конкретна поезија, кратке приче, анегдоте, скечеве, стрипови); – проналази, издваја и разуме у информативном тексту о познатој теми основну поруку и суштинске информације; – идентификује и разуме релевантне информације у мејловима, проспектима, новинским вестима, репортажама, огласима, реду војње, блоговима; 	<ul style="list-style-type: none"> – ИКТ; УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ – усмено изражавање; <ul style="list-style-type: none"> ○ неформални разговор; ○ формална дискусија; – функционална сарадња; – интервјуисање; <ul style="list-style-type: none"> ○ интонација; ○ дијалог; ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ – писмено изражавање; – врсте текста; – описивање; – стандардне формуле писаног изражавања; – лексика и комуникативне функције; – ИКТ; СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА – интеркултурност;

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – препознаје основну аргументацију у једноставнијим текстовима (нпр. новинским чланцима или писмима читалаца, као и другим врстама коментара); – наслућује значење непознатих речи на основу контекста. – учествује у краћим дијалозима, размењује информације и мишљење са саговорником о блиским темама и интересовањима; – користи циљни језик као језик комуникације у образовном контексту, прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији, у временском трајању од два до три минута; – описује себе и своје окружење, догађаје у садашњости, прошлости и будућности у свом окружењу и изван њега; – на једноставан начин/укратко изражава своје утиске и осећања и образлаже мишљење и ставове у вези са блиским темама; – описује догађаје и саопштава садржај неке књиге или филма, износећи своје утиске и мишљења; – укратко препричава краћи текст или видео-запис; – излаже унапред припремљену краћу презентацију на одређену тему (из домена личног интересовања); – указује на значај одређених исказа и делова исказа пригодном гестикулацијом и мимиком или наглашавањем и интонацијом; 	<ul style="list-style-type: none"> – правила понашања; – стереотипи; – стилови у комуникацији на страном језику; – ИКТ; <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> – стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – пише на разложен и једноставан начин о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања; – описује особе и догађаје поштујући правила кохерентности (обима 80 – 100 речи); – описује утиске, мишљења и осећања (обима 70 – 90 речи); – пише белешке, поруке и лична писма/мејлове да би тражио или пренео релевантне информације; – једноставним језичким средствима резимира прочитани/преслушани текст о блиским темама и износи сопствено мишљење о њему; – попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и образовном домену; – пише краћа формална писма (писма читалаца, пријаве за праксе, стипендије или омладинске послове); – пише електронске поруке, СМС поруке, учествује у дискусијама на блогу, слика, графикана, детаљних упутстава. – препознаје и разуме, у оквиру свог интересовања, знања и искуства, правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље и земаља чији језик учи; – препознаје и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног живота земље и земаља чији језик учи; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – препознаје и адекватно користи најфреквентније стилове и регистре у вези са елементима страног језика који учи, али и из осталих области школских знања и животних искустава; – препознаје различите стилове комуникације и најфреквентнија пратећа паравербална и невербална средстава (степен формалности, љубазности, као и паравербална средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.); – користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже); – користи савремене видове комуникације у откривању културе земаља чији језик учи; – преноси суштину поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи, додајући, по потреби, објашњења и обавештења, писмено и усмено; - резимира садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције; – преноси садржај писаног или усменог текста, прилагођавајући га саговорнику; – користи одговарајуће компензационе стратегије ради превазилажења тешкоћа које се јављају, на пример: преводи или преноси садржај уз употребу описа, парафраза и сл. 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – разуме и извршава упутства и налоге за различите активности, у приватним и јавним комуникативним ситуацијама, исказане стандарднојезичком артикулацијом, уз минимално ометање позадинским шумовима; – разуме општи садржај и важније појединости монолошких излагања у вези са друштвено релевантним и узрасно примереним темама, уколико се користи стандардни језик; – разуме општи смисао и најважније појединости информативних прилога из различитих медија о познатим, друштвено и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор; – разуме битне елементе садржаја у краћим аудио и аудио-визуелним формама, у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме; – разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалošких форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма; – разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалošких форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма, уз евентуална 	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – комуникативна ситуација; – монолошко и дијалošко излагање; – стандардни језик; – изговор; – информативни прилози; – размена информација; – култура и уметност; – ИКТ; <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <ul style="list-style-type: none"> – врсте текстова; – издвајање поруке и суштинских информација; – препознавање основне аргументације; – непознате речи; – ИКТ; <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> – неформални разговор; – формална дискусија;

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>понављања и појашњења; – разуме садржај и већину тематски повезаних појединости у текстовима савремене музике различитих жанрова, уз поновљена слушања и одговарајућу припрему.</p> <ul style="list-style-type: none"> – примењује стратегије читања које омогућавају откривање значења непознатих речи; – разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова у вези с темама везаним за лична интересовања; – разуме општи садржај и најважније појединости аутентичних, адаптираних и неаутентичних дужих текстова у вези с блиским темама; – разуме општи садржај и најважније појединости текстова о мање познатим темама, које спадају у шири спектар интересовања; – разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова о различитим конкретним и делимично апстрактним темама; – разуме текстове који садрже различита упутства; – разуме дуже и сложеније савремене књижевне текстове различитих жанрова, примерене узрасту; – користи самостално циљни језик као језик комуникације; 	<ul style="list-style-type: none"> – функционална комуникација; – интервјуисање; – интонација; – дијалог; <p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ – врсте текста;</p> <ul style="list-style-type: none"> – описивање; – стандардне формуле писаног изражавања – лексика и комуникативне функције; – ИКТ; <p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> – интеркултурност; – екосистем; – друштвени систем; – правила понашања; – стереотипи; – стилови у комуникацији на страном језику; – ИКТ; <p>МЕДИЈАЦИЈА</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – говори, с лакоћом, о познатим темама и темама које су из домена његовог интересовања на кохерентан начин, примењујући познату лексичку грађу и језичке структуре; – препричава неки догађај или дешавање и износи очекивања у вези са тим; – укратко образлаже и објашњава разлоге догађаја или дешавања; – образлаже своје мишљење и реагује на мишљење других; – излаже пред публиком, на разумљив начин, унапред припремљену презентацију на познате и одабране теме уз помоћ визуелног подстицаја; – током и после презентације разуме питања у вези са темом, одговара на њих и пружа додатна објашњења; – учествује у дијалогу и размењује мишљења и информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама; – интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скечеве; – користи интонацију, ритам и висину гласа у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; – пише текст примењујући правила правописа и интерпункције, поштујући основна начела организације текста; 	<ul style="list-style-type: none"> – стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи; – посредовање;

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – пише текстове о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања; – пише краће прегледе/ сажетке књига, филмова, тв емисија и сл. користећи једноставне изразе; – описује утиске, мишљења, осећања, истиче предности и мане неке појаве или поступка; – пише белешке, поруке (имејлове, смс поруке и сл.), детаљне извештаје у којима тражи или преноси релевантне информације; – пише одговоре у којима тражи и преноси релевантне информације и објашњења користећи стандардне формуле писаног изражавања; – пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања износећи личан став и аргументе; – пише текстове према моделу, тумачи и описује илустрације, табеле, слике, графиконе, истичући релевантне детаље; – пише неформална писма/мејлове/позивнице и сл. користећи се устаљеним изразима за одбијање/прихватање позива, извињења и сл.; – познаје основне одлике екосистема и друштвеног система земаља чији језик учи и разуме њихову међусобну условљеност; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – објашњава на једноставан начин традиционално схваћене одлике властите културе припадницима страних култура; – објашњава, на једноставан начин, традиционално схваћене одлике култура чији језик учи припадницима властите културе; – увиђа и разуме да поступци учесника у свакодневним комуникативним ситуацијама могу да буду протумачени на различите начине; – увиђа и разуме постојање културног плуралитета у својој земљи и земљама чији језик учи; – реагује адекватно на најчешће облике примереног и непримереног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи, примењујући обрасце љубазног понашања; – користи фреквентније регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације; – користи на креативан начин ограничена знања из различитих језика како би успешно остварио комуникативну намеру; – истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања; – користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/ земаља чији језик учи; – користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – преноси, на структурисан начин, основне информација из више сродних текстова, у писаном и усменом облику; – преноси општи садржај из текстуалних извора у којима се износе различити ставови, у писаном облику; – преноси, у усменом облику, садржај усменог излагања или писаног текста прилагођавајући регистар и стил потребама комуникативне ситуације; – посредује у неформалној усменој интеракцији уз уважавање различитих културних вредности и избегавајући двосмислености и нејасноће. 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – разуме и извршава упутства и налоге за различите активности, у приватним и јавним комуникативним ситуацијама, исказане стандарднојезичком артикулацијом, уз минимално ометање позадинским шумовима; – разуме општи садржај и важније појединости монолошких излагања у вези са друштвено релевантним и узрасно примереним темама, уколико се користи стандардни језик; – разуме општи смисао и најважније појединости информативних прилога из различитих медија о познатим, друштвено и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор; 	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – разумевање говора; – комуникативна ситуација; – монолошко и дијалошко излагање – стандардни језик; – изговор; – информативни прилози; – размена информација; – култура и уметност; – ИКТ;

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме битне елементе садржаја у краћим аудио и аудио-визуелним формама, у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме; – разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалогских форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма; – разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалогских форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма, уз евентуална понављања и појашњења; – разуме садржај и већину тематски повезаних појединости у текстовима савремене музике различитих жанрова, уз поновљена слушања и одговарајућу припрему. – примењује стратегије читања које омогућавају откривање значења непознатих речи; – разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова у вези с темама везаним за лична интересовања; 	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <ul style="list-style-type: none"> – разумевање прочитаног текста; – врсте текстова; – издавајање поруке и суштинских информација; – препознавање основне аргументације; – непознате речи; – ИКТ; <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> – усмено изражавање; – неформални разговор; – формална дискусија; – функционална комуникација; – интервјуисање; – интонација; – дијалог;

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – разуме општи садржај и најважније појединости аутентичних, адаптираних и неаутентичних дужих текстова у вези с блиским темама; – разуме општи садржај и најважније појединости текстова о мање познатим темама, које спадају у шири спектар интересовања; – разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова о различитим конкретним и делимично апстрактним темама; – разуме текстове који садрже различита упутства; – разуме дуже и сложеније савремене књижевне текстове различитих жанрова, примерене узрасту; – користи самостално циљни језик као језик комуникације; – говори, с лакоћом, о познатим темама и темама које су из домена његовог интересовања на кохерентан начин, примењујући познату лексичку грађу и језичке структуре; – препричава неки догађај или дешавање и износи очекивања у вези са тим; – укратко образлаже и објашњава разлоге догађаја или дешавања; – образлаже своје мишљење и реагује на мишљење других; – излаже пред публиком, на разумљив начин, унапред припремљену презентацију на познате и одабране теме уз помоћ визуелног подстицаја; 	<p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> – писмено изражавање – врсте текста; – описивање; – стандардне формуле писаног изражавања – лексика и комуникативне функције; – ИКТ; <p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> – интеркултурност; – екосистем; – друштвени систем; – правила понашања; – стереотипи; – стилови у комуникацији на страном језику; – ИКТ;

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – током и после презентације разуме питања у вези са темом, одговара на њих и пружа додатна објашњења; – учествује у дијалогу и размењује мишљења и информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама; – интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скечеве; – користи интонацију, ритам и висину гласа у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; – пише текст примењујући правила правописа и интерпункције, поштујући основна начела организације текста; – пише текстове о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања; – пише краће прегледе/ сажетке књига, филмова, тв емисија и сл. користећи једноставне изразе; – описује утиске, мишљења, осећања, истиче предности и мане неке појаве или поступка; – пише белешке, поруке (имејлове, смс поруке и сл.), детаљне извештаје у којима тражи или преноси релевантне информације; – пише одговоре у којима тражи и преноси релевантне информације и објашњења користећи стандардне формуле писаног изражавања; 	<p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>– стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи; – посредовање;</p> <p>Напомена: Тематске области су исте у сва четири разреда - у сваком наредном разреду обнављају се, а затим се проширује фонд лингвистичких знања, навика и умећа</p> <p>Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време)</p> <p>Свет рада (перспективе и образовни системи)</p> <p>Интересантне животне приче и догађаји</p> <p>Живи свет и заштита човекове околине</p> <p>Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера</p> <p>Медији и комуникација</p> <p>Храна и здравље (навике у исхрани, руска кухиња)</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања износећи личан став и аргументе; – пише текстове према моделу, тумачи и описује илустрације, табеле, слике, графиконе, истичући релевантне детаље; – пише неформална писма/мејлове/позивнице и сл. користећи се устаљеним изразима за одбијање/прихватање позива, извињења и сл; – познаје основне одлике екосистема и друштвеног система земаља чији језик учи и разуме њихову међусобну условљеност; – објашњава на једноставан начин традиционално схваћене одлике властите културе припадницима страних култура; – објашњава, на једноставан начин, традиционално схваћене одлике култура чији језик учи припадницима властите културе; – увиђа и разуме да поступци учесника у свакодневним комуникативним ситуацијама могу да буду протумачени на различите начине; – увиђа и разуме постојање културног плуралитета у својој земљи и земљама чији језик учи; – реагује адекватно на најчешће облике примереног и непримереног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи, примењујући обрасце љубазног понашања; 	<p>Потрошачко друштво</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – користи фреквентније регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације; – користи на креативан начин ограничена знања из различитих језика како би успешно остварио комуникативну намеру; – истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања; – користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/ земаља чији језик учи; – користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације; – преноси, на структурисан начин, основне информација из више сродних текстова, у писаном и усменом облику; – преноси општи садржај из текстуалних извора у којима се износе различити ставови, у писаном облику; – преноси, у усменом облику, садржај усменог излагања или писаног текста прилагођавајући регистар и стил потребама комуникативне ситуације; – посредује у неформалној усменој интеракцији уз уважавање различитих културних вредности и избегавајући двосмислености и нејасноће. 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Међупредметне компетенције	<ul style="list-style-type: none"> – Комуникација; – Рад са подацима и информацијама; – Сарадња; – Естетичка компетенција. 	
Начин реализације	<p>Настава се, будући да нема кабинета, реализује у учионици. Предмет се реализује кроз следеће методе:</p> <ul style="list-style-type: none"> – комуникативна настава страних језика уз примену техника рада у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.), – применом додатних средстава у настави (АВ материјали, ИТ, игре, аутентични материјали итд.) – мануелне активности (израда паноа, зидних новина, постера за учионицу, презентације и сл.) – комуникативна настава се реализује тако што се примењују различити облици рада, на пример - рад у групама и паровима, фронтални или појединачни рад уз примену додатних средстава у настави (аудио-визуелних материјала, информационо-технолошких извора, игара, аутентичног материјала, итд.) <p>Користиће се следећа наставна средства: уџбеници, приручници, текстови, чланци, речници, лексикони, енциклопедије, књижевна дела, компакт-дискони, филмови, сајтови: (http://www.pushkin.institute/education/obuchenie_rki/, https://www.russianforfree.com/, http://www.russian4foreigners.spbu.ru/ru, https://www.multitran.com/ youtube.com/Russian Calendar with Stanislav, Learn Russian-You Tube, Дядя Ваня филм) и апликације (http://www.easyten.ru/ru)</p>	

27.17.3 17.3 Верска настава – православни катихизис

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 1. године гимназијског образовања 	<p>Увод (понављање кључних појмова и садржаја обрађених у основној школи)</p> <p>Бог откривења</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – моћи да наведе неке од примера Откривења Бога у Библији – бити подстакнут да непосредније учествује у богослужењу Цркве – моћи да разуме да се Божје Откривење дешава и данас у Цркви и свету – моћи да препозна да је вера слободан избор човека и да се сведочи личним животом – моћи да објасни да је богопознање у православном искуству плод личне, слободне заједнице човека с Богом – моћи да увиди да хришћанин постоји превасходно као члан конкретне литургијске заједнице – моћи да опише живот парохијске заједнице – моћи да именује различите књиге Светог Писма – моћи да наброји неке ауторе књига Светог Писма – знати да су сви људи призвани да буду свети – моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 1. разреда средње школе 	<p>Вера, знање и богопознање</p> <p>Хришћанин – човек Цркве</p> <p>Свето писмо – књига Цркве</p> <p>6. Хришћански живот</p>
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања – моћи да интерпретира учење Цркве о стварању света 	<p>Увод (понављање кључних појмова и садржаја обрађених у првом разреду)</p> <p>Стварање света и човека</p> <p>Прародитељски грех</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – моћи да развија одговорност за сопствени живот и живот других – моћи да објасни у чему се састоји прародитељски грех – бити подстакнут да се одговорније односи према природи – моћи да уочи да се Бог у Старом и Новом завету открива као личност и да позива човека у заједницу са Њим – бити свестан да је за богопознање неопходан лични сусрет са Богом – знати да је старозаветна вера – вера у једног Бога – да повезује догађаје старозаветне и новозаветне историје – моћи да се, подстакнут примерима, смелије суочи са грехом самооправдавања и сваким грехом, уопште – моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 2. разреда средње школе 	<p>Свештена историја спасења (од Адама до Израилља)</p> <p>Свештена историја спасења (од Мојсија до Христа)</p> <p>Старозаветна ризница</p>
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – по завршетку теме ученик ће моћи да сагледа садржаје којим ће се бавити Православни катихизис у току 3. године гимназијског образовања. – ученик ће моћи да разуме значење израза Нови Адам, Месија, Логос; да изложи зашто је Исус Христос посредник између Бога и човека и да у основним цртама наведе разлику између слике и иконе, као и да да кратак опис Бога у Новом Завету 	<p>Увод</p> <p>Христос истинити Бог и истинити Човек</p> <p>Приближило се Цаство Божје</p> <p>Где је Христос, ту је и Царство Божје</p> <p>Мој живот у Христу</p> <p>Светотајински живот Цркве</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – ученик ће моћи да опише значај Царства Божијег и земаљскг живота, као и да увиди актуелност Христових проповеди и њиховог значаја. – ученик ће спознајући се са библијским текстом, моћи да схвати важност причешћа, победи над смрћу, небеском слободом... – ученик ће проширити своје видике о покајању/преумљењу, о величини и важности тога, не само због праштања, већ и због Царства Божијег. – ученик ће моћи да спозна светотајински живот Цркве и на основу свог искуства, да увиди важност. – ученик ће развити свест о историјским чињеницама о спасењу, молитви Оче наш, као и хришћанском братољубљу које превазилази крвно и национално порекло. 	Новозаветна ризница
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – по завршетку теме ученик ће моћи да сагледа садржаје којим ће се бавити Православни катихизис у току 4. године гимназијског образовања. – ученик ће моћи да препозна елементе свете Литургије. – ученик ће схватити шта је есхатологија, колики печат су оставили монаси, мученици, светитељи, Сабори, молитве. 	Увод За живот света Историја и есхатологија у Цркви Хришћанство у савременом свету Тачно изложење Православне вере

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – сусрешће се са особинама и питањима данашњице и будућег поколења; вредноваће проблеме савремене цивилизације и доћи до свести да човек не сме бити предмет, ствар или број. – ученик ће моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса и колико му је то животно важно. 	
Међупредметне компетенције	Одговорно учешће у демократском друштву, комуникација, одговорност према околини	
Начин реализације	<p>Верска настава – Православни катихизис се реализује у кабинету који је опремљен потребним књигама (Библије, приручници за тумачење литургије, иконама) што увелико олакшава извођење програма. У настави се често користе аудио-визуелна и информационо-технолошка средства. Веома ретко се часови одржавају ван учионице (црква) због удаљености, али се користи прилике када је у музеју града тематска изложба која се може довести у везу са наставним планом.</p> <p>Сам предмет је својим темама сродан другим наукама као што су историја, социологија, српски језик и књижевност, ликовна култура и музичка култура, те се на часовима остварује корелација са наставним садржајима наведених предмета.</p> <p>Избор наставних облика, метода, поступака и средстава условљен је наставним садржајима и циљевима које треба остварити на часу, како би се остварила трајност и функционалност знања, вештина, умења и навика.</p> <p>Циљеви програма Верске наставе – Православног катихизиса се веома често остварују кроз проблемски приступ настави, уз максимално активирање ученика, вођење дијалога, дебатоване, постављање питања, коришћење текстова из верске литературе, навођење примера из живота, коришћење одговарајућих филмова и садржаја са интернета. На тај начин се развија креативан однос ученика према стварности уз прихватање оних вредности које представљају основ јудео-хришћанске цивилизације којој припадамо.</p>	

27.17.4 17.4 Грађанско васпитање

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – ученик учествује у доношењу правила понашања у групи; – препознаје појаве које угрожавају безбедност младих; – повезује угрожавање права младих са угрожавањем њихове безбедности; – процењује када му треба помоћ јер је безбедност угрожена; – прихвата, понаша се у складу чувања безбедности и предлаже активности које доприносе већој безбедности; – критички разматра предности и недостатке глобализације, као и утицај медија; – повезује процес глобализације са људским правима; – објашњава на примеру улогу међународних организација у процесу глобализације; – наводи основне захтеве антиглобалистичких покрета. 	<p>Безбедност младих</p> <p>Глобализација</p>
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – испољава толеранцију према различитости – повезује личне особине са различитостима и дискриминацијом – предвиђа последице одрастања деце миграната – наведе облике дискриминације – аргументује значај супростављања стереотиповима и предрасудама – дискутује о родној равноправности и насиљу – наводи невладине организације које се баве заштитом људских права, као и значајне институције и документа – повезује слободу медија са демократијом – препознаје примере говора мржње у медијима 	<p>Сви различити, а сви равноправни</p> <p>Медији за грађане и грађани за медије</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – критички разматра појам цензуре, новинарске етике, комерцијалних програма, манипулације – предвиђа развој медија 	
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – ученик наводи карактеристике људских права – критички разматра механизме надзора и санкционисања кршења права – образложи значај учешћа на изборима и референдумима – наведе пример грађанске иницијативе и спремност да узме учешће – изрази позитиван став према грађанској солидарности и волонтеризму – опише и објасни на примеру настанак и последице грађанске непослушности – повезује људска права и мир – наводи примере кршења хуманитарног права и насилног екстремизма – критички процењује изазове и претње миру у будућности 	<p>Људска права, грађани и демократија Мир и претње миру</p>
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – доведе у везу сиромаштво и друштвену неједнакост са степеном остварености људских права; – критички разматра проблеме незапослености и економске миграције; – препозна примере мобинга и наведе коме се треба обратити за помоћ; – образложи значај удруживања радника и борбе за њихова права; – идентификује примере дискриминације и експлоатације у области рада; – аргументовано дискутује о проблемима доступности хране, пијаће воде, образовања и здравствене заштите у савременом свету; – изрази позитиван став према афирмативним мерама у образовању осетљивих група и образложи њихов значај за социјални и економски развој друштва; – идентификује вредности на којима почива право на живот у здравој животној 	<p>Економска и социјална права Право на здраву животну средину</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	средици;	
Међупредметне компетенције	<ul style="list-style-type: none"> – компетенције за целоживотно учење – одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – сарадња – дигитална компетенција – решавање проблема – рад са информацијама и подацима 	
Начин реализације	<ul style="list-style-type: none"> – Грађанско васпитање реализује се уз коришћење радионичарског приступа као основног облика учења. У оквиру обог предмета, организује се низ активности са циљем ученичке партиципације у животу школе и заједнице. Настава се реализује у кабинету који је опремљен столицама са таблама за писање, што увелико олакшава извођење програма, јер омогућује брзо и лако прилагодбавање простора, чиме су испоштована нека од основних правила радионичарског рада. У настави се често користе аудио-визуелна и информационо-технолошка средства. – Сам предмет је својим темама сродан другим наукама као што су психологија, историја, устав и права грађана, социологија. – Специфичан је сам начин рада, који тражи поштовање одређених принципа, коришћење посебних техника и поштовање радионичарских правила, која воде ка активном приступу учењу и већем ангажовању ученика на часу. 	

27.18 18 Изборни програми

У првом и другом разреду ученик бира два између четири понуђена предмета:

- уметност и дизајн
- језик, медији и култура
- здравље и спорт
- примењене науке

Сваки предмет изучава се са по једним часом недељно. Сви предмети изучавају се током две школске године, осим уметности и дизајна, који се изучава четири године.

У трећем и четвртом разреду ученик бира два између пет понуђених предмета:

- уметност и дизајн
- примењене науке 1
- основи геополитике
- методологија научног истраживања
- савремене технологије

Сваки предмет изучава се са по 2 часа недељно.

У реализацији изборних предмета фокус је на истраживачком раду и активности ученика. Метод који је веома заступљен је пројектна настава. Реализација ових предмета одступа од предметно-часовног система, јер подразумева реализацију пројеката. У великом делу користе се информационе технологије, како за учење и истраживање, тако и за комуникацију, сарадњу и организацију рада.

27.18.1 18.1 Уметност и дизајн

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – користи одабрану информацију као подстицај за стваралачки рад; – презентује идеју, примере или рад према договореним критеријумима; – учествује у осмишљавању, планирању и реализацији једноставног пројекта; презентује идеју, примере или рад према договореним критеријумима. 	<p style="text-align: center;">Инспирација Обједињене уметности</p>
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – на примеру одабраног дела анализира на који начин контекст настанка дела одређује његове карактеристике; – аргументовано изражава своје мишљење о уметничким остварењима, активностима и акцијама у односу на контекст; – указује на сличности, разлике и повезаност које уочава на одабраним примерима различитих уметности насталих у сличним или различитим контекстима; – указује на сличности, разлике и повезаност које уочава на одабраним примерима уметности насталих у различитим медијима; – анализира идејне и идеолошке садржаје у начинима представе тела; – анализира неуметничке и пропаганде садржаје и друштвене појаве које угрожавају људска права; – користи одабране уметничке и друштвене феномене као подстицај за самостални или тимски стваралачки рад; – одабере истраживачку активност у складу са својим интересовањима; – одабере медиј за реализацију свог рада у складу са својим интересовањима и актуелним могућностима; – критички процењује изворе, податке и информације које користи за истраживање; – кроз размену са вршњацима или у контакту са широм локалном заједницом предлаже активности и акције везане за решавање актуелних проблема у свом окружењу кроз уметничке партиципативне праксе; – у контакту са новим уметничким праксама виђеним на уметничким манифестацијама у окружењу или на интернету, анализира употребу нових медија; 	<p style="text-align: center;">Контекст Тело Интермедија</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – указује другима на значајна дела, пројекте и манифестације у култури који доприносе очувању културног идентитета; – предлаже уметничке активности и пројекте који повезују вршњаке у земљи, окружењу и свету; – афирмише здраве стилове живота кроз уметничке активности; – документује своје активности у изабраном медију. 	
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – на примеру одабраног дела селекује познато од непознатог и битно од небитног; – указује на елементе и/или међусобни однос елемената уметничког дела који на њега остављају најјачи утисак; – дискутује о функционалним, естетским и историјским аспектима уметничког дела износећи своје ставове учтиво и аргументовано; – анализира, на одабраним примерима, како се различите врсте уметности повезују у смислену целину; – учествује у мултидисциплинарним пројектима; – истражује нове медије. 	<p>Структура</p> <p>Преображај</p> <p>Израз</p>
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – указује на одабраним примерима на везу уметности и науке; – преиспитује чињенице и тумачи их са више аспеката; – повезује у самосталном раду различите врсте уметности; – презентује властите идеје, предлоге и решења на креативан начин; – препознаје сопствену успешност у самосталном уметничком изражавању; – креира нова и оригинална решења на основу разумевања концепта понуђених примера уметничких дела: – прати актуелна уметничка догађања и износи о њима властите критичке ставове; – показује интересовање за активнијим личним ангажманом у културном животу. 	<p>Ауторство</p> <p>Окружење</p> <p>Интердисциплинарност</p>
Међупредметне компетенције	Рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, естетичка компетенција, сарадња	
Начин реализације	Настава се реализује у хибридном формату: већином онлајн, уз повремене консултације у школи, а укључује и истраживачки и и пројектни начин обрађивања тема. У Гугл учионици ученицима су предочене теме у оквиру одређеног модула, врши се одабир тема (кроз	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>вођени разговор наставника са ученицима у школи или кроз постављање и анализу подстицајног примера у вези с одређеним темама), при чему је најбитније да се тема сагледа из различитих перспектива и да се ученици, на основу тога, определе за конкретну тему коју ће истраживати или која ће им бити подстицај за реализацију мини-пројекта или пројекта. Ученицима се дају смернице, али врсте активности ученика зависе од теме коју одаберу, као и од начина њене операционализације. Примарна одлика реализације ове наставе јесте учење кроз решавање проблемских питања, при чему је улога професора првенствено “модераторска и подржавајућа”, а ученици спонтано и самостално стичу знање кроз истраживачке или пројектне делатности. Широк спектар активности подразумева и различите начине рада (дискусије, дебате, презентације, симулације итд.), као и знатну употребу савремених технологија у образовне сврхе.</p> <p>Наставна средства која ће се користити су: рачунари са пројекторима, стручна литература из библиотеке, разни сајтови (https://arxiv.org/, https://scholar.google.com/, https://scindeks.ceon.rs/, https://artsandculture.google.com/).</p> <p>У раду се користи и препоручена литература за изборни програм уметност и дизајн (https://zuov.gov.rs/wp-content/uploads/2018/12/preporucena-literatura-izborni-predmeti.pdf).</p> <p>У оквиру предмета могућна је сарадња са локалним установама културе и локалним уметницима.</p>	

27.18.2 18.2 Језик, медији и култура

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<ul style="list-style-type: none"> – разликује успешан од неуспешног јавног наступа; – препознаје говор тела у јавним наступима; – разматра јавни наступ са становишта утицаја који говорник жели да постигне; – препознаје елементе манипулације у јавном наступу и критички се према њима поставља; 	<p>Јавни наступ</p> <p>Креатори и примаоци медијских порука</p> <p>Вредности</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – демонстрира правила успешног јавног наступа; – критички се односи према медијским садржајима, разликује чињенице од интерпретације; – бира медијске садржаје руководећи се њиховим квалитетом и сопственим потребама; – изражава негативан став према препознатим примерима медијске некултуре и злоупотребе медија; – одговорно креира и шаље поруке посредством медија; – препозна примере угрожавања права на слободу говора и примере угрожавања приватности људи; – разликује моћи и ограничења различитих медија; – предвиђа даљи развој медија, његове предности и опасности; – упореди различите вредносне категорије, одабере прихватљиву и образложи избор; – издвоји комерцијалне садржаје који обликују ставове/вредности, препозна скривена значења и критички их испита упоређујући их са другим изворима; – вреднује културне догађаје, самостално из одабира и посећује. 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – користи наративне могућности различитих медија; 	Медији и забава – популарне експресивне форме

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – упореди особености различитих медија као и начине трансмедијалног преношења садржаја; – користи различите алате из области медија, језика и културе за решавање друштвених проблема које је идентификовао; – разликује различите аматерске начине изражавања у свакодневной култури и неке од њих примењује у оквиру активистичког пројекта; – установи сличности/разлике појмова: идентитет, интернет идентитет, дигитални идентитет, аватар; – процени релевантност и поузданост информација (сопствених и туђих) – представи, организује, структурира и форматира информације којима се представља у дигиталном окружењу; – препознаје ризике и опасности по лични идентитет у дигиталном окружењу, – примењује технике заштите у дигиталном окружењу. 	<p>Аматерска култура и креативни активизам</p> <p>Идентитет у дигиталном окружењу</p>
Међупредметне компетенције	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву	
Начин реализације	Настава се реализује у хибридном формату. У Гугл учионици постоји креиран материјал за ученике који даје смернице за истраживање уз конкретан задатак и рокове. За израду својих задатака ученици користе различите алате: подкаст, друштвене мреже, сајтове за видео размену као што је Јутјуб, алате за дизајн попут Канве и сл.	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>Настава се реализује онлајн и непосредно у виду консултација. За израду својих задатака ученици сарађују са институцијама - образовно-васпитним и установама културе.</p> <p>Наставна средства која ће се користити су: рачунари са пројекторима, стручна литература из библиотеке, разни сајтови (https://arxiv.org/ , https://scholar.google.com/ , https://scindeks.ceon.rs/).</p> <p>У раду се користи и препоручена литература за изборни програм језик, медији и култура (https://zuov.gov.rs/wp-content/uploads/2018/12/preporucena-literatura-izborni-predmeti.pdf).</p> <p>У оквиру предмета могућна је сарадња са локалним медијским кућама и установама културе.</p>	

27.18.3 18.3 Здравље и спорт

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<p>На крају модула ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – учествује у доношењу правила понашања у групи; – доведе у везу деловање психоактивних супстанци на физичко и ментално стање особе са појавом зависности и тешкоћама одвикавања; – препозна и одупре се притиску средине да користи цигарете, алкохол, дрогу; – аргументовано дискутује о манипулацији младима да користе психоактивне супстанце, утицају медија на формирање идеала 	<p>Спорт и психоактивне супстанце</p> <p>Физичка активност и репродуктивно здравље</p> <p>Правилна исхрана и физичко вежбање у спорту и рекреацији</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>физичког изгледа, физичким активностима, спорту и рекреацији и начину исхране;</p> <ul style="list-style-type: none"> – препознаје одговорност државе, школа, медија и спортских клубова у сузбијању коришћења психоактивних супстанци код младих; – илуструје примером значај спортско-рекреативних активности у превенцији зависности и њеном превазилажењу; – доведе у везу добробити редовне физичке активности са различитим аспектима зрелости; – препозна утицај физичких активности на доживљај сопственог тела и развој самопоуздања; – доведе у везу утицај физичког вежбања на поједине хормоне; – повезује физичко вежбање са репродуктивним здрављем и стерилитетом; – наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; – препознаје ризике неодговарајућих дијета и не примењује их; – разликује специфичности вежбања у спорту и ван спорта и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – критички процени и одабере поуздане информације о програмима вежбања, опоравка и исхране; – одабере производе који одговарају његовим физичким и умним напорима. 	
Други разред	<ul style="list-style-type: none"> – учествује у доношењу правила понашања у групи; – доведе у везу деловање психоактивних супстанци на физичко и ментално стање особе са појавом зависности и тешкоћама одвикавања; – аргументовано дискутује о фаталном утицају нових и непознатих психоактивних супстанци; – се одупре притиску средине да користи цигарете, алкохол, дрогу; – аргументовано дискутује о негативном притиску окружења за коришћење психоактивних супстанци, – препознаје одговорност државе, школа, медија и спортских клубова у сузбијању коришћења психоактивних супстанци код младих; – илуструје примером значај спортско-рекреативних активности у превенцији зависности и њеном превазилажењу; – критички размотри утицај медија на формирање идеала физичког изгледа и начину исхране; 	<p>Здравље и психоактивне супстанце Наука у служби вежбања и здравља Физичко вежбање, спорт и рекреација</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – наведе принципе правилне исхране које примењује свакодневном животу; – препознаје ризике научно неутемељених дијета и не примењује их; – препозна утицај физичких активности на доживљај сопственог тела и развој самопоуздања; – доведе у везу утицај физичког вежбања на поједине хормоне; – аргументовано дискутује о значају вакцинације; – критички разматра употребу антибиотика и других лекова, као и суплемената и правилно их користи у свакодневном животу; – аргументовано дискутује о употреби ГМО; – препозна последице употребе допинга по здравље; – разликује специфичности вежбања у спорту и ван спорта и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; – критички процени и одабере поуздане информације о здравом начину живота. 	
Међупредметне компетенције	Одговоран однос према здрављу, сарадња, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Начин реализације	<p>Предмет се реализује у специјализованим учионицама, уз могућност коришћења просторија здравствених установа и спортских клубова. У раду ће се користити дебата, симулација, демонстрација, интернет за проналажење релевантних извора и апликације за приказ.</p> <p>Наставна средства која ће се користити су: рачунари са пројекторима, стручна литература из библиотеке, разни сајтови (https://arxiv.org/, https://scholar.google.com/, https://scindeks.ceon.rs/).</p> <p>У раду се користи и препоручена литература за изборни програм здравље и спорт (https://zuov.gov.rs/wp-content/uploads/2018/12/preporucena-literatura-izborni-predmeti.pdf).</p> <p>У оквиру предмета могућна је сарадња са државним и приватним локалним здравственим установама.</p>	

27.18.4 18.4 Примењене науке

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Први разред	<p>На крају модула ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – образложи мотив избора програма, учествује у доношењу правила понашања у групи и поштује договорена правила; – разликује фундаменталне и примењене науке; – тумачи резултате научних истраживања са различитих аспеката; – процењује значај зелених принципа у оквиру нових научних и технолошких достигнућа и утицај науке на свакодневни живот; 	<p>Увод у истраживање</p> <p>Мој пројекат</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – изрази јасне ставове о важности науке и технологије, значају иновација, континуираном, доживотном учењу и важности сопственог утицаја на будућност развоја друштва; – посматра/мери и идентификује својства/особине објекта истраживања; – прикупи, одабере и обради информацијерелевантне за истраживање, користећи ИКТ; – прикаже резултате истраживања; – образложи избор теме/идеје пројекта; – дизајнира и реализује пројекат одговорно се односећи према себи, сарадницима и животној средини; – представи резултате/производ; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи. 	
Други разред	<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – образложи избор теме/идеје пројекта/истраживања, циљ и план рада; – формулише истраживачко питање и задатак; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи ИКТ; – тумачи резултате научних истраживања са различитих аспеката; 	<p>Топлотна изолација Полифазни системи Како авион лети? Технологије и патенти „позајмљени“ од живих бића Исхрана и квалитет хране Вода</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – прикаже резултате истраживања; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи; – дизајнира и реализује пројекат одговорно се односећи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – процени значај нових научних и технолошких достигнућа и утицај науке на свакодневни живот. 	
Међупредметне компетенције	Рад са подацима и информацијама, решавање проблема, дигитална компетенција, сарадња	
Начин реализације	<p>Предмет се реализује у специјализованим учионицама, уз могућност коришћења просторија научних установа и идунстријских погона.</p> <p>Методи који ће се користити: научно-истраживачки метод рада, демонстрација принципа рада разних научних достигнућа, квиз, демонстративни експерименти, симулације, дебата, израда сајтова, пројеката.</p> <p>Наставна средства која ће се користити: рачунари са пројекторима, стручна литература из библиотеке, разни научни сајтови (https://phet.colorado.edu, http://www.cpn.rs/, https://www.golabz.eu/, https://www.nationalgeographic.com/, https://www.nasa.gov/, ИКТ итд.), сајтови са научним радовима, претраживачи научних садржаја (https://arxiv.org/, https://scholar.google.com/).</p> <p>У раду се користи и препоручена литература за изборни програм примењене науке (https://zuov.gov.rs/wp-content/uploads/2018/12/preporucena-literatura-izborni-predmeti.pdf).</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	У оквиру предмета могућна је сарадња са научним установама и локалним предузећима.	

27.18.5 18.5 Примењене науке 1

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Трећи разред	<p>На крају модула ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – осмисли и реализује пројекат одговорно се односећи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – образложи избор теме/идеје пројекта/истраживања, циљ и план рада кроз вештину јавног говора и преговарања; – планира и управља ресурсима усмерен на достизање реалних циљева; – формулише истраживачко питање и задатак; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи ИКТ и поуздане изворе информација; – прикаже и образложи резултате истраживања са различитих аспеката; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; 	<p>Употреба gps-а за праћење кретања угрожених врста животиња</p> <p>Поремећаји понашања у исхрани – од дијете до анорексије</p> <p>Квалитет и безбедност хране</p> <p>Технологија хране</p> <p>Природни пигменти</p> <p>Деловање фарбе за косу на организам човека</p> <p>Структурна обојеност</p> <p>Аутоимуне болести</p> <p>Утицај буке на здравље човека и животну средину</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи. 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – осмисли и реализује пројекат односећи се одговорно према преузетим обавезама, сопственом здрављу, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – образложи избор теме/идеје пројекта/истраживања, циљ и план рада, кроз вештину јавног говора и преговарања; – планира и управља ресурсима водећи рачуна о достизању реалних циљева; – формулише истраживачко питање и задатак; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи ИКТ и поуздане изворе информација, поштујући правила чувања приватности података; – прикаже и образложи резултате истраживања са различитих аспеката, користећи језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне и техничке дисциплине; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора, афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички и аргументовано процени сопствени рад и рад сарадника у групи, тако да унапреди рад групе; 	<p>Тату пигменти у људској кожи</p> <p>Утицај сунчевих зрака на жива бића</p> <p>Конформација протеина и протеинопатије</p> <p>Генска терапија</p> <p>CRISPR/CAS – нова технологија за уређивање генома</p> <p>Нанотехнологија у медицини</p> <p>Утицај радиоактивног зрачења на организме</p> <p>Припрема узорака и савремене инструменталне методе у детекцији супстанци</p> <p>Мониторинг алергених биљака</p> <p>Анализа ДНК и протеинских секвенци употребом биоинформатичких алатки</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	– процени значај нових научних и технолошких достигнућа и утицај науке на свакодневни живот, развој културе и уметности.	
Међупредметне компетенције	Компетенција за целоживотно учење, Комуникација, Рад са подацима и информацијама, Дигитална компетенција, Решавање проблема, Сарадња, Одговорно учешће у демократском друштву, Одговоран однос према здрављу, Одговоран однос према околини, Естетичка компетенција, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	

27.18.6 18.6 Основи геополитике

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – проналази одговарајуће изворе, анализира их, издваја битне информација и доноси закључке; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима; – процени сопствени допринос и других чланова у раду групе; – примени основну методологију у истраживању и резултате представља у усменом, писаном и дигиталном облику; – користи основне појмове и идеје геополитике; – разликује основне геополитичке школе; 	<p>Увод, основни појмови и школе геополитике</p> <p>Међународне организације, мултинационалне корпорације и регионалне интеграције</p> <p>Савремени геополитички положај Србије</p> <p>Географија култура и цивилизација у геополитичком контексту</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – анализира значај и улогу међународних организација и мултинационалних корпорација; – анализира и аргументује значај учешћа Србије у регионалним и међународним организацијама за њен геополитички положај; – идентификује сличности и разлике између геополитичког положаја Србије данас и у прошлости; – анализира и објашњава савремене геополитичке догађаје и процесе у Србији и свету; – критички сагледава утицаје различитих геополитичких чинилаца на формирање личног и националног идентитета; – критички сагледава утицај глобализације на савремене културно-цивилизацијске идентитете; – разматра улогу религије у савременим геополитичким феноменима и процесима; – прави везу између сиромаштва, политичке нестабилности и миграција у геополитичком контексту 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – проналази одговарајуће изворе, анализира их, издваја битне информација и доноси закључке; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; 	<p>Геополитика ресурса</p> <p>Геополитика културе и медија</p> <p>Геополитичка оријентација Србије</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – у сарадњи са другим ученицима учествује у дизајнирању и спровођењу истраживања и пројекта; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, – процени сопствени допринос и других чланова у раду групе; – примени основну методологију у истраживању и резултате представља у усменом, писаном и дигиталном облику; – користи основне појмове и идеје геополитике; – уочи зависност технолошког развоја и геополитичког и геоекономског положаја држава; – прави везу између управљања ресурсима и политике одрживог развоја; – на примерима идентификује утицај елемената „меке моћи“ на геополитички положај држава; – критички се односи према медијским садржајима и њиховом утицају; – идентификује везу између историјских промена граница модерне српске државе и ширих геополитичких прилика; – процени значај очувања или одрицања од суверенитета и значај државе за грађанина у модерном свету; – просуђује геополитичке интересе Србије; 	<p>Савремена геополитичка жаришта</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – препозна на конкретним примерима улогу геополитичких фактора у локалним, регионалним и глобалним сукобима; – разматра улогу религије у савременим геополитичким феноменима и процесима; – на конкретним примерима тумачи узроке и последице савремених сукоба. 	
Међупредметне компетенције	Компетенција за целоживотно учење, Комуникација, Рад са подацима и информацијама, Дигитална компетенција, Решавање проблема, Сарадња, Одговорно учешће у демократском друштву, Одговоран однос према здрављу, Одговоран однос према околини, Естетичка компетенција, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	

27.18.7 18.7 Методологија научног истраживања

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – протумачи повезаност развоја људске цивилизације са достигнућима науке; – препозна примере злоупотребе науке; – аргументовано дискутује о будућности науке; – правилно користи основне појмове научног истраживања; – разликује сврху, циљеве и врсту научних истраживања; 	<p>Научна истраживања кроз време</p> <p>Научно истраживање –долазак до поузданог знања</p> <p>Пројекат</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – наведе и опише фазе научног истраживања; – илуструје примером улогу хипотезе у научно истраживању; – разликује истраживања експерименталног, квазиексперименталног и неексперименталног типа; – одреди која техника прикупљања података је коришћена на датом примеру научног истраживања; – наведе одлике научно и ненаучно утемељеног сазнања; – брани став да неко знање постаје научно не само својим садржајем већ и начином на који се до њега долази; – анализира научно истраживање са становишта његове сврхе, циља, врсте, основних елемената и добијених резултата; – учествује у осмишљавању начина којим се научно истраживање може представити широј јавности; – проналази одговарајуће изворе информација, анализира их и доноси закључке; – активно слуша у дискусији, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – у сарадњи са другим ученицима учествује у дизајнирању и спровођењу истраживачких активности и пројекта; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – процени сопствени допринос и допринос других чланова у раду групе; – представи резултате истраживачког и пројектног рада. 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – образложи на примерима специфичности научних истраживања у различитим наукама; – препозна неетичке елементе у истраживањима; – покаже интересовање за догађаје у којима се промовише наука; – наведе основне карактеристике научног мишљења; – аргументовано дискутује о особинама научних истраживача; – на примеру представи однос друштва према научницима, посебно женама које се баве научним истраживањима; – наведе водеће научне институције у земљи и свету у различитим научним областима и начине представљања њихових резултата; – учествује у истраживачким активностима и припреми нацрта једноставног научног истраживања; – критички приступи одабиру и обради информација релевантних за истраживање, користећи ИКТ и друге ресурсе; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу; – презентује резултате истраживања и пројекта; 	<p>Научно истраживање – различито али увек етично</p> <p>Научници и научне институције</p> <p>Пројекат</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	– критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи.	
Међупредметне компетенције	Компетенција за целоживотно учење, Комуникација, Рад са подацима и информацијама, Дигитална компетенција, Решавање проблема, Сарадња, Одговорно учешће у демократском друштву, Одговоран однос према здрављу, Одговоран однос према околини, Естетичка компетенција, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	

27.18.8 18.8 Савремене технологије

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
Трећи разред	<ul style="list-style-type: none"> – идентификује позитивне и негативне ефекте савремених технологија и процени њихов утицај на друштво и квалитет живота; – аргументовано дискутује о утицају савремених технологија на друштво и квалитет живота; – препозна интелектуалну својину и одговорно се односи према поштовању ауторских права; – прихвати одговорност за сопствено деловање на мрежи; – идентификује и оцени безбедносне ризике на мрежи, процењује значај и утицај информација и извора информација на мрежи; 	<p>Безбедност и приватност на мрежи</p> <p>Паметни градови</p> <p>Вештачка интелигенција</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – планира и примењује мере заштите приватности и безбедности на мрежи; – класификује појам и значај и одреди основне карактеристике IoT и паметног окружења; – кроз истраживачки рад и израду једноставног плана развоја осмисли различите начине трансформације свог окружења у паметно окружење; – критички процењује значај и утицај инфраструктуре паметног окружења на животну средину; – уочи значај приватности и сигурности података који се користе у концептима паметног окружења; – објасни појмове вештачке интелигенције и машинског учења и одреди могуће области њихове примене у свакодневном животу; – опише неке моделе машинског учења; – разликује видове и основне проблеме машинског учења; – именује програмске језике и библиотеке који могу да се користе за машинско учење; – опише основне технике истраживања података у машинском учењу; – наведе и објасни принцип рада неких алгоритама машинског учења; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – оцени квалитет изграђеног модела машинског учења; – објасни значај побољшања и визуелизације резултата у машинском учењу; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу 	
Четврти разред	<ul style="list-style-type: none"> – објасни појам и значај предузетништва и препознаје карактеристике и особености предузетника; – доведе у однос појмове иновативност, предузимљивост и предузетништво; – испита потребе локалног тржишта за ИТ производима и услугама; – осмисли различите начине отпочињања посла у локалној заједници; – уочи, формулише и процени иновативне пословне идеје; – изради једноставан бизнис план заснован на ИТ производима и услугама; – примени иновирање већ постојећих производа или услуга помоћу ИТ; – сарађује са другим ученицима, развијајући активно слушање и аналитичке вештине; 	<p>ИТ инпвације и предузетништво ЗД моделирање и штампа Екоинформатика Роботика Мобилна телефонија</p>

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – идентификује и наводи примере примене 3Д модела; – конструише једноставне 3Д моделе коришћењем софтверских алата; – објасни шта је 3Д штампа и наведе могуће примене; – опише начин рада различитих 3Д штампача; – наведе материјале који се могу користити у 3Д штампани и објасни којој технологији штампе припадају; – припреми једноставне 3Д моделе за 3Д штампу у неком од софтвера; – идентификује значај екоинформатике у савременом друштву и наведе примере примене екоинформатике; – објасни појам и наведе примере модела у екоинформатици; – користи неке софтверске алате и програмске језике за обраду података у области екоинформатике и зна да протумачи одређене податке; – наведе разлику између аутономног робота и даљински контролисане машине; – наведе врсте робота и опише примере примене робота у свакодневном животу; – креира механичке склопове једноставних робота; 	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<ul style="list-style-type: none"> – дизајнира робота са сензорима и моторима и креира једноставне програме за управљање роботом; – наведе предности и мане примене мобилне технологије у савременом друштву; – објасни разлику између различитих генерација развоја мобилне технологије; – креира једноставну апликацију за мобилни уређај. 	
Међупредметне компетенције	<p>Компетенција за целоживотно учење, Комуникација, Рад са подацима и информацијама, Дигитална компетенција, Решавање проблема, Сарадња, Одговорно учешће у демократском друштву, Одговоран однос према здрављу, Одговоран однос према околини, Естетичка компетенција, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву</p>	
Начин реализације	<p>Настава се реализује у хибридном формату. У Гугл учионици постоји креиран материјал за ученике који даје смернице за истраживање уз конкретан задатак и рокове.</p> <p>За израду својих задатака ученици користе различите алате: Визуализација података: https://towardsdatascience.com/data-visualization/home Помоћ при изради инфографике: https://www.istokpavlovic.com/blog/kako-napraviti-dobar-infografik-recept-za-vizuelni-storytelling/ Алати за израду инфографике: https://visual.ly/, https://www.easel.ly/, https://wordart.com/, https://www.canva.com/, https://piktochart.com/ Онлајн анкете за процену идеја – https://allourideas.org/ Mentimeter (Израдите интерактивне презентације помоћу једноставног онлајн уређивача. – https://www.mentimeter.com/ Кахут (креирање забавног и интерактивног искуства учења и провере знања) – https://kahoot.com/</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>Socrative (креирање квизова и организација интерактивних такмичења ученика у знању) – https://socrative.com/ Онлајн бела табла (ученици у реалном времену пишу и креирају по онлајн белој табли док се резултати у реалном времену приказују на пројекционом платну/монитору) – https://www.webwhiteboard.com</p> <p>Ученици треба да среде добијене резултате истраживања, анализирају их и донесу одређене закључке. Резултате истраживања и закључке презентују на часу, а могу их презентовати и широј јавности (другим ученицима, школи, родитељима, циљној групи), обликујући их у различите форме (текст, пано, табела, графикон, мултимедијална презентација, инфографика и сл.).</p> <p>Специфичност овог изборног програма је и велика могућност обраде тема кроз низ практичних активности. У складу са опремљеношћу школе, наставник помаже ученицима у избору алата/софтверских решења и даје им смернице на који начин могу доћи до решења задатка или проблема који обрађују. У зависности од тематике, резултати рада ученика могу бити продукти као што су израђен интернет сајт, програмска апликација или друго софтверско решење, израђени модели (физички или дигитални), пропагандни материјал, бизнис план, правилник и сл.</p> <p>Приликом упознавања области савремених технологија, посебан акценат се ставља њихов значај и утицај на свакодневни живот савременог човека, као и на идентификацију примене ових технологија у практичним и свакодневним ситуацијама.</p> <p>Праћење и вредновање: Током реализације наставе и пројектних задатака наставник континуирано прати, процењује и вреднује рад ученика у свим образовно-васпитним сегментима, од активности на часовима до завршног презентовања, усмено и писмено даје повратне информације и смернице о активностима и постигнућима ученика, при чему настоји да мотивише ученике како би унапредили своја знања и вештине. С обзиром на специфичности изборног програма, процес праћења и вредновања не може се заснивати на индивидуалним усменим и писменим проверама већ је потребно да наставник прати и вреднује бројне показатеље као што су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује, ког су квалитета постављена питања, способност</p>	

Разред	Исходи Ученик ће умети да:	Тематске области
	<p>налажења веза међу појавама, навођењу примера, промени мишљења у контакту са аргументима, разликовање чињеница од интерпретације, извођење закључака, прихватање другачијег мишљења, примена наученог, давање креативних решења, начин презентовања својих решења, квалитет међусобне сарадње, испољавање иницијативе, критицизам, квалитет продуката рада итд.</p> <p>Наставник континуирано врши и самоевалуацију наставног процеса ради увида у позитивне и негативне аспекте свога рада. Циљ је да наставник уочи позитивне и негативне карактеристике одређеног начина рада, као и да пронађе алтернативе за отклањање негативних и унапређивање позитивних карактеристика.</p>	

Председник Школског одбора

Снежана Жујић

Школски програм за период 2023-2027.године је заведен дана 12.7.2023. године, под деловодним бројем 272-1/23. Објављен је на огласној табли установе дана 13.7.2024. године и ступио је на снагу дана 21.7.2023. године.

Секретар

Весна Лаганчић